

משרד החינוך

חוזר המנהלת הכללית

הודעות

ע/ג 1

אלול התשע"ב - ספטמבר 2012

דבר המנהלת הכללית לפתיחת שנת הלימודים התשע"ג

לכלל עובדי מערכת החינוך,

חברים ושותפים יקרים,

כבכל שנה, גם השנה אנו מתחילים שנת לימודים חדשה, וכביכול הדברים חוזרים על עצמם – שוב ימי היערכות והכנת תכניות לימודים, שוב מפגשי היכרות עם הילדים והכשרת הסביבה הלימודית. אבל מי כמונו, הנמצאים בתוך העשייה החינוכית, יודע עד כמה אנו רחוקים מניהול שגרה.

בימים אלה אתם פוגשים תלמידים חדשים, שותפים אחרים לצוות ותכניות שלא הכרתם עדיין. זה המיוחד והיפה במקצוע שלנו, מקצוע המאפשר התחדשות, שיום אחד בו אינו דומה לקודמו, ושנת לימודים אחת אינה דומה לזו שהייתה לפנייה. התחדשות זו מציבה בפנינו גם אתגרים לא פשוטים - ללמוד בהתמדה ולהתפתח ברמה האישית והמקצועית, לבחון שוב את דרכנו החינוכית, להתנסות, לשנות ולהתאים את עצמנו בכל פעם מחדש לשנה המיוחדת כל-כך שמתחדשת עלינו.

גם מערכת החינוך בכללותה עוברת שינויים רבים. אנו צועדים קדימה ודואגים לתת את המיטב לילדים ולנוער בישראל. השנה 270,000 ילדים בגיל 3-4 יזכו לחינוך חינוך חינוך במערכת ממלכתית. הגדלנו את מספר גני הילדים לגילים אלה בכ- 900 גנים ממלכתיים נוספים ובנוסף חברו למהלך חינוך חינוך גם 500 גנים פרטיים. כאנשי חינוך אתם בוודאי מודעים לתועלת הרבה שהרחבת הרצף הלימודי והחלתו על גיל זה טומנת בחובה לצמצום הפערים ולקידום ההישגים.

פעולה זו היא רק אחת מבין הפעולות שביצענו במטרה להקל את הנטל על ציבור ההורים. בין השאר הרחבנו את תכנית השאלת הספרים, הגדרנו שוב בקפידה את תשלומי ההורים, והשנה נסבסד דיפרנציאלית טיולים שנתיים.

כולנו נחשפנו השנה לכמה מקרים של מעשי אלימות קשים שאירעו בארצנו, וזאת לצד ירידה ניכרת ועקבית במדדי האלימות בתוך מסגרות החינוך. כמערכת אנו רואים את עצמנו מחויבים לבניית מנגנוני שיפור, טיפול וחינוך למניעת אלימות. אנו נמצאים בעיצומה של כתיבת תכנית מערכתית למיגור האלימות שתכלול, מעבר לתכנית מניעה, תכנית פעולה להעשרת תרבות הפנאי של ילדים ונוער, וזאת בנוסף להעצמת פעולותיהן של תנועות הנוער בארץ.

אנו רואים בתכנית להכשרה טכנולוגית של נוער חרדי נושר מענה חשוב לשילוב אוכלוסייה שהתקשתה למצוא את דרכה בשוק העבודה.

בנוסף לרפורמות "אופק חדש" ו"עוז לתמורה" שמתרחבות ומוטמעות בהתמדה, נרחיב השנה גם את תכנית התקשוב לחטיבות הביניים בפריפריה, ובכך יזכו תלמידים רבים ללמוד בסביבה מתוקשבת במשך רוב שנותיהם במערכת החינוך.

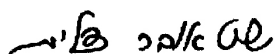
בחינות הבגרות זכו גם הן לתשומת לב מיוחדת בשנה האחרונה. שר החינוך החליט על הקמת ועדה לבדיקת מבנה בחינות הבגרות. המלצות הוועדה יתפרסמו במהלך שנת הלימודים הקרובה, וכולי תקווה שבשנת הלימודים הבאה נתחיל לראות שינויים בעקבות ההחלטות. החל משנת התשע"ג תיושם לראשונה ההחלטה לפרסם תשובות מוסמכות למבחני הבגרות באתר המשרד.

מניתי רק חלק מן המהלכים החשובים שאנחנו מקדמים. מי כמוכם יודע שעשייה חינוכית היא תהליך מתמשך, ואין די בהכרזה על רפורמה כדי לחולל שינוי. הדברים כרוכים בהטמעה ארוכת טווח, בהתנסות ובתיקון עצמי, בשכנוע השותפים ובהסכמה רחבה – עד אשר החדש הופך לרגיל ולמוכר, עד אשר נהנים ממלוא היתרונות שהחדש טומן בחובו. יחד עם זאת אני מאמינה שהרפורמות הרבות שאנחנו מובילים יתחילו לתת את אותותיהן כבר השנה וישפיעו על העשייה היום-יומית שלכם בכיתות ובמפגשים עם הילדים, ובהכרח יביאו לשיפור הישגים אקדמיים, ערכיים וחברתיים.

עמיתי היקרים, הרפורמות הללו נועדו לאפשר לכם עשייה טובה ומשמעותית יותר, אבל אינן תחליף לעבודתכם. לב-לבו של החינוך נמצא בידיכם – הלוא הוא אותו מפגש אנושי יקר ערך של ילד עם מחנך מסור, עם מי שמקשיב לצרכיו ולרצונותיו, עם מי שמבין את קשייו ומושיט לו יד ברגישות ובהבנה, מעודד, מלמד ומקדם אותו עוד ועוד. המשימה החשובה הזו מוטלת עליכם, ואני סמוכה ובטוחה שתעשו אותה נאמנה ותמצאו סיפוק והנאה בעשייתכם.

ראו ברכה וגמול בעשייתכם, ותהיה זו ברכה אישית לכל אחת ואחד מכם וברכה משותפת לעם ולחברה בישראל.

שנה טובה,

דלית שטאובר

תוכן העניינים

הודעות

	1. אוכלוסיות מיוחדות	
	1.4 לקויי למידה	
11	1.4-1 ועדות התאמה מחוזיות : נוהלי הגשת בקשות להתאמות בבחינות הבגרות לתלמידים לקויי למידה	
	1.5 מחוננים	
15	1.5-1 ביצוע מבחני קבלה לתכניות ייחודיות לתלמידים מחוננים ומצטיינים בשנה"ל התשע"ג	
	2. אורחות חיים במוסדות החינוך	
	2.2 בריאות	
20	2.2-1 שירותי עזרה ראשונה לתלמידים	
22	2.2-2 שירותי בריאות לתלמיד בשנה"ל התשע"ג	
	3. ארגון ומינהל	
	3.1 ארגון העבודה הפדגוגית	
23	3.1-1 פרסי חינוך לשנת הלימודים התשע"ג	
	3.6 טכנולוגיית המידע ומחשוב	
28	3.6-1 חדשות ועדכונים ב"אוח" - אתר האינטרנט של המשרד ובאתרי היחידות	
	3.7 מינהל מוסדות חינוך	
33	3.7-1 טבלת עזר למנהל בית הספר, לרשות ולבעלות לבדיקת היערכות המוסד החינוכי לקראת פתיחת שנת הלימודים התשע"ג בתחומי הביטחון, הבטיחות הסביבתית, הזהירות בדרכים והבריאות	
	3.9 סקרים ואיסוף מידע	
42	3.9-1 איסוף מידע במוסדות החינוך ובאמצעותם	
	3.11 תשלומי הורים	
44	3.11-1 תשלומי הורים לשנה"ל התשע"ג	
	3.13 ביטוח	
50	3.13-1 תאונות תלמידים במוסדות חינוך או בפעילויות מטעם - נוהלי פעולה, הסדרים וביטוח בשנה"ל התשע"ג	
	4. בחינות	
	4.1 בחינות ארציות ובין-לאומיות	
56	4.1-1 ראמ"ה - מערך המבחנים, המחקרים והסקרים הארציים לשנת הלימודים התשע"ג	
73	4.1-2 ראמ"ה - מחקרים בין-לאומיים בשנה"ל התשע"ג	

	4.3	בחינות בגרות	
75	4.3-1	שינויים בבחינת הבגרות בתורה שבעל-פה בבתי הספר הממלכתיים	
78	4.3-2	בחינת הבגרות בגיאוגרפיה בקיץ התשע"ג	
	.5	בטיחות, ביטחון ושעת חירום	
	5.2	בטיחות וזהירות בדרכים	
85	5.2-1	היערכות לחינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים בשנה"ל התשע"ג	
	.7	חינוך חברתי וחינוך בלתי פורמאלי	
	7.3	חידונים	
93	7.3-1	חידון התנ"ך הארצי לנוער יהודי	
	7.10	פרסים	
98	7.10-1	פרס השר להגנת הסביבה ושר החינוך לעבודות חקר מצטיינות בנושא סביבה בחינוך העל-יסודי	
	7.14	מועצות תלמידים ונוער	
100	7.14-1	מסמך הוועידה הארצית של מועצות התלמידים והנוער	
102	7.14-2	מהלך הבחירות למועצות התלמידים בבתי הספר ולמועצות הנוער ברשויות ונוהליהן	
	.8	עובדי הוראה ועובדי חינוך	
	8.5	תנאי שירות	
57	8.5-1	גמול ריכוז בתי ספר קטנים/מקצוע הוראה קטן לשנה"ל התשע"ג	
	.9	תכניות לימודים	
	9.3	חינוך גופני	
112	9.3-1	מסגרות התחרות הספורטיבית ותאריכי האירועים הארציים והבין-לאומיים בשנה"ל התשע"ג	
	9.4	חינוך לערכים	
123	9.4-1	אירועי יום הזיכרון השבעה עשר ליצחק רבין	
128	9.4-2	שעת חינוך לזכר י"א חללי מינכן, 1972	
	9.7	מקצועות הלימוד	
130	9.7-1	"ישראל בעין גיאוגרפית" - תחרות צילומים לתלמידי מגמת גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה	
131	9.7-2	חידון "סובב ישראל" בגיאוגרפיה בשנה"ל התשע"ג	
	9.8	הנושא המרכז והנושא השנתי	
132	9.8-1	הנושא המרכז לשנה"ל התשע"ג: "מנהיגות פורצת דרך - דמותם, חזנם ופועלם של דוד בן-גוריון ומנחם בגין"	
	9.15	חינוך למורשת ישראל, ציונות ותולדות המדינה	
137	9.15-1	שיעור להנצחת זכרו ופועלו של ראש הממשלה המנוח, מר יצחק שמיר ז"ל	

לתשומת לב המנהלים והמורים

לפי האמור בסעיף 3(א) ל"תקנות חינוך ממלכתי (סדרי פיקוח) התשל"ג-1973", הוראות המנהל הכללי המופיעות בחוזרי המנכ"ל מחייבות את המנהלים ואת המורים, ועליהם לנהוג לפיהן.

חוברת זו מרכזת לנוחותכם את ההוראות שהתפרסמו בחודש שבו היא יצאה לאור. עם זאת, מאחר שחלים מזמן לזמן שינויים ותיקונים בהוראות המנכ"ל, על המשתמש בחוברת מוטלת האחריות לבדוק באתר משרד החינוך אם חלו שינויים בהוראות ממועד פרסום החוברת. יש לפעול בהתאם להנחיות המעודכנות ביותר בכל נושא.

הודעות

1. אוכלוסיות מיוחדות

1.4 לקויי למידה

1.4-1 (עג) ועדות התאמה מחוזיות: נוהלי הגשת בקשות להתאמות בבחינות הבגרות לתלמידים לקויי למידה

1. כללי

הנאמר להלן הוא תוספת לנוהל המורחב להגשת בקשות להתאמות בבחינות הבגרות לתלמידים לקויי למידה ולנספחיו המתפרסם מדי שנה. הנוהל להתשע"ג יישלח לבתי הספר בראשית השנה ויתפרסם גם באתר שפ"י: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/units/shefi>

2. לוחות זמנים

- 2.1 לו"ז להגשת בקשות לוועדות ההתאמה המחוזיות לשנה"ל התשע"ג לכל בתי הספר
- א. למועד חורף התשע"ג
- המועד האחרון להגשת הבקשות לוועדות ההתאמה המחוזיות הוא יום שני, ו' בחשוון, 22 באוקטובר 2012.
- ב. למועד קיץ התשע"ג
- המועד האחרון להגשת הבקשות לוועדות ההתאמה המחוזיות הוא יום שני, ג' בשבט, 14 בינואר 2013.
- 2.2 לו"ז לקבלת תשובות מוועדות ההתאמה המחוזיות לשנה"ל התשע"ג
- א. למועד חורף התשע"ג

המועד האחרון להגעת התשובות מוועדות ההתאמה המחוזיות הוא יום ראשון, ד' בכסלו, 18 בנובמבר 2012.

ב. למועד קיץ התשע"ג

המועד האחרון להגעת התשובות מוועדות ההתאמה המחוזיות הוא יום שישי, י"ט באדר, 1 במרס 2013.

2.3 מועדי הגשה ואופן הטיפול בבחני משנה מפורטים באתר אגף הבחינות:

<http://cms.education.gov.il/educationcms/units/exams>

3. היערכות בית הספר

3.1 ההתאמות בבחינות הבגרות ניתנות אך ורק כדי להבטיח שהלקות אינה מכשול להבעת הידע בזמן הבחינה.

3.2 כללי

א. יש להקפיד על הבחנה בין תלמידים לקויי למידה ובין אלו שרמת הישגיהם נמוכה מסיבות אחרות.

ב. יש להדגיש כי תלמידים לקויי למידה נדרשים ללמידה זהה לזו שנדרשים לה כלל התלמידים (מבחינת ההיקף ורמת הידע).

ג. יש לוודא כי תלמיד לקוי למידה, החסר את הידע הנדרש לצורך היבחנות בבחינות הבגרות, ישלים את הידע לפני הגשת בקשה להתאמות לוועדת ההתאמה המחוזית.

ד. כדי לאפשר בבית ספר היערכות הולמת להגשת בקשות לוועדות ההתאמה, מומלץ כי חוות דעת המאבחן תוגש לבית הספר עד אמצע חודש ספטמבר 2012 למועד חורף התשע"ג, ועד אמצע חודש דצמבר 2012 למועד קיץ התשע"ג. יש ליידע את ההורים על מועדים אלה.

ה. הבקשות להתאמות ברמה 3 מוגשות לוועדה המחוזית לאחר דיון בוועדה הבית ספרית. יש לזכור כי המלצות המאבחן להתאמות הן המלצות בלבד ואינן מחייבות את בית הספר ו/או את ועדת ההתאמות המחוזית.

ו. חובה על בית הספר לבדוק כי נתקבלו כל התשובות לכל הבקשות שנשלחו לוועדת ההתאמות המחוזית.

הודעות

12

- ז. במקרים שבהם חסרה תשובה או נתקבלה תשובה שגויה מוועדת ההתאמות המחוזית, יש לפנות בכתב ליו"ר הוועדה המחוזית עד שבוע לאחר המועד האחרון לקבלת התשובות בבית הספר (ראה פרק 2: לוחות זמנים).
- ח. חובת בית הספר לוודא כי ההתאמות שאושרו דווחו כנדרש לאגף הבחינות, על פי ההנחיות של אגף הבחינות.
- ט. תלמיד אינו יכול להיבחן עם התאמה שלא אושרה או שאינה תקפה או שלא דווח עליה לאגף הבחינות כנדרש.
- י. **במקרה שתלמיד נבחן עם התאמה שלא אושרה כנדרש – הבחינה תוחזר לבית הספר ללא בדיקה.**

4. הגשת בקשות לוועדות המחוזיות

- א. מודגש כי לצורך דיון בבקשות להתאמות במבחנים רבי-מלל נדרשים דיווחי מורים בשלושה מקצועות לפחות, ובמקביל יש להגיש עבודות או מבחנים של התלמיד (עם שאלוני הבחינה, הערות המורה ותאריך הבחינה).
- ב. עבור תלמידי כיתה י' הניגשים לבחינות בגרות בשני מקצועות רבי-מלל בלבד, בית הספר רשאי להגיש בקשה להרחבת ההתאמות למקצועות רבי מלל נוספים, בתנאי שיצורפו דיווחים ועבודות התומכים בבקשה זו (זאת בנוסף לדיווחים בשני המקצועות שבהם התלמידים ניגשים לבחינות הבגרות).
- ג. בקשות שאינן כוללות את כל המסמכים והדיווחים הנדרשים לא יידונו בוועדת ההתאמות המחוזית ואי אפשר להגיש עליהן ערעור לוועדת הערר העליונה.
- על כן:
- יש לוודא כי כל המסמכים והדיווחים הנדרשים מצורפים לבקשה
  - בהעדר מסמכים או דיווחים מפורטים יש להשלימם לפני ההגשה לוועדת ההתאמות המחוזית.
- לא תהיה אפשרות להשלים את המסמכים החסרים לדיון מחדש במועד שבו הוגשה הבקשה.**

5. קבלת תשובות מוועדות ההתאמה המחוזיות

- 5.1 התשובות של ועדות ההתאמה המחוזיות נשלחות לבתי הספר באמצעות ממשק ה"קישורים". כדי למנוע עיכוב בהמשך הטיפול יש לבדוק מדי יום אם התשובות התקבלו.
- 5.2 התשובות לבתי ספר ברשתות "אורט", "עמל" ו"אמי" נשלחות לרשתות, ובית הספר מקבלן מהרשת.
- 5.3 בתי הספר ידווחו על הזכאות להתאמות אך ורק לאחר קבלת התשובה מוועדת ההתאמות המחוזית. הדיווח למועד חורף התשע"ג יעשה באמצעות משלוח ממשק IBQ8507 במערכת "קישורים" (ראה פירוט באתר אגף הבחינות).

6. הגשת ערעור לוועדת הערעורים העליונה

- א. לוועדת הערר העליונה אפשר להגיש רק בקשה **שנדחתה** בוועדת ההתאמות המחוזית.
- ב. אי אפשר להגיש לוועדת הערר בקשה **שלא נדונה** בוועדת ההתאמות המחוזית.
- ג. במקרה של הגשת בקשה לדיון מחודש לוועדת הערעורים העליונה חיוני להגיש לוועדה את מלוא החומר שעמד בפני ועדת ההתאמות המחוזית ואת המסמכים הנוספים שעשויים לתמוך בערעור, לא יאוחר מהמועד הנקוב בתשובת ועדת ההתאמות המחוזית (ראה פירוט בנספח 8 בנוהל המורחב לשנה"ל התשע"ג בכתובת <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/units/shefi>
- ד. יש לשקול היטב את מידת הביסוס של הערעור מאחר שאי אפשר להגיש שוב בקשה שנדונה בוועדת הערר ונדחתה על ידה.
- ה. מיד עם תחילת הבחינות, ועדת הערעורים העליונה מפסיקה את דיוניה למועד הבחינות הנוכחי. ערעורים שיגיעו אחרי תחילתו של מועד הבחינות יידונו לקראת המועד הבא.

בשאלות אפשר לפנות אל האגף לליקויי למידה והפרעות קשב בשפ"י,
בטל' 02-5603246, או בפקס' 02-5603375.

1.5-1 (עג) ביצוע מבחני קבלה לתכניות ייחודיות לתלמידים מחוננים ומצטיינים בשנה"ל התשע"ג

1. כללי

מבחני הקבלה לתכניות הייחודיות לתלמידים מחוננים ומצטיינים לשנת הלימודים התשע"ד ייערכו על ידי מכון סאלד במגזר היהודי ועל ידי מכון קרני במגזרים הערבי, הבדווי, הצירקסי והדרוזי.

יש לפעול במדויק על פי הנהלים וההנחיות המפורטת בהנחייה זו כדי לאפשר לכל תלמיד הזדמנות שווה להשתתף בתהליך הקבלה לתכניות ייחודיות. במיוחד נדרשים המנהלים להקפיד על נוהלים אלה:

א. הפצת מכתב ההסבר להורים המודיע על עריכת המבחנים ועל המהלך הצפוי (מצורף במידעון)

ב. ביצוע המבחנים על פי ההוראות וההנחיות שיימסרו לבית הספר

ג. אי חריגה ממכסת התלמידים המופנים למבחן שלב ב' (15%-17%)

ד. יידוע ההורים על הפנייה או אי הפנייה של ילדיהם למבחן שלב ב'

ה. מתן האפשרות להורים לערער על החלטת בית הספר

ו. סימון ואישור התלמידים המופנים למבחן שלב ב' במנבסני"ט עד תאריך היעד

ז. חלוקת הזימונים למבחני שלב ב' בהתאם להוראות וללוח הזמנים המפורט להלן. **לא תהיה אפשרות לבחון תלמידים ששמותיהם יישלחו באיחור.**

שלב א' של התהליך יתקיים בבית הספר והוא יהיה באחריות המנהל, ושלב ב' יתקיים במרכזי בחינה אזוריים וייערך באחריות המכונים המבצעים את המבחנים.

החל משנת התשע"ג יפעל מערך מבחני הסינון (שלב א') באמצעות מערכת המנב"סנט. הנחיות ונהלים מפורטים להפעלת המערכת ופירוט ההדרכות על

השימוש בה יישלחו בהמשך למנהלים באמצעות יונת הדואר. כמו כן אפשר למצוא פרטים והסבר על מערכת המנב"סנט באתר מנהלת יישומי מנב"ס בכתובת www.edu.gov.il/manbas.

בתחילת חודש ספטמבר יישלח באמצעות "יונת הדואר" ובדואר ישראל מכתב למנהלי בתי הספר היסודיים בדבר קיום המבחנים ובו פירוט לוח הזמנים לתהליך הסינון. מנהלי בתי הספר שלא יקבלו את המכתב עד יום חמישי, כ"ו באלול התשע"ב, 13.9.2012, מתבקשים לפנות למכון סאלד (בחינוך היהודי) באמצעות הדואר האלקטרוני, לכתובת itur@szold.org.il, או למכון קרני (בחינוך הערבי, הבדואי, הצ'רקסי והדרוזי) באמצעות הדואר האלקטרוני, לכתובת may@karni.co.i.

לא יאוחר מיום יום רביעי, כ"ד בתשרי, 10 באוקטובר 2012, ישלחו מנהלי בתי הספר אל הורי התלמידים מכתב שהוכן על ידי מכון הבדיקה, המודיע על עריכת המבחנים והכולל הסבר על התהליך. מחנכי הכיתות יעבירו את המכתב לתלמידים ויבקשו את אישור ההורים על קריאתו. המכתב כולל את כל המידע הדרוש להורים כדי שיוכלו לאפשר לילדיהם להשתתף בתהליך הקבלה לתכניות הייחודיות, ויחד עם זאת מהבהיר שההשתתפות במבחן היא זכות ולא חובה. הורים שאינם מעוניינים כי ילדיהם ייבחנו במבחנים בשלב א' יודיעו על כך בכתב מראש להנהלת בית הספר.

המכתב להורים וכן מידעו הכולל הסבר על התהליך והנחיות להעברה ובדיקה של המבחנים מצויים באתרי האינטרנט של מכון סאלד ומכון קרני. המידעו גם מפורסם באתר מנהלת יישומי מנב"ס.

2. לוח הזמנים של תהליך בחינות הקבלה

2.1 בחינות שלב א' (סינון ראשוני)

- א. **הבחינות תיערכנה בבתי הספר בכל המגזרים ביום ב', ו' בחשוון התשע"ג, 22.10.2012.** עותק של מבחן הסינון (שלב א') יימצא במנב"סנט בהרשאה של מנהל וסגן מנהל בלבד.
- ב. על סמך תוצאות המבחנים וחוות הדעת של הצוות החינוכי יסמן בית הספר במערכת המנבסנ"ט 15% מתלמידי הכיתה המופנים למבחן שלב ב'.
- ג. בית הספר ישלח לכל ההורים הודעה כתובה בדבר החלטתו להפנות או לא להפנות את ילדם למבחן שלב ב'. באחריות מנהל בית הספר לוודא שכל ההורים יקבלו את ההודעות עד יום ראשון, י"ב בחשוון התשע"ג, 28.10.2012.

הודעות

16

- ד. להורים עומדת הזכות לערער בפני מנהל בית הספר על ההחלטה עד יום רביעי, כ"ב בחשוון התשע"ג, 7.11.2012. בית הספר יוסיף לרשימה את שמות התלמידים שערעורם התקבל ובלבד שלא יחרוג מ-17% מכלל התלמידים בשכבה הנבחרת. תלמידים אלה יוגדרו במנבסנ"ט כמופנים למבחן לאחר ערעור הורים.
- ה. המנהל יאשר את שמות התלמידים המופנים למבחן שלב ב' ויעבירם בממשק מערכת המנב"סנט עד יום ראשון, כ"ו בחשוון התשע"ג, 11.11.2012. לא יתקבלו תוספות או שינויים ברשימת התלמידים המופנים למבחן שלב ב' באמצעות מערכת המנבסנ"ט לאחר תאריך זה.
- ו. לאחר תאריך זה יש להפנות כל שינוי ברשימת התלמידים לרפרנט המחוזי לא יאוחר מיום שלישי, כ"ז בכסלו התשע"ג, 11 בדצמבר 2012.

2.2 בחינות שלב ב'

- א. במהלך החודשים ינואר ופברואר 2013 יישלחו הזימונים למבחני שלב ב' אל בתי הספר על ידי הגופים הבוחנים. מנהל בית הספר ימסור את הזימונים להורי התלמידים.
- ג. בחינות שלב ב' יתקיימו החל מאמצע חודש ינואר 2013 ועד סוף חודש מרס 2013.
- ד. במחצית השנייה של חודש יוני 2013 תישלחנה התשובות על קבלה או על אי-קבלה לתכניות לכל הנבחנים שנבחנו בשלב ב', ישירות אל כתובות הדואר שלהם שמצויות במערכת המנב"סנט. במגזר הערבי, הבדווי, הצ'רקסי והדרוזי התשובות תישלחנה לבתי הספר.
- במקרה של הורים החיים בנפרד ימסור בית הספר לגופים הבוחנים, באמצעות הדואר האלקטרוני, שתי כתובות, האחת של האם והשנייה של האב.

3. הטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, עולים חדשים, בני הקהילה האתיופית, תושבים חוזרים ותלמידים שלמדו בגן חובה ו/או בשנה שקדמה למועד המבחן במסגרת הדוברת שפה שונה מעברית

הנהלים הנוגעים לתלמידים אלה מתפרסמים באתר האגף למחוננים ולמצטיינים בכתובת www.education.gov.il/gifted, וכן במכתב שישלח לבתי הספר ובמידעון שיתפרסם במערכת המנב"סנט. **אין לסמן תלמידים אלה במערכת המנב"סנט, אלא להפנותם ישירות אל הרפרנט המחוזי, לא יאוחר מיום שלישי, כ"ז בכסלו התשע"ג, 11 בדצמבר 2012.**

4. תלמיד שהוקפץ כיתה בשנה שבה מתקיימים מבחני האיתור

תלמיד שהוקפץ כיתה ייבחן על פי שאלון המותאם לדרגת הכיתה שהוקפץ אליה, והישגיו ישוו להישגיהם של תלמידים בדרגת כיתה זו, ולא להישגיהם של תלמידים בגילו הכרונולוגי. פרטים מלאים באתר האגף למחוננים ולמצטיינים.

5. בקשה למבחן חוזר לאחר שלב ב'

בקשה למבחן חוזר לאחר שלב ב' יש להגיש לרפרנט המחוזי עד 11 בדצמבר בכל שנה, על-פי הנהלים המפורטים באתר האגף. פניות שתגענה לרפרנט המחוזי לאחר מועד זה תטופלנה בשנת הלימודים הבאה (התשע"ד). מבחן חוזר מתקיים כשנה לאחר המבחן הראשון.

נספח טבלת רפרנטים למחוננים ומצטיינים במחוזות

המחוז	שם הרפרנט/ית	מס' הטלפון והפקסימיליה	הכתובת	כתובת הדוא"ל
מחוז ירושלים ומנח"י	פנינה פרידמן	02-5601478	משה"ח, כנפי נשרים 22, גבעת שאול, ירושלים	peninafr@education.gov.il
צפון	מנחם נדלר	04-6500393	משה"ח, מחוז הצפון, ת.ד. 530, נצרת עלית 17105	כתובת הדוא"ל תעודכן באתר האגף בתחילת שנה"ל
חיפה	יעל סלומון	04-8632421/5 פקס' 04-8632426	רח' פל-ים 15, בניין המפרש, חיפה	yaelsa2@education.gov.il
דרום	רות אהרוני	08-6263070 פקס' 08-6263045	רח' תקווה 4, קריית הממשלה, ת.ד. 610, באר-שבע 84893	rutiah@education.gov.il
תל אביב	מפקח/ת מחוז/ית מחוננים*	03-6896379 פקס' 03-6896751	רח' השלושה 2, יד אליהו, תל אביב	
מרכז	דבורה בר-און	03-6896578 פקס' 03-6896611	רח' השלושה 2, יד אליהו, תל אביב	dvorabar@education.gov.il
צפון וחיפה מגזר דרוזי	סאלח זאהר	04-8632467 פקס' 04-8632501	רח' פל-ים 15, בניין המפרש, חיפה	salehza@education.gov.il
מגזר לא יהודי	ראויה ג'ראיסי	פקס' 04-6477438	בניין לב העסקים 1, לשכת מפקחים ערבים, נצרת עילית 17000	כתובת הדוא"ל תעודכן באתר האגף בתחילת שנה"ל

* שם המפקח/ת יתפרסם באתר האגף בתחילת שנת הלימודים.

**לפרטים אפשר לפנות אל הגב' סוהילה דאו,
מנהלת ענף פניות וטיפול בפרט - אגף מחוננים ומצטיינים, טל' 02-5603051,
או לרפרנטים המחוזיים בהתאם לרשימה שבנספח.**

2. אורחות חיים במוסדות החינוך

2.2 בריאות

2.2-1 (עג) שירותי עזרה ראשונה לתלמידים

1. בהתאם להוראות הקבע בחוזר תשע"ג/3(א), סעיף 2.2-70, שירותי עזרה ראשונה לתלמידים ניתנים ללא תשלום באמצעות חברת נטלי.
בעקבות פנייה של בית הספר למוקד טלפוני שמספרו 1-700-55-00-96 ישלח המוקד מטפל לבית הספר לצורך מתן הטיפול הדרוש לתלמיד, או לחלופין יזניק אמבולנס לבית הספר.
2. המוקד פועל בין השעות 7:30-16:00 בכל ימי הלימודים הרשמיים של המגזרים השונים.
3. הפנייה למוקד תיעשה אך ורק במקרים של **פגיעה או פציעה**, ולא במקרה של מחלה או של בעיית בריאות אחרת.
4. **במקרים של סכנת חיים** כתוצאה מפציעה, ממחלה או מבעיית בריאות חריפה יש לפנות **ישירות למד"א**, כמפורט בחוזר הוראות הקבע תשע"ג/3(א), סעיף 2.2-70, "שירותי עזרה ראשונה לתלמידי בתי הספר".
5. המטפל הרפואי הוא הסמכות הקובעת את דחיפות הפינוי ואת אמצעי הפינוי, ואין למנהל בית הספר או למי מטעמו כל סמכות לעכב את הפינוי. אם קבע המטפל הרפואי כי אין צורך בפינוי אך להערכתו של מנהל בית הספר או מי מטעמו יש צורך בפינוי – יפונה התלמיד על פי שיקול דעתו ואחריותו של המנהל.
6. בכל מקרה של פינוי תלמיד, בשגרה או בחירום, על בית הספר ליידע את ההורים על הפינוי ולהסדיר ליווי לתלמיד על ידי מבוגר מטעם בית הספר, אלא אם אחד מהורי התלמיד הגיע ללוות את ילדו.
7. **מימון פינוי חירום**: במקרה של תלמיד הנוזק לטיפול רפואי דחוף בשל בעיית בריאות שאינה פציעה, חל התשלום עבור הפינוי באמבולנס **על ההורים**. פינוי

הנובע מפגיעה ימומן על ידי המשרד באמצעות האחראים על ההסעות במחוז
או על ידי חברת נטלי, כהמשך לטיפול של המטפל שהגיע לבית הספר ונתן
טיפול לתלמיד.

**לפרטים אפשר לפנות אל הגב' עירית ליבנה, המפקחת על תחום הבריאות,
טל' 02-5603220, דוא"ל bruit@education.gov.il**

שירותי בריאות לתלמיד בשנה"ל התשע"ג (עג) 2.2-2

1. הפיקוח על שירותי הבריאות לתלמיד הוא באחריות משרד הבריאות. שירותי הבריאות ניתנים על פי "סל השירותים" המתחייב מנוהל שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 5/2009, שהתפרסם ב-12 באוגוסט 2009. במסגרת השירות ישמש צוות הבריאות גם כתובת להתייעצות לעובדי ההוראה.
2. בכל הארץ פרט למחוז דרום יופעלו בשנת הלימודים התשע"ג שירותי הבריאות לתלמיד בכיתות א'-ט' על ידי חברה חיצונית שנבחרה במכרז שפרסם משרד הבריאות. במחוז דרום יופעל השירות על ידי משרד הבריאות עצמו.
3. לקראת פתיחת שנת הלימודים יודא מנהל בית הספר כי חדר האחות הוכן על פי הנדרש בסעיף 2.2-10 בחוזר הוראות הקבע תשס"א/1(א), וכי החדר נשמר במצב תקין ופנוי למתן שירותי בריאות לתלמיד.
4. תכנון מתן שירותי הבריאות לתלמיד על פי סל השירותים המתחייב מנוהל שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות ייעשה בתיאום עם מנהלי בתי הספר לקראת פתיחת שנת הלימודים.
5. מנהלי בתי הספר רשאים למסור לנציג ספק השירות מטעם משרד הבריאות שיזדהה באמצעות תעודת עובד, מידע מהמנב"ס שיכלול פרטים אלה: שם התלמיד, מספר הזהות, שמות ההורים, הכתובת הפרטית, מספר הטלפון בבית ו/או מספר הטלפון הנייד וכן תיקים רפואיים המצויים בבית הספר מתוקף נוהל שירותי הבריאות לתלמיד.

המוקד הטלפוני בחברת "נטלי" לפניות בנושא שירותי בריאות לתלמיד:
1-700-504-121
במקרה של החלפת ספק שירותי בריאות לתלמיד יפורסם מספר טלפון אחר.

לפרטים אפשר לפנות אל הגב' עירית ליבנה, המפקחת על תחום הבריאות,
טל' 02-5603220, דוא"ל bruit@education.gov.il

3. ארגון ומינהל

3.1 ארגון העבודה הפדגוגית

3.1-1 (עג) פרסי חינוך לשנת הלימודים התשע"ג

1. כללי

בבכל שנה, בשנת הלימודים התשע"ג יוענקו פרסי חינוך ארציים לבתי-ספר ולגני-ילדים על תרומה ייחודית לחינוך. מוסדות החינוך שיאושרו לפרס חינוך יזכו בתעודות הערכה ובפרס כספי.

2. הגשת המלצות לקבלת פרס חינוך מוסדי

- 2.1 כל החפץ בכך, בין אם הוא עובד המערכת, הורה, אדם פרטי או איש ציבור, יוכל להגיש המלצה על בית ספר או על גן ילדים כמועמד לפרס.
- 2.2 אפשר להמליץ על בתי ספר ועל גני ילדים מכל המגזרים.
- 2.3 אפשר להמליץ על מוסד רק לאחר שמלאו חמש שנים להקמתו.
- 2.4 המעוניינים להמליץ על מועמדים לפרס יפנו ללשכת מנהל המחוז שבתחומו נמצא המוסד המומלץ לקבלת טופס המלצה. את הטפסים המלאים יש להגיש ללשכת מנהל המחוז.
- 2.5 המלצות על מוסדות חינוך מן המגזרים הערבי והדרוזי יש לשלוח גם למנהל המחוז שבתחומו נמצא המוסד המומלץ וגם ללשכות הממונים על החינוך הערבי, הדרוזי והבדואי.

3. אמות המידה להענקת פרסי החינוך

א. אמות המידה להענקת פרסי החינוך לגן ילדים

- 1) הגן פועל במגוון אופנים לקידום תהליכי הוראה-למידה והערכה המובילים לפיתוח סקרנות ומוטיבציה ללמידה, לעידוד יצירתיות וחשיבה, להעשרת ידע ולפיתוח נורמות התנהגות אישית וחברתית.
- 2) ההוראה בגן אינטגרטיבית ובין-תחומית ומשלבת תכנים מכל אשכולות הליבה תוך מתן מענה דיפרנציאלי לצורכיהם השונים של הילדים, ובכלל זה קיום מערך תמיכה לילדים בעלי צרכים ייחודיים. הלמידה בגן מתקיימת באמצעות פעילות חווייתית, מעוררת סקרנות ומהנה. סביבת הגן מזמנת משחק לסוגיו השונים (סוציו-דרמתי, חברתי, לימודי וכד'), ומעודדת הבעה, יצירה ותנועה.
- 3) בגן שורר אקלים של דרך ארץ וכבוד הדדי. הוא מחנך ללקיחת אחריות, לאי-אלימות, למניעת התנהגויות עתירות סיכון, למעורבות בחיי הקהילה, לשמירה על איכות הסביבה, לשמירה על זכויות האדם ועל השוויון בין המינים, לסובלנות ולדו-קיום.
- 4) בגן קיים שיתוף של כל הצוות בגיבוש החזון החינוכי, בקביעת יעדי הפעולה, בתכנון החינוכי ובביצועו.
- 5) בגן מתקיימות פעילויות בשיתוף ההורים ומושם בו דגש על קיום קשר עמם. כמו כן מתקיימות בו פעילויות המעודדות מעורבות ותרומה לחיי הקהילה.
- 6) בגן מתקיימות תכניות ופעילויות ייחודיות, פרי יזמת הגנת והצוות.
- 7) בגן מופעלות תכניות למעברים ברצף החינוכי, תוך קיום קשר רציף עם בתי הספר שאליהם מיועדים הילדים לעבור.

ב. אמות המידה להענקת פרסי החינוך לבית ספר

- 1) בית הספר פועל באופנים מגוונים לקידום תהליכי הוראה-למידה והערכה ולפיתוח סביבת למידה אשר יובילו להבנה מעמיקה, לטיפוח כלי חשיבה ולמידה, להישגיות, לחדשנות, ליצירתיות ולמצוינות.

- (2) בית הספר נותן מענה לצרכים שונים של תלמידים, ופועל לקידום ולטיפוח של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים וייחודיים וכן למניעת נשירה.
- (3) בבית הספר שורר אקלים של דרך ארץ וכבוד הדדי. הוא מחנך ללקיחת אחריות, לאי-אלימות, למניעת התנהגויות עתירות סיכון, למעורבות בחיי בית הספר והקהילה, לשמירה על איכות הסביבה, לשמירה על זכויות האדם ולשוויון בין המינים, לסובלנות ולדו-קיום.
- (4) בית הספר פועל להנחלת העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל, לטיפוח ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולטיפוח המורשת והזיקות התרבותיות של אוכלוסיית תלמידיו.
- (5) המנהיגות הבית ספרית פועלת להשגת מטרות ויעדים הנגזרים מהחזון הבית-ספרי. היא מקדמת תרבות ארגונית המעודדת עבודת צוות והעצמתה, התפתחות מקצועית מתמדת של כל אחד מהשותפים לעשייה החינוכית וקשר עם ההורים ועם הקהילה.

4. הליך בחירת המועמדים לפרס

4.1 בכל מחוז תוקם ועדת פרס מחוזית בהרכב זה:

- א. מנהל המחוז (יושב ראש)
  - ב. מחמ"ד המחוז או ממוני הגיל בחמ"ד
  - ג. נציג של הפיקוח הערבי והדרוזי (במחוזות הרלוונטיים)
  - ד. מפקח ממחוז אחר (בתיאום עם מנהל המחוז שבו הוא עובד)
  - ה. מנהל מוסד חינוכי שזכה בעבר בפרס חינוך
  - ו. איש ציבור.
- כל חברי הוועדה (למעט המחמ"ד) ייבחרו על ידי מנהל המחוז.

4.2 יוקמו צוותי שיפוט ארציים על פי חטיבות גיל בהרכב זה:

- א. מנהל אגף הגיל או מי מטעמו
- ב. נציג המזכירות הפדגוגית
- ג. נציג החינוך הממלכתי דתי (בבתי הספר של הממ"ד)

- ד. נציג החינוך הערבי והדרוזי (בבתי הספר מהמגזר הערבי והדרוזי).
- 4.3 כל ועדת פרס מחוזית תגיש לגבי רויטל כרמלי סלע, מרכזת ועדת הפרס הארצית (ראה להלן), המלצות מנומקות על שלושה מוסדות מומלצים מהמחוז לכל היותר, תוך שימת לב לייצוג של שכבות הגיל.
- 4.4 הצוות הארצי שימונו על פי חטיבות הגיל יבקר בבתי הספר המועמדים לפרס ויגיש גם הוא את המלצותיו למרכזת ועדת הפרס הארצית.
- 4.5 תוקם ועדה ארצית עליונה בהרכב זה:
- א. יו"ר המזכירות הפדגוגית (יו"ר)
- ב. ראש מינהל החמ"ד או סגנו
- ג. מנהלי שלושה אגפי הגיל
- ד. נציג של החינוך הערבי והדרוזי
- ה. חבר סגל במוסד להשכלה גבוהה (שאינו עובד המוסד ולא היה בעבר עובד המשרד)
- ו. זוכה בפרס חינוך בעבר.
- שלושת האחרונים ימונו על ידי יושב ראש המזכירות הפדגוגית, על דעת המנהלת הכללית של המשרד.
- 4.4 הוועדה הארצית העליונה תקבע את דרכי ההערכה לגבי המוסדות שהומלצו לפרס, והיא תגיש את המלצותיה לשר החינוך ולמנהלת הכללית על יסוד המלצות של המחוזות, הסיוורים של חבריה במוסדות המומלצים ומידע נוסף.
- 4.5 החלטות השר והמנהלת הכללית לגבי הזוכים בפרס הן סופיות.

5. לוח הזמנים

- א. **קליטת טופסי המלצה:** על טופסי המלצה להגיע ללשכת מנהל המחוז לא יאוחר מיום שלישי, ל' בתשרי התשע"ג, 16 באוקטובר 2012. **טפסים שיגיעו לאחר המועד הנ"ל לא יטופלו.**
- ב. **ביקורים של ועדת שיפוט מחוזית:** לאחר קבלת טופסי המלצה ולא יאוחר מיום שלישי, כ' בכסלו התשע"ג, 4 בדצמבר 2012, יתקיימו ביקורים של חברי ועדת השיפוט המחוזית במוסדות שהומלצו.

- ג. **המלצות של הוועדות המחוזיות:** הוועדות המחוזיות תסכמנה את עבודתן ותעברנה את המלצותיהן המנומקות בכתב למרכזת ועדת הפרס, הגב' רויטל כרמלי סלע, עד יום שלישי, ה' בטבת התשע"ג, 18 בדצמבר 2012.
- ד. **ביקורים של ועדות השיפוט הארציות:** לאחר קבלת ההמלצות של הוועדות המחוזיות ועד יום ראשון, ו' בניסן התשע"ג, 17 במרס 2013, יתמנו ועדות שיפוט ארציות על פי חטיבות הגיל, והן תערוכנה ביקורים במוסדות שהומלצו על ידי הוועדות המחוזיות.
- ה. **המלצות הוועדה הארצית העליונה:** במהלך החודשים מרס ואפריל 2013 תדון הוועדה הארצית העליונה בחומרים שהוגשו לה, תגבש את המלצותיה ותגיש אותן לשר החינוך ולמנהלת הכללית.
- עם החלטת השר והמנהלת הכללית על מקבלי הפרס תישלחנה הודעות למוסדות הזוכים. הענקת הפרסים ותעודות ההערכה לזוכים תיערך בטקס שיתקיים בירושלים במועד שתבוא עליו הודעה.

**לפרטים נוספים אפשר לפנות אל הגב' רויטל כרמלי-סלע,
הממונה על פרסי ישראל, פרסי חינוך ופרסים אחרים, טל' 02-5604718/9.**

3.6 טכנולוגיית המידע ומחשוב

3.6-1 (עג) חדשות ועדכונים ב"אוח" - אתר האינטרנט של המשרד ובאתרי היחידות

1. אתר "אוח"

א. כשנפגשות שנה של אתמול ושנה של מחר

האתר כולל מידע על חודש תשרי ועל חגי תשרי (ראש השנה, יום הכיפורים וסוכות) וכן משחקים, חידונים, פעילויות וניבים העוסקים במועדים הללו.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/roshhashana

ב. אתר "שלום כיתה א"

המפגש הראשון של התלמידים עם בית הספר מזמן להם אתגרים ועניין, אך הוא גם מעורר מתחים ומעלה שאלות. אתר "שלום כיתה א" עשוי לסייע להורים ולילדים ולהקל על המעבר. הוא מכיל מידע רב בנושאים הקשורים לכניסה לבית הספר: תשלומי הורים, לוח החופשות, ועד הורים, בדיקות ראייה, ספרי לימוד מאושרים ועוד. כמו כן יש בו מאגר של פעילויות ועצות להתנהלות בבית הספר.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/KitaAlef

ג. מא' ועד ת' - מדריך לכיתה א'

אתר נוסף ובו מידע חשוב לקראת כיתה א'.

כתובת האתר:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Owl/Hebrew/madrech/KitaAlef.htm>

הודעות

28

ד. או"חודשי - עלון מקוון 64 ל"אוח"

עלון מקוון (NewsLetter) 64 נשלח לכל העוסקים בחינוך. העלון עוסק בפתיחת שנת הלימודים. אפשר למצוא בעלון גם ידיעות, חדשות ועדכונים שעלו לאתר בחודש האחרון.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/owl/owlnews64.htm

ה. פורטל הורים

פורטל הורים באתר אוח עלה בגרפיקה מחודשת, ידידותית ונגישה למשתמש. בפורטל עדכונים וחדשות שעשויים לעניין את ההורים, וכן עצות של מומחים בנושאים הקשורים לחינוך ולגידול ילדים.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/horim

ו. שיח בפייסבוק בנושא "להיות הורה בחופש הגדול"

לראשונה קיים משרד החינוך שיח בפייסבוק בנושא "להיות הורה בחופש הגדול". במסגרת השיח ענו מומחים מהשירות הפסיכולוגי על שאלות הפונים וסייעו במתן כלים להתמודדות עם אתגרי החופש הגדול. לשיח הוזמנו הורים לילדים בכל הגילים, מורים ובני משפחה. בתום השיח פורסמו באוח תובנות שעלו בדיון עבור הגולשים.

פייסבוק משרד החינוך:

www.facebook.com/edu.gov.il

כתובת האתר:

cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Owl/Hebrew/AlSederHayom/LihyotHorimTovanot.htm

2. אתרי היחידות

א. המזכירות הפדגוגית

פורטל המזכירות הפדגוגית עלה לאוויר בעיצוב חדש המבטא את המבנה הארגוני החדש שלה.

כתובת האתר:
www.edu.gov.il/mazhap

ב. היסטוריה בחינוך הממלכתי דתי

אתר חדש של לימודי ההיסטוריה בחינוך הממלכתי-דתי עלה לאוויר. האתר מאפשר עיון בחוזרי מפמ"ר, בתכנית הלימודים החדשה בהיסטוריה לכיתות ט'-י"א, במסלולי למידת החקר, ועוד. כמו כן באתר מידע על אודות מועדי השתלמויות, כנסים וימי עיון למורי ההיסטוריה בחינוך הממלכתי דתי.

באתר מצוי פורום "מדברים עם המפמ"ר" שבו תענה הגברת בלהה גליקסברג, המפקחת המרכזת על לימודי ההיסטוריה בחינוך הממלכתי-דתי, לשאלות המורים, וכן קישור לאתר "נקדימון" – מרכז ההדרכה למורי ההיסטוריה בחינוך הממלכתי דתי.

כתובת האתר:
www.edu.gov.il/historymmd

ג. גף ניסויים ויזמות

אתר גף ניסויים ויזמות מעוצב בגרפיקה חדשה וססגונית. באתר מוצגת פעילותו של הגף. גף ניסויים ויזמות פועל בשני מישורים: האחד – עידוד אנשי חינוך מובילים לפתח מודלים פדגוגים חדשניים; השני – יצירת תשתית למימוש רעיונות אלה באמצעות רשת של בתי ספר ניסויים ברחבי הארץ. בתי הספר הניסויים יוצרים ידע חינוכי חדשני, מגבשים

אותו למודלים יישומיים, ובסופו של דבר מפיצים את בשורת הניסוי במערכת החינוך כולה.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/Nisuyim

ד. חידון התנ"ך הבין-לאומי למבוגרים

לאחר הפסקה של 32 שנה מחדש שר החינוך, מר גדעון סער, את עריכתו של חידון התנ"ך הבין-לאומי למבוגרים. בעקבות החלטה זו עלה לאוויר אתר חידון התנ"ך הבין-לאומי למבוגרים. דף הבית של האתר כולל גלריית תמונות וסרטון. התכנים באתר מתורגמים לחמש שפות. כמו כן מצורף לאתר טופס הרשמה דו-לשוני.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/ibc

ה. העשרה בתום יום הלימודים לגילי 9-3

על פי החלטת הממשלה מערכת החינוך נערכת לסבסוד מסגרות העשרה המתקיימות בתום יום הלימודים עד השעה 16:00 עבור ילדים בגילי 9-3 הלומדים בגני הילדים ובכיתות א'-ג' בבתי הספר. כחלק מהערכות זו הוקם אתר אינטרנט המרכז מידע לצוותי החינוך, לרשויות ולהורים.

כתובת האתר:

www.edu.gov.il/Yomale

ו. המרכזים ללימודי אזרחות ודמוקרטיה בכנסת ובבתי המשפט

אתר המרכזים ללימודי אזרחות ודמוקרטיה מעוצב בגרפיקה חדשה הכוללת קישור למערכת ייעודית להזמנת פעילות חינוכית. האתר מציע מגוון פעילויות חינוכיות המתקיימות על ידי המרכזים הלימודיים בכנסת

ובבתי המשפט. האתר מאפשר להכיר ולבחור מתוך המגוון את הפעילות הרצויה ואף להתאימה לצורכי התלמידים ולתכנית הלימודים באזרחות. מלבד זאת האתר מאפשר שימוש בחומרי למידה שהופקו על ידי המרכזים הלימודיים ומציע השתתפות בפרויקטים מיוחדים המתקיימים מעת לעת.

כתובת האתר:
www.edu.gov.il/ezrachut

ז. **תכנית המצוינים במכללות האקדמיות לחינוך**
אתר תכנית המצוינים במכללות האקדמיות לחינוך התרענן בגרפיקה חדשה. בדף הבית מתפרסמים חדשות ועדכונים, ימי עיון וכנסים ועוד.

כתובת האתר:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/Metzuyanut>

3. מערכות

א. **הזמנת פעילות חינוכית בכנסת ובבתי המשפט**
נפתחה מערכת להזמנת פעילות חינוכית בכנסת ובבתי המשפט. המערכת מאפשרת לבתי ספר להזמין בצורה מקוונת פעילויות בכנסת, בבית המשפט העליון ובכמה בתי משפט נוספים ברחבי הארץ. הכניסה למערכת תתאפשר באמצעות הזנת פרטי ההזדהות של עובד ההוראה במערכות משרד החינוך.

כתובת האתר:
[/http://hinuch.education.gov.il/syr_net](http://hinuch.education.gov.il/syr_net)

3.7 מינהל מוסדות חינוך

3.7-1 (עג) טבלת עזר למנהל בית הספר, לרשות ולבעלות לבדיקת היערכות המוסד החינוכי לקראת פתיחת שנת הלימודים התשע"ג בתחומי הביטחון, הבטיחות הסביבתית, הזהירות בדרכים והבריאות

1. להלן טבלת היערכות שתפקידה לסייע להנהלות בתי הספר והרשויות המקומיות לקראת פתיחת שנת הלימודים בתחומי הביטחון, הבטיחות הסביבתית, הזהירות בדרכים והבריאות.
  2. בטבלה מובאת רשימה של פעולות שיש לבצע בבתי הספר לקראת פתיחת שנת הלימודים, במטרה להיערך נכונה ובאופן מקצועי לשמירה על ביטחונם ועל שלומם של התלמידים.
  3. טבלה זו אינה באה להחליף את חוזרי המנכ"ל בתחום הביטחון, הבטיחות, הבריאות והבטיחות בדרכים. יש לוודא את הימצאותם של חוזרים אלה בבית הספר במקום נגיש וידוע. מטרת הטבלה להציע סדר פעולות וריכוז של נושאים הפזורים בחוזרים מספר.
- בהמשך לטבלה מצויה רשימת עזר לבדיקת בטיחות לרכז הביטחון והבטיחות הבית הספרי. יש להיעזר בה לבדיקת בטיחות סביבתית בבית הספר.

ממצאים, הערות	טופל בתאריך	הנושא לטיפול
א. ניהול הבטיחות בבית הספר		
		<p>1. מורים תורנים</p> <ul style="list-style-type: none"> • נקבעו המקומות שיש להציב בהם מורים תורנים. • כל מורי ביה"ס תודרכו בנוהל "מורים תורנים" הכולל היכרות עם הוראות חוזר המנכ"ל בנושא בטיחות – מתן דגשים לסיכונים בחצר בית הספר, בשירותים ובכיתות במהלך ההפסקות – והוגדרו במדויק השעות והימים לתורנות. • ניתנו הדגשים על אופן התגובה והפעולה של מורה תורן במקרים של התנהגות מסוכנת. • נקבעו נוהלי דיווח פנים-בית-ספריים על אירועים חריגים.
		<p>2. בקיאות המורים המקצועיים לחינוך גופני ולמדעים בהנחיות הבטיחות</p> <ul style="list-style-type: none"> • המורים המקצועיים לחינוך גופני ולמדעים למדו להכיר את ההנחיות. • ניתנו הנחיות להתנהגות במעבדה בשגרה ובניסויים. • נבדקו החומרים המסוכנים למהלך הניסויים ופוונו החומרים המיותרים שאינם בשימוש.
		<p>3. נוהלי דיווח על אירועים חריגים ועל אירועי "כמעט נפגע"</p> <ul style="list-style-type: none"> • בבית הספר נקבעו נוהלי הדיווח על אירועי בטיחות או על אירועים של "כמעט נפגע". • נקבעו הנחיות לטיפול באירועים, להפקת לקחים מהם ולמעקב. • המורים והתלמידים תודרכו לגבי ההנחיות.

ממצאים, הערות	טופל בתאריך	הנושא לטיפול
א. ניהול הבטיחות בבית הספר		
		<p>4. דיווח "דו"ח תאונה" לתלמיד שנפגע בבית הספר נקבעו נוהלי דיווח לאירוע בטיחות וחודדו ההנחיות למילוי בטופס "דו"ח תאונה":</p> <ul style="list-style-type: none"> • דיווח באמצעות מערכת מנבסנ"ט • דיווח באמצעות טופסי דיווח ידניים.
		<p>5. ועדת בטיחות בית-ספרית</p> <ul style="list-style-type: none"> • מונתה ועדת בטיחות בית-ספרית שחברים בה גם נציגי הורים ותלמידים ונציג הרשות. • תפקידיה לשפר את הבטיחות הפיזית, ליצור אקלים בטוח בבית הספר והתנהגות תומכת בטיחות וכן לבדוק אירועי בטיחות, לנתחם ולהפיק מהם לקחים לעתיד.
ב. בטיחות סביבתית		
		<p>1. מבדק בטיחות של הרשות/הבעלות</p> <ul style="list-style-type: none"> • בוצע מבדק בטיחות על ידי הרשות/הבעלות וטופלו המפגעים בקדימות ראשונה. • מערכת החשמל ואבזרי החשמל נבדקו על ידי חשמלאי מוסמך והליקויים טופלו. • ציוד הבטיחות באש נבדק על ידי יועץ הבטיחות וטופלו הליקויים.
		<p>2. מתקני הספורט: נבדקו וטופלו מתקני הספורט באולם הספורט ובמגרשים שבחצר על ידי הרשות המקומית או על ידי הבעלות על בית הספר.</p>
		<p>3. מתקני משחק: מתקני המשחק נבדקו ע"י בודק מוסמך, תוקנו הליקויים ואושרו כתקינים.</p>
		<p>4. תיק עזרה ראשונה: קיימים תיקי עזרה ראשונה בבית הספר. נבדקה תכולתם ונמצאה תקינה בהתאם לדרישות המשרד. התיקים נמצאים במקום נגיש וידוע.</p>
בבית הספר יהיה עותק של דו"ח הסיכום של המבדק.		

ממצאים, הערות	טופל בתאריך	הנושא לטיפול
ג. ביטחון והיערכות לחירום		
		<p>1. רכז ביטחון, בטיחות ושעת חירום</p> <ul style="list-style-type: none"> • הרכז אושר על ידי הקב"ט המחוזי ומונה על ידי המנהל בכתב מינוי. • הוגדר תפקידו. • הרכז ביצע/ביצע הכשרה בסיסית של-60 שעות במהלך השנה בתיאום עם קב"ט הרשות.
		<p>2. תיק ביטחון מוסדי ממוחשב</p> <ul style="list-style-type: none"> • הוכן על ידי רכז הביטחון והבטיחות תיק ביטחון מוסדי ממוחשב המשמש לשגרה ולחירום, ויש בו כלל הנתונים והתכניות המחייבות. • התיק אושר על ידי קב"ט הרשות.
		<p>3. חינוך לחירום</p> <ul style="list-style-type: none"> • תוכננו הדרכות "חינוך לחירום" לכל סגל בית הספר באמצעות זכיון של פיקוד העורף. • תוכננה הדרכה לתלמידים בכיתות ב', ג', י"א על ידי המחנכים על פי מערכי שיעור שהתקבלו מפיקוד העורף.
		<p>4. היערכות לביצוע תרגילים כמפורט מטה</p> <ul style="list-style-type: none"> • עד 15 ספטמבר 2012 - כניסה למרחב המוגן. • ב-21 אוקטובר 2012 - רעידת אדמה במסגרת תרגיל החירום הלאומי. • תרגיל מוסדות חינוך ארצי ב-14 פברואר 2013 - כניסה למרחב המוגן מהפסקה.
		<p>5. סידורי האבטחה בבית הספר</p> <ul style="list-style-type: none"> • סידורי האבטחה בבית הספר סוכמו עם קב"ט הרשות. • בית הספר קבע נהלים פנימיים בכל הקשור לפתיחת שערים, לכניסה וליציאה, לסריקות בוקר וכדומה.

ממצאים, הערות	טופל בתאריך	הנושא לטיפול
		<ul style="list-style-type: none"> כל אלו נעשו בתיאום עם קב"ט מוסדות החינוך הרשות.
		<p>6. תכנית הטיולים והפעילויות החוץ-בית-ספריות</p> <ul style="list-style-type: none"> אושרה תכנית הטיולים השנתית והפעילות החוץ-בית-ספרית על ידי המנהל והמפקח על בית הספר ועל ידי ועדת הטיולים המחוזית. מונה רכז טיולים בית-ספרי ונקבע אחראי לכל פעילות, והוא עבר הכשרה מתאימה. התקיימה השתלמות לצוות המורים לגבי ההכנות המחייבות לקראת טיולים ופעילות חוץ הכוללת את הנושאים האלה: תהליך ההכנה המחייב, הכרת ההוראות בחוזרים, הכנת האישורים המחייבים וכדומה. מדריכי טיולים שנשכרים מטעם בית הספר הם מדריכים שעברו הסמכה כמדריכי טיולים נושאי תעודת תו תקן בתוקף.
ד. בטיחות בדרכים		
		<p>1. תשתיות בטיחות בתנועה ובחנייה סביב בית הספר</p> <ul style="list-style-type: none"> תשתית הבטיחות בדרכים בסביבת בית הספר נבדקה על ידי נציג הרשות המקומית (מהנדס תחבורה, אחראי תשתיות בטיחות בדרכים). הבדיקה התבצעה בחניות, במסופי ההסעות, במעברי החצייה המובילים לבית ספר ובכל מקום נוסף הקשור בתנועה של כלי רכב והולכי רגל סביב בית הספר.
		<p>2. תכניות החינוך לבטיחות בדרכים</p> <p>קיימות תכניות ללימוד בטיחות בדרכים בהתאם לתכנית הלימודים המחייבת ותכניות להכשרת מורים בנושא.</p>
		<p>3. רכז בטיחות בדרכים</p> <p>מונה רכז בטיחות בדרכים.</p>

ממצאים, הערות	טופל בתאריך	הנושא לטיפול
		4. משמרות הזה"ב משמרות הזה"ב מופעלות כנדרש.
		5. הסעות מונה רכז הסעות (בבית ספר שיש בו מעל 300 תלמידים בהסעות מאורגנות). רכז ההסעות תודרך לגבי תפקידו וניתנו לתלמידים הוראות הבטיחות המחייבות במהלך ההסעות. מונו נאמני הסעות מקרב התלמידים, והם בקשר יומי עם רכז ההסעות הבית-ספרי.
ה. בריאות		
		1. הזנה בבית הספר אם מתקיימת הזנה מאורגנת בבית הספר, נבדק התהליך מול הרשות, הספק, ההורים וצוות בית הספר, והוא פועל בהתאם להנחיות המשרד.
		2. הצהרת בריאות בית הספר נערך לאיסוף טופסי הצהרת ההורים על בריאות ילדם ולתיקום ולדיווח עליהם למורים הרלוונטיים.
		3. חדר האחות בבית הספר קיים חדר אחות למתן שירותי בריאות לתלמיד והוא מצויד כהלכה בהתאם להוראות בחוזר המנכ"ל.
		4. תכנית חינוך לבריאות גובשה וסוכמה התכנית השנתית לחינוך לבריאות בהתאם להנחיות המשרד.
		5. שירותי עזרה ראשונה לתלמידים רוענן נוהל הפנייה למוקד "נטלי" בעת היפגעות תלמידים וקבלת שירותי עזרה ראשונה (טל' 1-700-55-00-96).

רשימת עזר לבדיקת בטיחות לרכז הביטחון והבטיחות הבית ספרי

תחום	תחום הבדיקה	הנושא הנבדק	נבדק	המשך טיפול
חצר בית הספר	ארגון החצר	החצר ומגרשי הספורט נקיים ופנויים ממפגעי בטיחות. ספסלים, מתקנים ופחי אשפה תקינים, שלמים ובטוחים.		
	גידור	הגדר שלמה ורצופה. הרווח בין מוטות הגדר אינו גדול מ-10 ס"מ (למניעת הילכדות ראש).		
	שער	מבנה השער אינו מאפשר טיפוס או זחילה מתחתיו.		
	שביל גישה ומגרשי הספורט	שבילי הגישה, המדרכות ומגרשי הספורט ללא בליטות ומהמורות.		
	ברזיות	הברזיות מותקנות במקום מוצל ומרוחק ממעברים ומצירי תנועה. המתקן אינו מרוצף באבן חלקה כדי למנוע החלקה. מבנה הברזים אינו מאפשר מגע פה. הברזים נמצאים בתוך שקערוריות כדי למנוע שבירת שיניים.		
	מתקני חצר	המתקנים יציבים, תקינים ומחוזקים היטב.		
		אין ברגים או חלקים בולטים העלולים לפצוע. שלבי המתקן וחלקיו שלמים.		
		השטח שמתחת למתקנים, כולל סביב נקודות העמודים והעיגון בקרקע, מרופד בשכבת חול ובטון ואינו בולט מעל פני הקרקע.		
	המסדרון	המסדרון פנוי ונקי מחפצים, למעבר מהיר ובטיחותי.		
	המדרגות	שטח המדרגות שלם ומחוספס למניעת החלקה.		

תחום	תחום הבדיקה	הנושא הנבדק	נבדק	המשך טיפול	
מבנה בית הספר		אין סדקים ושקיעות במבנה והרצפה.			
	חלונות	כל החלונות מובטחים בפני כל אפשרות של נפילה חופשית דרכם.			
		גובה סף חלון 1.50 מ'. בכיתות שבהן גובה סף חלון הוא 1.20 מ' יש להוסיף שלבים נוספים להגבהת הסף בעוד 30 ס"מ.			
	מעקה	המעקות חזקים, שלמים ויציבים.			
	דלתות	<p>על הדלתות מותקנים אביזרי הבטיחות האלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • עצר לתפיסת הדלת באופן קבוע בתום מהלך הפתיחה. • התקן להאטת מהלך פתיחתה וסגירתה של הדלת (גלגלון או בולם הידראולי). • אלמנט המכסה את המרווח בין הכנף למשקוף (בצד הצירים) ומונע הכנסת אצבעות. 			
		חשמל	מכשירי החשמל, שקעים ומתגי תאורה שלמים.		
			אין אלתורי חשמל. חוטי החשמל מוצמדים לקיר ואינם מהווים מכשול.		
	ארונות החשמל סגורים, שלמים ומשולטים.				

בשאלות יש לפנות אל:

טלפון משרד	בעל תפקיד	שם	נושא
02-5603283	מנהלת אגף יסודי	יהודית קדש	ניהול בטיחות
02-5603259	מנהלת אגף על יסודי	יפה פס	
02-5603732	ממונה בטיחות ארצי	רותם זהבי	בטיחות סביבתית
02-5603002	סגן מנהל אגף הביטחון	שאול יגיל	ביטחון והיערכות לחירום
02-5602294	מפקח ארצי זהירות בדרכים	מקס אבירם	בטיחות בדרכים
02-5603220	מפקחת ארצית על הבריאות	עירית ליבנה	בריאות

3.9 סקרים ואיסוף מידע

3.9-1 (עג) איסוף מידע במוסדות החינוך ובאמצעותם

להלן תזכורת לנוהל המשרד בנוגע לאיסוף מידע במוסד החינוכי או באמצעותו, המתבצע שלא לצורכי עבודתו של בעל תפקיד במוסד או של בעל תפקיד במטה המשרד על יחידותיו.

מטרת התזכורת להבהיר למנהלים כיצד עליהם לנהוג בבקשות לאיסוף מידע שמוגשות להם ישירות על ידי גורם מחוץ לבית הספר או למשרד.

1. הנוהל לאישור איסוף מידע מופיע בסעיף 1-3.9 בחוזר הוראות הקבע נח/5 ובסעיף 2-3.9 בחוזר נח/8(ב) "הנוהל לאישור איסוף מידע במוסדות החינוך", ואפשר לעיין בו ובעדכונים הנוגעים לו גם באתר לשכת המדען הראשי שכתובתו www.education.gov.il/scientist.

2. עפ"י הנוהל כל גורם המבקש לאיסוף מידע במוסדות החינוך ובאמצעותם (מתלמידים, מבעלי תפקיד, ממשפחות התלמידים, ועל אודותיהם של מי מאלה) נדרש להיתר מיוחד. זאת מלבד בעל תפקיד המבצע את הפעולה אך ורק לצורכי מילוי תפקידו במוסד החינוכי או רק לצורכי עבודתו במטה המשרד על יחידותיו. לפיכך נדרשים להרשאה בין היתר:

א. חוקרים וסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה (באוניברסיטאות ובמכללות, לרבות במכללות להכשרת עובדי הוראה) ובמוסדות לא אוניברסיטאיים, גם אם איסוף המידע נערך בהזמנת המשרד.

ב. כלל הגורמים המועסקים במוסד החינוכי, לרבות חברי הצוות עצמם, וכן בעלי התפקיד במטה של המשרד על יחידותיו המבקשים לאיסוף מידע שלא לצורך מילוי תפקידם בלבד (אלא, למשל, לצורך לימודיהם).

ג. פרחי ההוראה והתלמידים בבתי הספר המבקשים לאיסוף מידע במסגרת לימודיהם.

3. בנוהל מוגדרות היחידות המוסמכות למתן ההיתר והכללים החלים על הבקשה לאיסוף מידע. כמו כן מצוינים המקרים שלגביהם נקבע כלל חריג.

הודעות

42

4. בכלל המקרים שלעיל, כאשר מובאת לפני מנהל המוסד החינוכי בקשה לאיסוף מידע, עליו לדרוש לעיונו את מסמך ההיתר שניתן מטעם היחידה המוסמכת.

המפקחים ומנהלי מוסדות החינוך מתבקשים להביא את הוראות הנוהל לידיעת כל בעלי התפקידים המועסקים במוסד החינוכי שבניהולם או בפיקוחם.

לבירורים אפשר לפנות אל הגב' רנה אוסיזון, מרכזת בכירה (בקרה ומעקב),
המופקדת על מתן היתרים בלשכת המדען הראשי,
טל' 02-5602957/8, דוא"ל Madanra@education.gov.il

3.11 תשלומי הורים

3.11-1 (עג) תשלומי הורים לשנה"ל התשע"ג

1. ביום ד', ו' באב התשע"ב, 25 ביולי 2012, אישרה ועדת החינוך של הכנסת את תשלומי ההורים לשנת הלימודים התשע"ג.

מטרת הודעה זו היא לפרסם את הסכומים המרביים שאושרו לגבייה על ידי ועדת החינוך של הכנסת ולרענן את הנהלים בכל הנוגע לתשלומי הורים.

הנהלים המחייבים את מערכת החינוך בנוגע לתשלומי הורים מתפרסמים בסעיף 3.11-9 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א), "תשלומי הורים". כמו כן פורסמו תיקונים לחוזר זה בסעיף 3.11-10 בחוזר הוראות הקבע סג/6(א) ובסעיף 3.11-11 בחוזר הוראות הקבע סד/2(א), ופורסמה השלמה בנושא תל"ן בסעיף 3.11-12 בחוזר הוראות הקבע סד/4(א), ובסעיף 3.11-13 בחוזר תשע"ג/3(א).

להלן נקודות מספר להדגשה מתוך הוראות קבע אלו:

- התשלומים נחלקים לתשלומים עבור שירותי חובה ועבור שירותי רשות. שירותי חובה הם שירותים שחייבים לשלם בעבורם גם אם אין צורכים אותם, ועמם נמנים ביטוח תאונות אישיות לתלמידים וביטוח מקיף של בריאות השן ברשויות שבהן השירות הזה ניתן. כל שאר השירותים הניתנים הם שירותי רשות. הורה רשאי להחליט שילדו לא יצרוך שירות מסוים, ובמקרה זה לא ישלם עבור שירות זה.
- אין למנוע מתלמידים השתתפות בפעילויות בשל אי תשלום עקב קשיים כלכליים, ויש למצוא פתרונות דרך הרשות המקומית והנהלת בית הספר כדי לשתפם בפעילויות.
- "על הנהלת בית הספר לוודא שכל התלמידים הזקוקים לסיוע יהיו מודעים לקיומו של תקציב המלגות. הפרסום ייעשה במצורף למכתב הבקשה לתשלומי הורים וכן על לוחות המודעות במשרדי בית הספר", על פי סעיף 3.7-74 בחוזר הוראות הקבע עג/1(א), "הענקת מלגות לתלמידים שהוריהם מתקשים בתשלום עבור אבזרי לימוד ופעילויות חינוכיות וחברתיות".
- אין להתנות מתן שירות אחד בתשלום עבור שירות אחר.

הודעות

44

- התשלומים ייעודיים ואין להעבירם מסעיף לסעיף.
- אין להתנות חברות בעמותה הקשורה למוסד החינוך או בכל עמותה אחרת כתנאי ללימודי התלמיד בו, ואין לדרוש תשלומים מהורים באמצעות עמותה כלשהי.
- תכנית לימודים נוספת (תל"ן) מותנית בהסכמה בכתב של ההורים לתכנית ולתשלום עבורה. יש לשבץ תל"ן בסופו של יום הלימודים ולאפשר לתלמידים שהוריהם מבקשים שלא ילמדו בתכנית זו להשתחרר לביתם. במקרים שבהם שובצה תל"ן באמצעו של יום הלימודים, יש לאפשר לכל התלמידים להשתתף בה, גם אם הוריהם לא שילמו בעבורה, או להציע לתלמידים שהוריהם מבקשים שלא ישתתפו בה פעילות חינוכית אחרת.
- את התל"ן יש לאשר באמצעות מנהל המחוז או מורשה מטעמו.
- כל פעילות גביית הכספים תיעשה תוך שמירה על צנעת הפרט.
- חוזר התשלומים המוסדי מחויב באישור ועד ההורים המוסדי ובאישור הגורם המאשר מטעם המחוז, שייעשה באמצעות המערכת הממוחשבת "אפיק".
- אין לגבות כספים מהורים טרם אישורו של חוזר התשלומים המוסדי.
- על בית הספר להעביר לידי ההורים את חוזר התשלומים המוסדי המאושר ובו פירוט סעיפי הגבייה על פי השירותים הניתנים במוסד החינוך.

2. סכומים לגבייה במסגרת תשלומי ההורים

2.1 הסכומים המרביים המותרים לגביית תשלומי חובה ותשלומי רשות (הסכומים בטבלה נקובים בש"ח):

י"ב	י"א	ט' חט"ב עצמאית	ט' שש-שנתי	ח"ס בי"ס א'-ח'	ז'-ח'	ו'	ה'	ג'-ד'	א'-ב'	קדם יסודי	
											תשלום חובה
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	ביטוח תאונות אישיות
											תשלום מיוחד

י"ב	י-י"א	ט' חט"ב עצמאית	ט' שש-שנתי	ח"ס * בי"ס א'-ח'	ז-ח'	ו'	ה'	ג-ד'	א'-ב'	קדם יסודי	
		30	30	30	30						ביטוח בריאות השן, שירות מקיף
											תשלומי רשות
176	176	165	165	149	149	99	99	99	99	79	סל תרבות
200	-----	125	-----	125	-----	75	-----	-----	-----	54	מסיבות סיום (1)
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	8	מסיבות כיתתיות למסיבה 24 ל-3 מסיבות
320	320	280	280	280	280	280	280	280	280	-----	השאלת ספרי לימוד
1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	-----	ארגון הורים ארצי (3)
1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	-----	ועד הורים יישובי
3 ימים 616	יומיים + 1 יום 513	יומיים 387	יומיים 387	יומיים 387	יומיים 387	יומיים 387	2 × יום 252	1 יום 126	1 יום 101	2 × הקפצה 60	טיולים עפ"י תכנית (4,2)
	150	150	150	150	150						שלי"ח (5)
1373	1220	1198	1073	1182	1057	902	692	566	541	251	סה"כ

הערות לטבלה:

1. הגבייה עבור מסיבות סיום היא אך ורק בכיתות המסיימות שלב חינוך: כיתה ו' ביסודי שש-שנתי, כיתה ח' ביסודי שמונה-שנתי, כיתה ט' בחטיבת ביניים עצמאית וכיתה י"ב.
2. הגבייה עבור טיולים תהיה על פי התכנית המחייבת המפורטת. אין להוסיף גבייה על התשלום המרבי שנקבע עבור טיולים נוספים. בית הספר רשאי להאריך את משך הטיול אם הוא עושה זאת ללא חריגת גבייה בסעיף זה וללא גבייה נוספת בכל סעיף אחר של תשלומי הורים.
3. ביום י"ד בסיוון התשע"ב, 4.6.2012, התקיימו בחירות ארציות למוסדות ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל. עמותת ארגון ההורים הארצי היא ארגון המייצג הורים לתלמידים

במערכת החינוך. בעבר הוקפאה הגבייה עבור ועד ההורים והחל משנה"ל התשע"ג היא מתחדשת. על דרכי העברת סכום הגבייה לוועדי ההורים תבוא הודעה.

4. בבתי ספר הנמצאים מדרום לקו צומת שדה בוקר-צומת הערבה, אפשר להוסיף יום טיול בעלות גבייה נוספת של 290 ש"ח בשנה.
5. בכיתות ח'–י" שבהן מתקיימים לימודי של"ח, אפשר לגבות, בנוסף על הגבייה לטיולים, סכום בן 150 ש"ח בשנה לקיום גיחות וסיורים רכובים בהיקף של 3 סיורים בשנה.
6. בגני ילדים במסגרת חטיבה צעירה ייגבו סל תרבות וטיולים במתכונת של כיתות א', ולא ייגבה תשלום עבור מסיבת סיום.

2.2 שיעורי השתתפות של הורים בעלות ההזנה מכוח חוק ארוחה יומית לתלמיד:

השתתפות ההורים בעלות ארוחה (בש"ח)	ההכנסה לנפש לחודש (בש"ח)
0	0 – 1,273
0	1,274 – 1,378
0.5	1,379 – 1,493
2	1,494 – 1,604
2	1,605 – 1,744
3	1,745 – 1,829
3	1,830 – 1,941
4.2	1,942 – 2,127
4.7	2,128 – 2,171
5.5	2,172 ומעלה

2.3 תשלומי הורים עבור תל"ן:

שלב החינוך	עלות שעת תל"ן בש"ח
קדם יסודי	119
יסודי	116
חט"ב	133
חט"ע	149

המספר המרבי של שעות תל"ן מותרות לא יעלה על 15% מהיקף השעות המתוקצבות על ידי המשרד לתכנית היסוד, והוא יהיה כדלהלן:

שלב החינוך	מספר שעות תל"ן מרבי
קדם יסודי	3
יסודי	5
חט"ב	5
חט"ע	5

2.4 רכישת שירותים מרצון:

שלב החינוך	הסכום המרבי המותר בש"ח
קדם יסודי	125
יסודי	250
חט"ב	450
חט"ע	450

לשאלות והבהרות יש לפנות לרפרנט המחוזי על תשלומי הורים. מצורפת בזאת טבלת שמות הרפרנטים על תשלומי הורים לשנת הלימודים התשע"ג:

המחוז	שם הרפרנט המחוזי לתשלומי הורים	הטלפון	הפקס
מנח"י	המפקח הכולל על מוסד החינוך		
ירושלים	דן גרוסמן	02-5601763	
צפון	יעל שטיינברג	04-6500102/3	04-6500307
חיפה	חיים יעקב	04-8632455	04-8632458
מרכז	אביבה עטרי	03-6896589/91/9	03-6896765
תל-אביב	טליה פרידמן	03-6896360/1	
דרום	ניר שמואלי	08-6263007	08-6263009
התיישבותי	מירי אנג'לקוביץ	03-6898874	03-6898876
חינוך מוכר	שוש איפרגן	02-5601828	02-5601329

3.13 ביטוח

3.13-1 (עג) תאונות תלמידים במוסדות חינוך או בפעילויות מטעמם - נוהלי פעולה, הסדרים וביטוח בשנה"ל התשע"ג

הודעה זו באה לרענן את ההנחיות הנוגעות לתאונות תלמידים במוסדות חינוך.

הודעה זו מחליפה ומבטלת את ההוראות האלה:

- סעיף 3.13-1 בחוזר "הודעות ומידע" סח/1, "הכיסוי הביטוחי של תלמידים במקרה של תאונה"
- סעיף 3.13-1 בחוזר "הודעות ומידע" סט/1, "הכיסוי הביטוחי של תלמידים במקרה של תאונה"
- סעיף 3.13-3 בחוזר "הודעות ומידע" סט/7, "הסדר לטיפול שיניים לתלמידים שנפגעו בתאונה"
- סעיף 3.13-1 בחוזר "הודעות ומידע" עב/4, "ביטוח תלמידים במקרה של תאונה"
- חוזר מיוחד ז', התשמ"ח, "ביטוח נהלים וזכאות", פרק 1, סעיף ד', "ביטוח תאונות אישיות", וסעיף ז', "טיפול רפואי בשיני תלמידים נפגעי תאונות".
המנהלים מתבקשים להעביר מידע זה בהקדם להורי התלמידים.

1. כללי

בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד-1994, תלמיד שנפגע בתאונה בכל יום מימות השנה זכאי לקבל סיוע רפואי בקופת החולים שבה הוא או הוריו מבוטחים (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי). נוסח החוק מצוי באתר המחלקה לביטוח בכתובת

http://www.consumers.org.il/files/files/madrih_brihut_israel/hok_brihut.pdf

2. מתן שירותי עזרה ראשונה ופינוי תלמידים במקרה של תאונה

יש לפעול בהתאם להנחיות בחוזר הוראות קבע תשע/3(א), 2.2-70, "שירותי עזרה ראשונה לתלמידים".

2.1 תשלום בגין טיפול בחדר מיון

2.1.1 תלמיד שנפגע בתאונה במוסד החינוכי או בפעילות מטעם המוסד והופנה לחדר מיון פטור מתשלום עבור הטיפול בחדר המיון מתוקף חוק ביטוח בריאות הממלכתי (סעיף 2(ב) בחוק, עמוד 83). הנהלת המוסד תצייד את ההורה/התלמיד באישור על קרות האירוע עם פרטי התלמיד והמוסד.

2.1.2 אם התלמיד שפונה לחדר מיון לא צויד באישור הנהלת המוסד החינוכי, והוריו יידרשו לשלם בגין הטיפול בחדר המיון, על ההורים לפנות להנהלת המוסד לקבלת אישור על תאונת תלמיד. על ההורים להגיש את האישור לקופת החולים שבה התלמיד מבוטח, כדי שהקופה תמציא התחייבות לבית החולים בהתאם לחוק בריאות ממלכתי התשנ"ד-1994.

אפשר להוריד טופס אישור על תאונת תלמיד מאתר המחלקה לביטוח, בלשונית "טפסים להורדה".

3. דיווח על תאונות תלמידים

על מנהל/ת/גננת המוסד החינוכי חלה החובה למלא דוח על כל תאונה אשר אירעה לתלמיד במהלך פעילות רשמית של המוסד החינוכי. הוראה על אופן הדיווח המחייב פורסמה בהוראת קבע עג/1(א), 3.13-2, "דיווח על תאונות תלמידים", ועל-פיה יש לנהוג.

4. ביטוח תאונות אישיות

4.1 סעיף 6 (ד) לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, קובע: "מי שזכאי לחינוך חנם לפי סעיף זה יהיה מבוטח בביטוח תאונות אישיות באמצעות רשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה נמצא מוסד החינוך שבו הוא לומד. התשלומים שייגבו מהמבוטחים בעד הביטוח ייקבעו על ידי השר במסגרת התשלומים לפי סעיף קטן (ד)".

4.2 כאמור לעיל, התשלום עבור תאונות אישיות נגבה מההורים במסגרת תשלומי הורים. במסגרת אישור תשלומי ההורים מאושר הסכום המרבי המותר לגבייה עבור הביטוח, אולם גובה התשלום בפועל נקבע בהתקשרות בין הרשות המקומית לבין הגורם המבטח. אין לגבות תשלום העולה על הסכום שהרשות המקומית משלמת בפועל למבטח. ביישובים שבהם הרשות גובה מההורים במישרין את דמי הביטוח אין לגבות דמי ביטוח גם באמצעות בית הספר (כפל גבייה).

4.3 מסירת הפוליסה להורים

על פי הנחיות הממונה על הביטוח במשרד האוצר שעניינן גילוי נאות בביטוח קבוצתי, על חברות הביטוח להמציא לידי כל יחיד מקבוצת המבוטחים בביטוח קבוצתי, ובכלל זה ביטוח תאונות אישיות לתלמידים, עותק של פוליסת הביטוח וטופס גילוי נאות המרכז פרטים כלליים הנוגעים לפוליסת הביטוח וכן את עיקרי הכיסויים הקיימים בה.

לאור זאת תקבל כל רשות מקומית מחברת הביטוח שעמה התקשרה לשם ביטוח תלמידיה עותקים של פוליסות הביטוח, לרבות טופסי גילוי נאות, כמספר התלמידים המבוטחים שעליהם הצהירה.

בתחילת שנת הלימודים תעביר הרשות המקומית לכל אחד ממוסדות החינוך עותקים של פוליסת הביטוח, לרבות טופסי גילוי נאות, כמספר התלמידים במוסד וכמה עותקים נוספים לשימוש בית הספר.

על בית הספר למסור את העותקים של פוליסת הביטוח ואת טופסי הגילוי הנאות להורי התלמידים בתוך 30 יום מתחילתה של שנת הלימודים.

4.4 במקרה של תאונה אפשר לפנות אל מזכירות בית הספר. בית הספר יוודא את קבלת הפוליסה וטופסי התביעה מן הרשות/הבעלות ויסייע להורים הפונים.

5. כיסוי חבות (צד ג')

5.1 בנוסף על ביטוח תאונות אישיות ובלי קשר לנאמר לעיל, קיים הסדר חבות (צד ג') בפני תביעות תלמידים בגין נזקי גוף המכסה את אחריותם של משרד החינוך ועובדיו בלבד. הסדר זה תקף במקרה של תאונה שאירעה בפעילות רשמית של בית הספר או גן הילדים, בתוך המוסד החינוכי או מחוצה לו.

5.2 במקרים שיש בהם לכאורה אחריות של משרד החינוך לגרימת תאונה, הנפגעים או הוריהם זכאים לפנות ישירות לקרן הפנימית לביטוחי הממשלה המנוהלת על ידי חברת הביטוח "ענבל" ולתבוע פיצוי. אפשר ליצור קשר עם חברת ענבל בטלפון 03-9778000 או בכתובת: רח' ערבה 3, קריית שדה התעופה נתב"ג, לוד 70100.

6. הסדר למתן טיפולי שיניים לתלמידים שנפגעו בתאונה

6.1 משרדנו האריך בשנה נוספת את ההסדר עם חברת "כלל בריאות" אשר זכתה במכרז פומבי למתן שירות לטיפולי שיניים חינם לתלמידים שנפגעו בתאונה בשיניהם.

ההתקשרות החלה בתאריך ה' באדר התשס"ט, 1.3.2009.

6.2 תקופת הזכאות

טיפולים במסגרת ההסדר יינתנו לתלמידי מוסדות החינוך שחל עליהם חוק פיקוח על בתי הספר התשכ"ט (1969), מגיל טרום-חובה ועד סיום בית הספר העל-יסודי (כולל כיתות י"ג-י"ד), ובכלל זה תלמידי מוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי, או עד הגיע התלמיד לגיל 18 (המאוחר מביניהם).

הסדר זה יחול כל עוד יהיה ההסכם בין משרד החינוך ובין חברת "כלל בריאות" בתוקף (להלן "תקופת הזכאות").

6.3 הטיפולים יינתנו לתלמידים שנפגעו בשיניהם בעקבות תאונה בלבד (לא כולל תאונות דרכים ופעולות איבה), בגין תאונות המתרחשות 24 שעות ביממה, בכל זמן ובכל מקום.

6.4 הטיפולים (המפורטים בסעיף 6.8) ניתנים ללא תמורה וכהטבה בלבד. ההטבה מוגבלת בהיקפה, אינה מעוגנת בחובה חוקית כלשהי, ואינה בגדר פיצוי במסגרת כיסוי ביטוחי כלשהו.

6.5 השלמת טיפול

תלמיד שנפגע בעבר (לפני תחילת ההסדר עם "כלל בריאות") וטופל באמצעות חברת "שורש" (אשר הפעילה הסכם זה במשך 9 שנים עד שנת 2008) או במרפאות פרטיות אחרות, ונזקק להשלמת טיפול בעודו בתקופת הזכאות, זכאי להשלמת הטיפול במרפאות "כלל בריאות". רצוי מאוד להצטייד בתיק הרפואי מהרופא שטיפל בתלמיד.

6.6 במקרה של פגיעה בשיניים עקב תאונה יש לפנות למוקד חברת "כלל בריאות" לקבלת פרטי המרפאה הקרובה.

המוקד פועל 24 שעות ביממה בכל ימות השנה, כולל בשבתות ובחגים. מספר הטלפון במוקד הוא *בריאות (375327*), או מספר חינם 1800-44-33-44.

להלן שעות הפעילות של המרפאות:

- בימים א'-ה': בין השעות 08:00-20:00

- בימים ו' ובערבי חג: בין השעות 08:00-13:00.

על התלמיד להגיע בליווי מבוגר (הורה/אפוטרופוס).

6.7 מובהר בזאת כי לא יאושרו החזרים לטיפולים שיבוצעו במרפאות פרטיות.

6.8 להלן רשימת הטיפולים שלהם זכאי תלמיד כאמור לעיל במסגרת ההסדר בין משרד החינוך לבין "כלל בריאות":

מס'	סוג הטיפול	מס'	סוג הטיפול
1	צילום רנטגן	22	החזרת שן שיצאה ממקומה וקיבועה
2	צילום פנורמי	23	סתימה בחומר מרוכב בשן חבולה
3	בדיקה	24	משיכת שן
4	עזרה ראשונה	25	הלבנת שן בודדת לאחר חבלה
5	שחזור כותרת שבורה עם חומר מרוכב	26	שומר מקום לאחר אבדן שן ראשונית אחורית
6	הארכת כותרת	27	הדבקת כתר זמני
7	טיפול שורש, תעלה אחת	28	מבנה ישיר
8	טיפול שורש, 2 תעלות	29	מבנה יצוק
9	טיפול שורש, 3 תעלות	30	כתר שקוף עם חומר מרוכב
10	חידוש טיפול שורש, תעלה אחת	31	כתר אקרילי מבושל
11	חידוש טיפול שורש, 2 תעלות	32	כתר אקרילי מוכן
12	חידוש טיפול שורש, 3 תעלות	33	כתר חרסינה
13	כריתת חוד השורש - כולל	34	תותבת חלקית להוצאה (פליפר)

מס'	סוג הטיפול	מס'	סוג הטיפול
			סתימה רטרוגרדית
14	עקירה רגילה	35	תיקון תותבת
15	עקירה כירורגית	36	תוספת שן לתותבת, הזזת וו בתותבת
16	כיפוי מוך ישיר	37	הזזת שיניים בודדות
17	כיפוי מוך לא ישיר	38	שתל שן
18	קיטוע מוך	39	טיפול שיניים בהרדמה כללית
19	קיטוע מוך חלקי	40	חוו"ד שנייה ממומחה לילדים
20	חיוד - טיפול שורש במימת הסידן	41	ייעוץ אורתודנטי בקשר לחבלה
21	קיבוע שיניים ניידות	42	אלחוש או גז צחוק לפי הצורך

בשאלות נוספות אפשר לפנות למשרד החינוך - המחלקה לביטוח,
 רח' שבטי ישראל 34, ירושלים 91911, טל' 02-5602276,
 דוא"ל bituach@education.gov.il
 מידע נוסף מצוי באתר הביטוח www.education.gov.il/bituach

4. בחינות

4.1 בחינות ארציות ובין-לאומיות

4.1-1 (עג) ראמ"ה - מערך המבחנים, המחקרים והסקרים הארציים לשנת הלימודים התשע"ג
--

בהודעה זו מידע על מבחני המיצ"ב (חיצוניים ופנימיים) לבתי הספר היסודיים ולחטיבות הביניים ועל סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית. המידע כולל את פירוט המועדים והבהרות על אודות מבחנים וסקרים אלו. כמו כן בהודעה מידע והנחיות בנוגע למבחני החמ"ד, למבדקים פנימיים בית-ספריים, מחקרי הערכה, משוב ארצי מדגמי ופרויקטים אחרים שתערוך ראמ"ה בשנת הלימודים התשע"ג.

להלן רשימת הנושאים שיפורטו בהמשך.

1. **מידע כללי על מבחנים וסקרים ארציים:** מבחני המיצ"ב ומועדיהם, סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב, מבחני החמ"ד ומועדיהם, מבחן בעברית לדוברי ערבית.
2. **פירוט ודגשים על המבחנים הארציים:** פרסום מפרטי המבחנים, היערכות מקדימה, שמירה על טוהר הבחינות, קטע ההשמעה במבחן באנגלית, חובת ההיבחנות בכיתות-האם, המיצ"ב הפנימי, התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים.
3. **מידע על מבדקים פנימיים בית-ספריים:** מבדק עמ"ת (בעברית ובערבית), משימות מבחן בהבעה שבעל-פה לתלמידי כיתות ז'-ח' בשפת-אם עברית.
4. **סקרים ומחקרי הערכה:** סקר לניטור רמת האלימות במערכת, סקרי אקלים וסביבה פדגוגית לחטיבות העליונות, סקר תנועות הנוער, הערכת פרויקטים והתערבויות חינוכיות.
5. **משוב ארצי מדגמי בגיאוגרפיה:** מחקר חלוץ בכיתות ט' – מידע והסבר.

בהתאם להוראות בחוזר מנכ"ל תשס"ח/ח/3 (א), סעיף 2-4.1 "מתכונת ההערכה הארצית ומידע על המיצ"ב הפנימי והחיצוני", לא יתקיימו בבתי הספר מבחנים מחוזיים, מבחנים של רשויות מקומיות ושל גופים מתערבים וכל מבחן חיצוני אחר שלא יאושר מראש על ידי ראמ"ה ועל ידי הנהלת המשרד.

1. מידע כללי על מבחנים וסקרים ארציים

1.1 המיצ"ב

א. כללי

המיצ"ב – "מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית" – כולל מבחני הישגים לתלמידים וסקרי אקלים וסביבה פדגוגית המועברים לתלמידים, למורים ולמנהל בית הספר. המיצ"ב נערך בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים ומשלב הערכה בית-ספרית חיצונית (מיצ"ב חיצוני) והערכה פנימית (מיצ"ב פנימי). מתכונת זו, המשלבת הערכה חיצונית והערכה פנימית, נועדה לחזק את עבודת המורים והמנהלים ולמזער את ההיבטים השליליים הנצפים בחלק מבתי הספר, כמו השתתפות חלקית של תלמידים במבחנים, הכנה מוגברת למבחן על חשבון לימוד החומר השוטף במקצועות הנבחנים ועל חשבון שעות לימוד במקצועות אחרים ועוד.

המיצ"ב מספק למנהלי בתי הספר ולצוותי ההוראה כלי לתכנון ולניצול משאבים כדי להביא למיצוי מרבי של יכולות התלמידים, לשיפור האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית ולייעול מערך ההוראה בבית הספר. ברמה המערכתית המיצ"ב מאפשר לקבל תמונה על רמת השליטה של התלמידים בתכנית הלימודים בארבעה מקצועות ליבה, ומשמש את הגורמים המקצועיים במשרד ואת מקבלי ההחלטות במערכת החינוך בקביעת מדיניות-על בסוגיות חינוכיות שונות, ובכללן אקלים וסביבה פדגוגית.

יודגש כי כל המבחנים נבנים בהלימה לתכנית הלימודים בכל תחום דעת ובכל דרגת כיתה, ולכן הוראה טובה של תחום הדעת היא דרך ההיערכות הנכונה למבחנים. אין לפגוע בשגרת הלימודים לצורך תרגול מיוחד לקראת המבחנים.

ב. מבחני הישגים

מבחני הישגים במיצ"ב נערכים במקצועות האלו: שפת-אם (עברית/ערבית), מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה. דרגות

הכיתה הנבחרת בכל ארבעת תחומי הדעת הן ה' ו-ח'. **בשפת-אם** (עברית וערבית) נערך מבחן גם בכיתות ב'.

ההשתתפות במיצ"ב, חיצוני ופנימי לסירוגין, היא **חובה לכל בתי הספר** היסודיים ולחטיבות הביניים, פרט לבתי הספר של החינוך המיוחד, **ולכל התלמידים**, פרט לתלמידים בכיתות של החינוך המיוחד ולעולים חדשים הנמצאים בארץ פחות משנה. מתכונת ההיבחנות (פנימית או חיצונית) היא **בהתאם לאשכול המיצ"ב** שבית הספר משתייך אליו. **בטבלה 1** שלהלן מפורטים המועדים של מבחני המיצ"ב, החיצוני והפנימי, בכל תחום דעת לפי דרגות הכיתה והאשכולות.

בתי הספר **החרדיים** ייבחנו **בעברית** (לכיתות ב' ו-ה') **ובמתמטיקה** (לכיתות ה'), חלקם במתכונת חיצונית וחלקם במתכונת פנימית, **בהתאם לקבוצה שאליה משתייך בית הספר**. **בטבלה 2** שלהלן מפורטים המועדים לשתי קבוצות המגזר החרדי.

טבלה 1: המועדים של מבחני המיצ"ב לשנת התשע"ג

תחום הדעת	מועד מבחן המיצ"ב החיצוני	מועד מבחן המיצ"ב הפנימי *	הכיתות הנבחרות
אנגלית	יום שלישי, 12 במרץ 2013 א' בניסן התשע"ג בשעה 10:00 (אשכול ג')	יום שלישי, 23 באפריל 2013 ** י"ג באייר התשע"ג (אשכולות א', ב', ד')	ה', ח'
מדע וטכנולוגיה	יום שני, 22 באפריל 2013 י"ב באייר התשע"ג בשעה 10:00 (אשכול ג')	יום שלישי, 7 במאי 2013 כ"ז באייר התשע"ג (אשכולות א', ב', ד')	ה', ח'

* יש לקיים את מבחני המיצ"ב הפנימי במועד המצוין בטבלה. במקרים חריגים ביותר יורשו מנהלים שימצאו זאת לנכון לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי עד חמישה ימי לימודים לאחר המועד הנ"ל. אין לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי לפני המועד המצוין בטבלה.

** בתי ספר המשתייכים למגזר הדרוזי (אשכולות א', ב', ד') יקיימו את המיצ"ב הפנימי באנגלית ביום שני, י"ב באייר התשע"ג, 22 באפריל 2013, בשל חופשת חג הנביא שועיב המתקיימת החל מיום ה-23 באפריל 2013.

תחום הדעת	מועד מבחן המיצ"ב החיצוני	מועד מבחן המיצ"ב הפנימי * המיצ"ב הפנימי *	הכיתות הנבחרות
שפת-אם עברית	יום חמישי, 2 במאי 2013 כ"ב באייר התשע"ג בשעה 10:00 (אשכול א')	יום חמישי, 23 במאי 2013 י"ד בסיוון התשע"ג (אשכולות ב', ג', ד')	ב', ה', ח'
תחום הדעת	מועד מבחן המיצ"ב החיצוני	מועד מבחן המיצ"ב הפנימי * המיצ"ב הפנימי *	הכיתות הנבחרות
שפת-אם עברית	יום שני, 13 במאי 2013 ד' בסיוון התשע"ג בשעה 10:00 (אשכול א')	יום חמישי, 23 במאי 2013 י"ד בסיוון התשע"ג (אשכולות ב', ג', ד')	ב', ה', ח'
מתמטיקה	יום רביעי, 22 במאי 2013 י"ג בסיוון התשע"ג בשעה 10:00 (אשכול א')	יום חמישי, 30 במאי 2013 כ"א בסיוון התשע"ג (אשכולות ב', ג', ד')	ה', ח'

* יש לקיים את מבחני המיצ"ב הפנימי במועד המצוין בטבלה. במקרים חריגים ביותר יורשו מנהלים שימצאו זאת לנכון לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי עד חמישה ימי לימודים לאחר המועד הנ"ל. אין לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי לפני המועד המצוין בטבלה.

טבלה 2: המועדים של מבחני המיצ"ב במגזר החרדי לשנת התשע"ג (לפי קבוצות)

תחום הדעת	מועד מבחן המיצ"ב החיצוני	מועד מבחן המיצ"ב הפנימי * המיצ"ב הפנימי *	הכיתות הנבחרות
שפת-אם (עברית)	יום חמישי, 2 במאי 2013 כ"ב באייר התשע"ג בשעה 10:00	יום חמישי, 23 במאי 2013 י"ד בסיוון התשע"ג (קבוצה 2)	ב', ה'
מתמטיקה	יום רביעי, 22 במאי 2013 י"ג בסיוון התשע"ג בשעה 10:00	יום חמישי, 30 במאי 2013 כ"א בסיוון התשע"ג (קבוצה 2)	ה'

* יש לקיים את מבחני המיצ"ב הפנימי במועד המצוין בטבלה. במקרים חריגים ביותר יורשו מנהלים שימצאו זאת לנכון לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי עד חמישה ימי לימודים לאחר המועד הנ"ל. אין לערוך את מבחני המיצ"ב הפנימי לפני המועד המצוין בטבלה.

מועדי המבחנים אחידים ומחייבים את כל בתי הספר. המבחנים יתקיימו בו בזמן בכל בתי הספר, ואי-אפשר לשנות את מועדיהם, לכן אין לקבוע או לאפשר במועד המבחן כל פעילות בהשתתפות התלמידים האמורים להיבחן. בכלל זה אין לאפשר טיולים וסיורים, לימודים במסגרות שונות (לרבות בבתי ספר ובחוגים למחוננים), חוגים, ימי כיף, תחרויות ספורט, טקסים ואירועים, הצגות וביקורים במוזיאונים, מבחנים אחרים, חידונים, תחרויות ידע שונות ותרגילי ביטחון ובטיחות.

רשימת השיוך של בתי הספר הנבחרים במיצ"ב לאשכולות (במגזר החרדי לקבוצות) מוצגת באתר האינטרנט של ראמ"ה, בחלונת "מיצ"ב". השיוך לאשכולות או לקבוצות אינו משתנה משנה לשנה ונותר כפי שהוגדר בשנת הלימודים התשס"ז.

פירוט ודגשים נוספים על מבחני המיצ"ב החיצוני והפנימי מוצגים בחוזר זה (ראה להלן) ובאתר האינטרנט של ראמ"ה, בחלונת "מיצ"ב".

ג. סקרי אקלים וסביבה פדגוגית במיצ"ב (לתלמידים, למורים ולמנהלי בתי הספר)

סקרים אלו הם חלק בלתי נפרד מהמיצ"ב. הם נועדו לסייע לבתי הספר לזהות נקודות חוזק ונקודות חולשה בתחומי האקלים והתהליכים הפדגוגיים ולסייע למשרד החינוך ללמוד את התהליכים הבית-ספריים כדי לשפר את המערכת בכללותה.

הסקרים ייערכו בשנה"ל התשע"ג לתלמידים, למורים ולמנהלים בבתי ספר המשתתפים במיצ"ב החיצוני (אשכולות א' ו-ג'). מועדי הסקרים מפורטים להלן בטבלה 3.

סקר המיצ"ב לתלמידים

- הסקר יועבר לתלמידים בכיתות ה' עד ט' בבתי הספר המשתייכים לאשכולות א' ו-ג' באמצעות סוקרים מטעם ראמ"ה.
- הסקר יאפשר לתלמידים להביע את עמדותיהם במגוון של נושאים ובכך להשפיע על תהליכי קבלת ההחלטות בבית ספרם ובמערכת כולה.
- הסקר מתבצע באמצעות שאלון **אנונימי** שיועבר לתלמידים. התלמידים יתבקשו להשיב על שאלות הנוגעות לאקלים הבית-

ספרי (בנושאים כגון תחושה כללית כלפי בית הספר, יחסים בין תלמידים לבין חבריהם, יחסים בין תלמידים למורים, תחושת המוגנות של התלמידים בבית הספר וכד'), וכן על שאלות הנוגעות לסביבה הלימודית (בנושאים כגון רמת המוטיבציה של התלמידים, תחושת המסוגלות הלימודית שלהם, השימוש באמצעים מתוקשבים לצורכי למידה, אופן בדיקת שיעורי הבית, הסתייעות בשיעורים פרטיים וכד'). השנה יכלול השאלון גם שאלות אחדות על אודות השתייכות התלמיד לתנועת נוער ועל פעילותו בה.

- בעת ביצוע הסקר תהיה בכיתות **הקפדה מלאה על פרטיות** התלמידים. המורה הנוכח בכיתה **לא יורשה לעבור בין התלמידים** בעת ההשבה על השאלון, והוא יתבקש לכבד את פרטיות המידע הנרשם בידי התלמידים.
- באחריות בית הספר לוודא כי בעת ביצוע הסקר בקרב התלמידים יהיה נוכח בכיתה, בנוסף על הסוקר, גם **מורה** שתפקידו יהיה לשמור על **סדר ומשמעת**.

סקרי המיצ"ב למורים ולמנהלים

- ייערכו ראיונות טלפוניים למורים ולמנהלים על תכנית הפעילות, דרכי ההוראה וההערכה, אקלים בית הספר, סביבת העבודה בבית הספר, הסביבה הלימודית ועוד.
- הראיונות ייערכו **למחנכי כיתות א' עד ט' ולמורים מקצועיים המלמדים את מקצועות המיצ"ב** (שפת-אם, מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה) בכיתות אלה.
- מועד הראיון יתואם מראש בטלפון עם המורים ועם המנהלים המשתתפים בסקר.
- הנתונים שייאספו מהמורים ומהמנהלים יישמרו חסויים בראמ"ה **ולא יועברו לשום גורם בבית הספר או מחוצה לו**.
- השתתפותם של כל המורים והמנהלים בסקרים חיונית לצורך השלמת התמונה הבית-ספרית, ולפיכך היא חובה.

טבלה 3: מועדי ההעברה של סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב

הכיתות	סוג הסקר	מועד הסקרים*	
ה' עד ט'	שאלון אנונימי המועבר בכיתה	טבת-ניסן התשע"ג ינואר-מרס 2013 (אשכולות א', ג')	תלמידים
א' עד ט'	ריאיון טלפוני		מורים
—	ריאיון טלפוני		מנהלים

* המועד המדויק ייקבע בתיאום בטלפון, ישירות עם בתי"ס, עם המורים ועם המנהלים.

מידע נוסף על אודות סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, הכולל את הנושאים הנשאלים וכן דוגמאות להיגדים, אפשר למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה בחלונית "מיצ"ב".

1.2 מבחני החמ"ד (בבתי הספר של החינוך הממלכתי-דתי בלבד)

מבחני החמ"ד מיועדים לתלמידי החינוך הממלכתי-דתי. מטרתם לבדוק באיזו מידה תלמידי בתי הספר היסודיים הממלכתיים-דתיים עומדים ברמת הדרישות המצופה על פי תכניות הלימודים במקצועות הבחינה.

מבחני החמ"ד יערכו בשני מקצועות בבתי ספר המשתייכים לאשכולות א' ו-ג': תורה – ספר במדבר (כיתות ד') ותושב"ע (כיתות ה').

טבלה 4: המועדים של מבחני החמ"ד בתורה ובתושב"ע

הכיתות הנבחנות	מועד המבחן *	תחום הדעת
ד'	יום שלישי, 11 ביוני 2013 ג' בתמוז התשע"ג בשעה 10:00 (אשכולות א', ג')	תורה (ספר במדבר)
ה'	יום שלישי, 11 ביוני 2013 ג' בתמוז התשע"ג בשעה 10:00 (אשכולות א', ג')	תושב"ע

* מבחני החמ"ד מתקיימים במתכונת חיצונית בלבד.

פירוט בנושא מבחני החמ"ד בהתשע"ג מובא להלן בסעיף 2. מידע נוסף אפשר למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה, בנושא "מבחני חמ"ד", בחלונית "מבחנים ארציים".

1.3 מבחן בעברית לדוברי ערבית (בבתי ספר דוברי ערבית)

מבחן זה הוא מבחן חדש המיועד לתלמידים הלומדים בבתי ספר דוברי ערבית. המטרה היא לבדוק את רמת השליטה של תלמידים אלה בשפה העברית בתום שלוש שנים של למידה ואת עמידתם ברמת הדרישות המצופה על-פי תכנית הלימודים במקצוע. **בשנת הלימודים התשע"ג** ייערך המבחן למדגם של כ-40 כיתות ה' מ-40 בתי ספר שונים, כיתה בכל בית ספר.

החל משנה"ל התשע"ד יועבר המבחן בכל שנה במחצית מבתי הספר דוברי הערבית, לתלמידי כיתות ו', בחודשים נובמבר/דצמבר.

טבלה 5: מועד המבחן בעברית לדוברי ערבית

תחום הדעת	מועד המבחן	הכיתות הנבחנות	המדגם שייבחן
עברית (לדוברי ערבית)	יום שלישי, י"ט בסיוון התשע"ג, 28 במאי 2013 בשעה 10:00	ה'	אחת מכיתות ה' (שתידגם מראש על ידי ראמ"ה) בכל אחד מ-40 בתי הספר היסודיים שיידגמו (מאשכולות ב' ו-ד')
	נובמבר-דצמבר, 2013 מועד מדויק יתפרסם בראשית שנה"ל התשע"ד	ו'	כיתות ו' בבתי ספר המשתייכים לאשכולות א' ו-ג'

2. פירוט ודגשים על המבחנים הארציים: מיצ"ב, חמ"ד, עברית לדוברי ערבית

2.1 פרסום המפרטים באתר האינטרנט של ראמ"ה

המפרטים של מבחני המיצ"ב (הפנימי והחיצוני) לשנת הלימודים התשע"ג יפורסמו בסוף חודש אוקטובר 2012 באתר האינטרנט של ראמ"ה, בחלונית "מיצ"ב". המפרטים של מבחני החמ"ד יפורסמו באותו המועד בחלונית "מבחנים ארציים", בנושא "מבחני חמ"ד". מפרט המבחן בעברית לדוברי ערבית יפורסם בחלונית "מבחנים ארציים" במהלך חודש דצמבר 2012.

2.2 היערכות מקדימה

במהלך חודש נובמבר 2012 יישלחו אל מנהלי בתי הספר מכתבי היערכות לקראת המיצ"ב (הפנימי והחיצוני) ומבחני החמ"ד בהתשע"ג (מבחני החמ"ד ייערכו במתכונת חיצונית בלבד). המכתב יכלול מידע מפורט בדבר נוהלי המבחנים, אופן העברת סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, ההיערכות הנדרשת והטפסים למילוי. על המנהלים מוטלת האחריות לוודא שהטפסים מולאו כראוי והגיעו ליעדם. היערכות זו חשובה כיוון שללא טפסים אלו לא תתאפשר פתיחת כיתות מותאמות

לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, ולא יתאפשר עיבוד ציונים נפרד לקבוצת תלמידים זו (פירוט בדבר התאמות ראה להלן בסעיף 2.7).

2.3 שמירה על טוהר הבחינות

על התלמידים לענות על המבחנים באופן עצמאי וללא כל שיתוף פעולה ביניהם. המורה הנוכח בכיתה לא יהיה מורה המלמד את תחום הדעת. המורה בכיתה אינו רשאי להסתובב בין התלמידים, להשיב לשאלות, להבהיר להם עניינים הנוגעים לתוכן השאלות במבחן, לבדוק או לתקן תשובות שניתנו על-ידיהם, לבדוק אם השיבו לכל השאלות או לסייע להם בדרך כלשהי. כל פעולה כמותואר לעיל תיחשב פגיעה מצד המורה בטוהר הבחינות ותטופל בחומרה.

2.4 קטע השמעה במבחן המיצ"ב באנגלית לכיתות ה' ו-ח'

במבחן באנגלית (החיצוני והפנימי) יקבלו בתי הספר תקליטור (דיסק) להשמעת הקטע המוקלט למשימה בהבנת הנשמע, ולכן יש להעמיד מבעוד מועד נגן תקליטורים תקין לרשות כל כיתה שנבחרת באנגלית.

2.5 חובת ההיבחות בכיתות-האם

התלמידים הנבחרים במבחנים הארציים, ובכלל זה תלמידי כיתות ח', ייבחנו בכיתות-האם שלהם, ולא בהקבוצות או בקבוצות לימוד כלשהן. יוצאי דופן הם התלמידים הזקוקים להתאמות, אשר ייבחנו בכיתות מותאמות במתמטיקה, במדע וטכנולוגיה, באנגלית ובמבחני החמ"ד. במבחן בשפת-אם לא ייפתחו כיתות מותאמות. פירוט נוסף בדבר הכיתות המותאמות מובא להלן בסעיף 2.7.

2.6 המיצ"ב הפנימי

בנושא המיצ"ב הפנימי יש לפעול בהתאם להנחיות בחוזר הוראות הקבע סח/3(א), סעיף 2-4.1 "מתכונת ההערכה הארצית ומידע על המיצ"ב הפנימי והחיצוני" וחוזר הוראות הקבע עג/1(ב), סעיף 3.1-44, "מבחנים פנימיים כחלק מהערכה על פני הרצף החינוכי".

נדגיש כי המיצ"ב הפנימי נועד בראש ובראשונה לקדם ולטפח תרבות הערכה פנים בית-ספרית שתוביל להעצמה ולפיתוח מקצועי של צוות בית הספר. לפיכך נועדו ציוני המיצ"ב הפנימי לשמש את הנהלת בית הספר וצוותו, ובית הספר לא יידרש לדווח עליהם לגורם חיצוני.

יש לשים לב לנושאים האלה:

- מאחר שתהליכי ההוראה-למידה אינם זהים בבתי ספר שונים, ומאחר שמבחן המיצ"ב הוא סטנדרטי ואחיד, מומלץ כי הנהלת בית הספר תפעיל שיקול דעת בדבר אופן השימוש במיצ"ב הפנימי, **באופן שייתן מענה לצרכיו הפרטניים של בית הספר**.
  - בית הספר רשאי לעשות שימוש בציונים **כהבנתו**, ובכלל זה להשתמש בהם כתחליף למבחן סיום שנה בתחום הדעת הרלוונטי.
  - דפי ההנחיות המלווים את חוברות המבחן כוללים הצעות לאופני שימוש שונים במיצ"ב הפנימי ואפשרויות להגמשתו. אפשר לעיין בחוברות ההנחיות משנים קודמות המופיעות באתר האינטרנט של ראמ"ה בנושא "מבחני מדף", בחלונית "הערכה בית ספרית".
  - ראמ"ה מעמידה לרשות בתי הספר **כלי עזר** מבוססי תכנת **אקסל** המסייעים בחישוב הציונים ובקבלת תמונה כיתתית ושכבתית ("מיצבית כיתתית" ו"מיצבית שכבתית").
  - חוברות המבחנים וחוברת ההנחיות בכל תחום דעת יועברו לבתי הספר באמצעות שליח במהלך ארבעת ימי הלימודים שלאחר מבחן המיצ"ב החיצוני. את המיצ"ב הפנימי יש לקיים במועד שנקבע לכך והמצוין בטבלאות 1 ו-2 לעיל.
- מידע נוסף על המיצ"ב הפנימי אפשר למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה בנושא "מיצ"ב פנימי", בחלונית "הערכה בית ספרית".

2.7 התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים

- תלמידים המשתייכים לאחת משלוש הקבוצות האלה – עולים חדשים, לקויי למידה ותלמידים המקבלים תמיכה מסל השילוב – מוגדרים לצורך המבחנים הארציים "תלמידים בעלי צרכים מיוחדים".
- פירוט ההתאמות הניתנות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במסגרת מבחני המיצ"ב והחמ"ד, מופיע בסעיף 3-4.1 בחוזר הוראות הקבע סח/3(א), "התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במבחנים ארציים בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים". אפשר לעיין בחוזר זה באתר האינטרנט של ראמ"ה, בחלונית "מיצ"ב".

- **לא יינתנו התאמות** כלשהן במבחן המיצ"ב **בשפת-אם** חוץ מתוספת זמן של עד 15 דקות לתלמיד הזקוק לכך. הסיבה היא שמבחני שפת-האם מיועדים לבדוק את שליטתם של התלמידים בהפקת משמעות מטקסט כתוב ללא כל תיווך חיצוני. הקראת המבחנים במקרה כזה תפגע במהות המדידה.
- על בתי הספר להקפיד כי **טופסי הדיווח** על התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים ימולאו במדויק, ובכלל זה שמות התלמידים ומספרי תעודות זהות מדויקים. **עדכונים של רשימת התלמידים יתקבלו עד י"ט באדר התשע"ג, 1.3.2013**. לאחר מועד זה לא יתקבלו עדכונים. **תלמידים ששםם לא יכלל בדיווח או שפרטיהם יהיו שגויים לא יוכלו להיבחן בכיתה המותאמת.**

3. מידע על מבדקים פנימיים בית-ספריים

3.1 מבדק עמי"ת

מבדק עמי"ת הוא כלי למיפוי כישורי התלמידים במיומנויות שפת-האם (עברית וערבית) **בראשית כיתה ז'**. המבדק פותח על ידי ראמ"ה כדי לסייע לבתי הספר לאתר תלמידים המתקשים במיומנויות יסוד בהבנת הנקרא ובהבעה בכתב, ולמפות את כלל תלמידי הכיתה לפי ההישגים המצופים בראשית כיתה ז'. רכיבי המבדק משקפים את תכנית הלימודים ומתאימים להישגים בשפת-אם הנדרשים עד סוף כיתה ו'. בשנת הלימודים התשע"ג יקבלו כ-350 חטיבות ביניים את מבדק עמי"ת **בערבית** (חטיבות הביניים המשתתפות בתכנית אל"ה, חטיבות הביניים מן המינהל לחינוך התיישבותי, חטיבות ביניים ממחוז דרום, וחטיבות הביניים שנכנסו לאופק חדש). כמו כן יקבלו כ-120 חטיבות ביניים את מבדק עמי"ת **בערבית**.

מבדק עמי"ת הוא כלי לשימוש **בית-ספרי פנימי**: המבדק יגיע לבתי הספר הנוגעים בדבר **בשבוע הראשון של ספטמבר 2012**, יועבר לתלמידים על ידי המורים וייבדק על ידם. מבדק עמי"ת **בערבית** כולל שני חלקים. החלק הראשון ייערך בשבוע הראשון של חודש ספטמבר 2012, והחלק השני ייערך כשבועיים לאחר מכן. המבדק **בערבית** כולל שני חלקים שיועברו באותו יום, והוא ייערך בשבוע הראשון או השני של חודש ספטמבר 2012. **מידע נוסף** אפשר למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה, בנושא "מבדקי שפה", בחלונת "הערכה בית ספרית".

3.2 משימות המבחן בהבעה שבעל-פה לתלמידי כיתות ז'-ח' בשפת-האם עברית

החל משנת הלימודים התשע"א הפכו משימות המבחן בהבעה שבעל-פה לחלק בלתי נפרד מהערכת הכשירות הלשונית של כל תלמידי כיתות ז'-ח' בעברית כשפת-אם. המשימות פותחו ככלי להערכה פנים בית-ספרית, והן מושתתות על עקרונות תכנית הלימודים בעברית (התשס"ג) לבתי הספר העל-יסודיים הממלכתיים והממלכתיים-דתיים. בתי הספר מתבקשים להסתייע במשימות אלו במהלך שנת התשע"ג לשם הערכת הישגי התלמידים בתחום ההבעה שבעל-פה. המיצ"ב בית שתועמד לרשות בתי הספר במסגרת המיצ"ב הפנימי בשפת-האם עברית לכיתות ח' תכלול גם עמודה ייעודית לציון במשימות המבחן בהבעה שבעל-פה.

לקבלת פרטים נא לפנות אל הגב' עדנה יובינר, אגף א' לחינוך על-יסודי, טל' 050-6283528, דוא"ל ednay@cet.ac.il.

4. סקרים ומחקרי הערכה

4.1 סקר לניטור רמת האלימות במערכת

רמת האלימות בבתי הספר הינה נושא מרכזי העומד על סדר היום הציבורי בישראל בעשורים האחרונים. כדי לספק למשרד החינוך, למקבלי ההחלטות ולציבור מידע עדכני, מייצג ואובייקטיבי ככל האפשר על רמת האלימות בבתי הספר, הוחלט על העברת שאלונים למילוי עצמי בקרב מדגם מייצג של תלמידים (כיתות ד'-י"א) ומורים (מחנכים ביסודי, בחט"ב ובחט"ע).

השאלונים יועברו בחודשים **ינואר-מרץ 2013** במדגם מייצג של בתי ספר, כאשר בכל בית ספר שידגם יתבקשו למלא את השאלונים התלמידים והמחנכים של 2-3 כיתות בלבד. במסגרת השאלונים יתבקשו התלמידים והמורים לדווח על שורה של תופעות אלימות שהם חוו או שהיו עדים להן בבית הספר, ובנוסף על כמה שאלות העוסקות באקלים החברתי בבית הספר. השאלונים לתלמידים הם **אנונימיים**. בעת העברת השאלונים תהיה בכיתות **הקפדה מלאה** על פרטיותם של התלמידים.

הנתונים שייאספו מהמורים יישמרו חסויים בראמ"ה ולא יועברו לשום גורם בבית הספר או מחוצה לו. הדוחות שיופקו מתוך השאלונים יהיו מערכתיים בלבד ולא יופקו דוחות ברמה הבית ספרית.

4.2 סקרי אקלים וסביבה פדגוגית לחטיבות העליונות

כדי לספק למשרד החינוך, למקבלי החלטות ולציבור מידע עדכני ואובייקטיבי על האקלים והסביבה הפדגוגית גם בחטיבות העליונות, מועברים סקרים ושאלונים בקרב מדגם של בתי-ספר, תלמידים ומורים בחטיבה העליונה. השאלונים מספקים לתלמידים ולמורים הזדמנות להביע את דעתם במגוון נושאים ולהשפיע על תהליכי קבלת החלטות במערכת.

הסקרים ייערכו במהלך **דצמבר 2012 - מרץ 2013** בקרב מדגם של תלמידי כיתות **י"ג** ובקרב מורים המלמדים בכיתות אלה. השאלונים לתלמידים הם **אנונימיים**.

בבתי הספר שידגמו יועברו גם שאלונים למנהלים. המועד ייקבע בתיאום ישיר בטלפון עם בתי הספר. נוהל העברת הסקרים והשאלונים בכיתות, איסוף השאלונים והטיפול בהם יהיה זהה לנוהל בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים (ראו לעיל סעיף 1.1-ג).

4.3 סקר תנועות נוער

השנה יועבר לתלמידי כיתות ה'–ט' סקר **אנונימי** שיעסוק בנושא השתייכות התלמיד לתנועת נוער ופעילותו בה. הסקר מיועד לתלמידים בחינוך הממלכתי, הממלכתי-דתי והחרדי.

הסקר ייערך במהלך החודשים **ינואר-מרץ 2013** בבתי ספר המשתייכים ל**לאשכולות א' ו-ג'** (בבתי ספר אלה הסקר ישולב עם סקרי המיצ"ב), ובבתי ספר המשתייכים ל**קבוצה 1** במגזר החרדי.

4.4 הערכת פרויקטים והתערבויות חינוכיות

כדי לסייע לקובעי המדיניות בקבלת החלטות מושכלת ומבוססת על נתונים בנוגע לתכניות ופרויקטים מרכזיים במערכת החינוך, ראמ"ה מבצעת **מחקרי הערכה של תכניות ופרויקטים** הנמצאים במרכז העשייה החינוכית. למטרה זו יועברו שאלונים וסקרים למנהלים, למורים, להורים ולתלמידים בנוגע לתכניות שונות המופעלות בבתי הספר. הודעה מפורטת על מועד ההעברה של הסקרים, על האוכלוסייה הנדגמת ועל נוהלי ההעברה תישלח מבעוד מועד למנהלי בתי הספר שיעלו במדגם.

דוגמאות למחקרי הערכה שיופעלו בשנת הלימודים התשע"ג:

- **הערכת התכנית לשילוב טכנולוגיות תקשוב בהוראה**: מחקר הערכה זה בוחן את הטמעתן של תכניות מרכזיות לשילוב

טכנולוגיות תקשוב בהוראה. סקרים ושאלונים יועברו למדגם אקראי ומייצג של מנהלים, מורים ותלמידים. כמו כן ייערכו תצפיות במדגם של כיתות כדי ללמוד על מאפייניה של הוראה המשלבת טכנולוגיה.

- **הערכת הרפורמה "עוז לתמורה" בחטיבות העליונות:** מחקר הערכה זה נועד ללוות את הרפורמה לאורך שנים, מראשית התהוותה. במחקר הערכה זה יועברו שאלונים וייערכו ראיונות פנים-אל-פנים וכן קבוצות מיקוד עם מנהלים ומורים המשתתפים ברפורמה ומנהלים ומורים שאינם משתתפים בה. כמו כן יועברו שאלונים בכיתות לתלמידים אשר לומדים בבתי ספר אשר הצטרפו לרפורמה.

- **ניהול עצמי:** מחקר הערכה זה נועד לתת מידע למובילי התכנית במשרד החינוך באשר לאופן ולאיכות יישומה והטמעתה של התכנית, באשר לעמדות הנוגעים בדבר כלפי התכנית, וכן באשר להשפעות של התכנית כפי שהן נתפסות בעיני המעורבים בה. במחקר הערכה זה יועברו שאלונים וייערכו ראיונות פנים-אל-פנים כמו גם קבוצות מיקוד עם מדגם אקראי של מורים, מנהלים, מפקחים ומזכירות בית הספר.

- **אורח חיים בריא:** מחקר הערכה זה נועד לבחון את אופן היישום של התכניות השונות המקדמות אורח חיים בריא, את עמדות הנוגעים בדבר כלפי התכניות הללו ואת השפעותיהן של התוכניות על התנהגות התלמידים בתחומי התזונה, פעילות הפנאי והפעילות הגופנית כפי שהן נתפסות על ידי צוות בית הספר, תלמידים וחברי קהילה. במחקר הערכה זה יועברו שאלונים וייערכו ראיונות פנים-אל-פנים כמו גם קבוצות מיקוד עם מורים ועם הורים שיידגמו באופן אקראי. כמו כן יועברו שאלונים בכיתות לתלמידים.

- **בגרות חברתית:** מחקר הערכה זה מבקש לתת למובילי התכנית במשרד החינוך מידע באשר לאופן ואיכות היישום וההטמעה של התכנית והעמדות כלפיה בקרב בעלי העניין. במסגרת המחקר יועברו סקרים למנהלים, לרכזים ולמחנכים ושאלונים בכיתות לתלמידים. כמו כן ייערכו ראיונות וקבוצות מיקוד למחנכים.

- **הערכת פעילויות של מכון הכשרת המנהלים 'אבני ראשה':** מחקר זה מבקש לספק מידע בידי קובעי המדיניות באשר לפעילויות המכון להכשרת מנהלים 'אבני ראשה'. במסגרת המחקר יועברו סקרים לבוגרי תכניות ההכשרה וההדרכה, למנהלים מכהנים ולמורים המלמדים בבתי הספר של בוגרי תכניות אלה.

5. משוב ארצי מדגמי בגיאוגרפיה בכיתות ט' - מחקר חלוץ

5.1 כללי

המשוב הארצי המדגמי הוא מערך מחקר שראמ"ה תשיק בשנה"ל התשע"ג, שיתמקד בכל פעם בתחום דעת מסוים. המטרה היא לספק מידע על הישגים חינוכיים בתחום הדעת במערכת החינוך בישראל ברמה המערכתית, וכן לתאר את מאפייני ההקשר הפדגוגי שבו מתנהל תחום הדעת. המשוב הארצי בתחום דעת מסוים ייערך במחזוריות של שנים אחדות. כל תחום ייבדק במחזוריות משלו כדי לעקוב אחר המגמות המסתמנות לאורך זמן.

המחקר ייערך במדגם קטן יחסית של תלמידים ויכלול מבחן הישגים במגוון של תכנים, מיומנויות ואסטרטגיות חשיבה וכן שאלונים העוסקים בלימודי תחום הדעת המיועדים לתלמידים, למורים ולמנהלים.

תחום הדעת הראשון שבו ייערך המשוב הארצי המדגמי הוא **גיאוגרפיה בכיתות ט'**. בשנת הלימודים התשע"ג ייערך **מחקר חלוץ** שנועד לבדוק את טיב כלי המחקר. המשוב הארצי בגיאוגרפיה יכלול:

א. **מבחן ממוחשב לתלמידים**: המבחן יעריך ידע מצטבר, מיומנויות גיאוגרפיות ואסטרטגיות חשיבה שתלמידים אמורים לרכוש במסגרת לימודי הגיאוגרפיה עד כיתה ט' בהתאם לתכנית הלימודים לכיתות ז'-ט'.

ב. **שאלון לתלמיד**: השאלון יכלול בין היתר שאלות על אודות עמדות ותפיסות התלמיד כלפי תחום הדעת גיאוגרפיה ולמידתו. השאלון יועבר אף הוא באמצעות המחשב יחד עם המבחן.

ג. **שאלון למורה**: שאלון זה מיועד למורים המלמדים גיאוגרפיה בחטיבות הביניים שיידגמו. השאלון יעסוק בתפיסות ובעמדות המורה כלפי תחום הדעת גיאוגרפיה והוראתו, בהכשרה ובפיתוח מקצועי בתחום, במשאבים בית-ספריים המוקצים להוראת הגיאוגרפיה ועוד. השאלון יועבר באופן מקוון.

ד. **שאלון למנהל**: שאלון זה מיועד למנהלים של בתי הספר שיידגמו. השאלון יכלול שאלות על בית הספר, על המדיניות שלו בהקשר לתחום הגיאוגרפיה, על המשאבים העומדים לרשותו לצורך כך ועוד. השאלון למנהלים יועבר באופן מקוון.

מסמך מפורט של **מסגרת המשוב הארצי בגיאוגרפיה** נמצא באתר ראמ"ה, בנושא "משוב ארצי מדגמי" בחלונית "מבחנים ארציים".

5.2 מדגם מחקר החלוץ

לשם השתתפות במחקר החלוץ יידגמו באופן מייצג כ-60 בתי ספר, ובכל אחד מהם יידגמו באופן אקראי כ-30 תלמידים מקרב תלמידי כיתות ט'. כמו כן בכל בית ספר שבמדגם יידגמו גם מורים אחדים מקרב המורים המלמדים גיאוגרפיה בשכבות ז'-ט', והם יתבקשו להשיב על שאלון למורה. המנהל יתבקש להשיב על שאלון למנהל.

בתי הספר שיידגמו למחקר יקבלו הודעה על כך במהלך החודשים דצמבר-ינואר 2013. המחקר ייערך בסוף חודש פברואר 2013 ויתואם ישירות עם כל בית ספר.

בשאלות אפשר לפנות לראמ"ה, הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך,
טל' 03-7632888, פקס' 03-7632889, דוא"ל rama@education.gov.il
כתובת אתר האינטרנט של ראמ"ה <http://rama.education.gov.il>

4.1-2 (עג) ראמ"ה - מחקרים בין-לאומיים בשנה"ל התשע"ג

מחקר טאליס (TALIS)

בשנת הלימודים הנוכחית תשתתף ישראל לראשונה במחקר בין-לאומי על הוראה ולמידה – מחקר טאליס (TALIS - Teaching and Learning International Survey), שמקיים ארגון ה-OECD (אותו ארגון שמקיים גם את מחקר ה-PISA). המחקר מתמקד בסגל ההוראה והמנהלים ונועד לבדוק תפיסות של מורים ומנהלים בנוגע להוראה ולמידה, שיטות הוראה בכיתה והתפתחותם המקצועית של המורים.

מחקר טאליס יאפשר ללמוד על ההבדלים בין מדינות מבחינת המדיניות החינוכית ושיטות ההוראה, על השפעתה של המדיניות החינוכית על התפתחותם המקצועית של מנהלים ומורים ועל סביבת הלמידה של בתי הספר.

המחקר ייערך בקרב מדגם של מורים ומנהלים בבתי ספר שבהם לומדים תלמידים בשכבות ז', ח' ו/או ט', ובכלל זה בתי ספר יסודיים שבהם כיתות ז' ו-ח' וחיטבות ביניים וחיטבות עליונות שבהן כיתות ט'. ההשתתפות של המורים שיעלו במדגם בהם הנה חלק מפעילות משרד החינוך והיא אינה נתונה לבחירה.

מחקר זה, כשאר המחקרים הבין-לאומיים, אינו מכוון להערכת מורים או בתי ספר יחידים, אלא מכוון לרמה הארצית והמגזרית בלבד. לא יינתן דיווח או משוב ברמת המורה או בית הספר.

בתי הספר שיידגמו לצורך השתתפות במחקר זה יקבלו על כך הודעה מראש בסמיכות למועד המחקר, בצירוף פרטים והסברים על אודות נוהלי ההשתתפות.

לצורך הבהרת החשיבות של ההשתתפות במחקר יתקיימו מפגשי היערכות למנהלים ולאנשי קשר מבתי הספר שיידגמו. על מנהל בית ספר שיידגם לבחור איש צוות בכיר לשמש כאיש קשר. כמו כן יוצגו באתר האינטרנט של ראמ"ה חומרי הסברה והנחיה שונים בנוגע המחקר.

המידע למחקר ייאסף באמצעות שאלון למורים ושאלון למנהלים :

א. שאלון למורה: שאלון זה מיועד למורים המלמדים בשכבות הגיל הרלוונטיות בבתי הספר שיידגמו. השאלון יכלול שאלות על עבודת המורה בכיתה ועל הפיתוח המקצועי ויועבר באמצעות האינטרנט.

ב. שאלון למנהל: שאלון זה מיועד למנהלים של בתי הספר שיידגמו. השאלון יכול שאלות על בית הספר ועל המדיניות הבית-ספרית ויועבר באמצעות האינטרנט.

ראמ"ה מקפידה על פרטיותם של משתתפי המחקרים הבין-לאומיים. נתוני השאלונים ישמשו לצורכי המחקר בלבד ויישמרו בראמ"ה תוך הפרדה מלאה בין הפרטים המזהים של המשתתפים במחקר לבין שאר המידע. הנתונים המזהים לא יועברו לכל גורם שהוא, ובכלל זה לגוף הבין-לאומי.

מועדי המחקר וגודל המדגם

להשתתפות במחקר טאליס יידגמו באופן אקראי 200 בתי ספר, ובכל אחד מהם יידגמו באופן אקראי כ-20 מורים מקרב מורי כיתות ז'-ט'. בטבלה שלהלן מפורט מועד המחקר בהתשע"ג וגודל המדגם. מועדי המחקרים הבין-לאומיים שייערכו בשנה"ל התשע"ג

שם המחקר	המועד*	הכיתה	מדגם ארצי מייצג
טאליס 2013	אפריל 2013 ניסן-אייר התשע"ג	מנהלים ומורים לתלמידים בכיתות ז', ח' ו-ט'	20 מורים מכל אחד מ-200 בתי ספר שיידגמו

* בתי הספר שיעלו במדגם לצורך המחקר יקבלו הודעה על כך כחודשיים לפני קיום המחקר. המועד המדויק של קיום המחקר בבית הספר ייקבע בתיאום ישיר עם בית הספר.

מחקר אייסילס (ICILS)

מחקר החלוץ של אייסילס (ICILS) התקיים בשנת הלימודים התשע"ב. המחקר לא ימשך בשנת הלימודים התשע"ג.

בשאלות אפשר לפנות לראמ"ה, הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, טל' 03-7632888, פקס' 03-7632889, דוא"ל rama@education.gov.il מידע נוסף על המחקרים הבין-לאומיים אפשר למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה בכתובת <http://rama.education.gov.il> בלשונית "מחקרים בין-לאומיים".

4.3 בחינות בגרות

שינויים בבחינת הבגרות בתורה שבועל-פה בבתי הספר הממלכתיים (עג) 4.3-1

1. יחידת הבסיס "יחיד וחברה" (שאלון 07101)

יחידת הלימוד "יחיד וחברה" (בהוצאת מכון שלום הרטמן, תש"ע 2010) מהווה את יחידת הבסיס בתכנית הלימודים החדשה בתורה שבועל-פה לחטיבה העליונה בבתי-הספר הממלכתיים.

מבחר המקורות ביחידה מזמן דיון אקטואלי וביקורתי בקשת רחבה של נושאים הנוגעים למתח שבין העצמתו של הפרט לבין מחויבותו כלפי הזולת והחברה, כגון ערכו של היחיד, היחס לזר ולשונה בחברה, היבטים משפטיים ומוסריים של אלימות מילולית ופיזית, המחויבות כלפי רכוש, גופו וחיייו של הזולת ותרבות המחלוקת.

יחידת הבסיס עומדת בפני עצמה, ואפשר לצרף אליה באופן מודולארי גם יחידות השלמה ל-3 יחידות לימוד (שאלון 07201) ול-5 יחידות לימוד (שאלון 07202).

1.1 מבנה בחינת הבגרות ביחידת הלימוד "יחיד וחברה" (07101)

מבנה הבחינה בשנת התשע"ג יישאר כפי שהיה עד כה.

חלק ראשון: שאלות על סוגיה מיחידת הלימוד "יחיד וחברה" (לבחירה: סוגיה אחת מתוך שתיים).

חלק שני: שאלות קצרות מיחידת הלימוד "יחיד וחברה" (לבחירה: שתי שאלות מתוך ארבע).

1.2 בחינת בגרות מתוקשבת ביחידת הלימוד "יחיד וחברה" (שאלון 07101)

במאה ה-21 הפך המחשב לכלי חשוב ומרכזי במערכת החינוך. השימוש בטכנולוגיות המידע המגוונות מעודד למידה משמעותית ומזמן פיתוח כישורי חשיבה גבוהים.

המקצוע תורה שבעל-פה בבתי הספר הממלכתיים מצטרף לפדגוגיה החדשנית המשלבת את התקשוב בתחומי הדעת. במסגרת זאת, החל ממועד קיץ התשע"ג תהיה אפשרות להיבחן על יחידת הבסיס "יחיד וחברה" (להלן) באמצעות המחשב. לחלופין, אפשר יהיה להיבחן בדרך הרגילה הנהוגה עד כה.

שילוב המחשב בהוראת התורה שבעל-פה כרוך בהתאמת אופן ההערכה לדרכי ההוראה.

המיזם מלווה בתמיכה פדגוגית וטכנית. מורים המצטרפים לבחינה המתוקשבת ישתתפו בהדרכה שתתקיים במהלך השנה, הכוללת התנסות בבחינות תרגול שיפותחו במיוחד לשם כך. כמו כן יפורסמו הנחיות מפורטות להיערכות בית הספר לקראת הבחינה.

אנו רואים במנהלים, ברכזים ובמורים שיחליטו להשתתף בפרויקט זה פורצי דרך ומובילי שינוי. פרטים נוספים יישלחו לבתי הספר והם יפורסמו גם באתר המפמ"ר לתורה שבעל-פה בכתובת http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_peda/gogit/toshba/kartisbikur

2. שינויים בנושאי הלימוד ביחידות 2 ו-3 (שאלון 07201)

החל ממועד קיץ התשע"ג תיכלל יחידת הלימוד "הורים וילדים" בין הנושאים בשאלון 07201 (יחידות 2 ו-3 בכתב).

החל משנת הלימודים התשע"ד לא תיכלל יחידת הלימוד "פסח – בכל דור ודור" בין הנושאים בשאלון זה.

לפיכך בשנה"ל התשע"ג בלבד, שהיא שנת מעבר, אפשר יהיה להיבחן על שניים מתוך ארבעת הנושאים האלה:

- א. משפט ויושר
- ב. דברים שבינו לבינה
- ג. פסח – בכל דור ודור

ד. הורים וילדים.

היחידה "הורים וילדים" תפורסם בקרוב באתר המפמ"ר בכתובת
http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/t/oshba/kartisbikur

לפרטים אפשר לפנות אל הגב' יוספה משולם,
מפמ"ר תורה שבעל-פה בבתי הספר הממלכתיים,
דוא"ל yosefame@education.gov.il

בחירת הבגרות בגיאוגרפיה בקיץ התשע"ג (עג) 4.3-2

1. כללי

תכנית הלימודים "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה" עלתה בגרסה דיגיטלית באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה: www.education.gov.il/geographya. קיימת גם גרסה מודפסת שאפשר לרכוש בהוצאת "מעלות".

כמו כן עלתה בגרסה דיגיטלית באתר המפמ"ר חוברת הנחיות להטמעת תכנית הלימודים בבחינת הבגרות למורים בחטיבה העליונה, לתלמידים אינטרנים ולנבחני משנה.

בבחינת הבגרות משולבות שאלות הדורשות ידע, הבנה וכישורי חשיבה מסדר גבוה. דוגמאות לשאלות מסוג זה נמצאות באתר המפמ"ר.

2. מבנה בחינות הבגרות

2.1 קיימות ארבע אפשרויות של היבחנות: ברמה של 1 יח"ל, ברמה של 3 יח"ל ושתים אפשרויות היבחנות ברמה של 5 יח"ל.

א. עבודה ברמה של יחידת לימוד אחת

עבודת חקר בגיאוגרפיה בהיקף של יח"ל אחת – שאלון 057101. היחידה עומדת גם בזכות עצמה וגם כחלק מבחינה ברמה של 5 יח"ל. חוברת הנחיות ללמידה בדרך החקר מפורסמת באתר המפמ"ר.

ב. בחינה ברמה של 3 יח"ל

הבחינה כוללת צירוף של שני שאלונים:

- שאלון גיאוגרפיה של ארץ ישראל וגיאוגרפיה של המזרח התיכון – שאלון 057203 (2 יח"ל)

- שאלון נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב – שאלון 057102 (יח"ל אחת).

ג. בחינה ברמה של 5 יח"ל - אפשרות א'

- שאלון גיאוגרפיה של ארץ ישראל וגיאוגרפיה של המזרח התיכון – שאלון 057203 (2 יח"ל)
- שאלון נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב – שאלון 057102 (1 יח"ל)
- שאלון בתחום התמחות באחד משלושת התחומים האלה:
  - "הפיתוח והתכנון המרחבי" – שאלון 057204 (2 יח"ל)
  - "כדור הארץ והסביבה" – שאלון 057205 (2 יח"ל)
  - "האדם במרחב החברתי-תרבותי" – שאלון 057206 (2 יח"ל).

ד. בחינה ברמה של 5 יח"ל - אפשרות ב'

- שאלון גיאוגרפיה של ארץ ישראל וגיאוגרפיה של המזרח התיכון – שאלון 057203 (2 יח"ל)
- שאלון נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב – שאלון 057102 (1 יח"ל)
- שאלון בתחום התמחות אחד – שאלון 057107 (1 יח"ל).
- שאלון זה כולל שלושה פרקים (יש לענות על שאלות מפרק אחד בלבד ע"פ בחירה):
  - "הפיתוח והתכנון המרחבי"
  - "כדור הארץ והסביבה"
  - "האדם במרחב החברתי-תרבותי".
- יחידת עבודת חקר – שאלון 057101 (1 יח"ל).

2.2 מבנה השאלונים ופרקי הבחינה

2.2.1 יחידות הליבה (ברמה של 3 יח"ל)

א. שאלון "גיאוגרפיה של ארץ ישראל והמזרח התיכון"
(שאלון 057203)

משך הבחינה: שעתיים.

השאלון כולל שני פרקים:

פרק ראשון: גיאוגרפיה של ארץ ישראל

הפרק כולל **שבע** שאלות, התלמידים יידרשו לענות על **שתיים** מהן. בין השאלות שיופיעו בבחינה תהיינה שאלות מהסוגים האלה:

- שאלה המבוססת על תמונה או על כמה תמונות
- שאלה המבוססת על קטע טקסט
- שאלה המבוססת על "אטלס ישראל החדש – האטלס הלאומי", מהדורה חדשה ומעודכנת, 2008
- שאלה המבוססת על מאמר מתוך המקראה האינטרנטית הנמצאת באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה.

פרק שני: גיאוגרפיה של המזרח התיכון

בפרק זה תהיינה **חמש** שאלות, והתלמידים יידרשו לענות על **שתיים** מהן. בין השאלות תהיה שאלה שתתבסס על אחד המאמרים מתוך הספר "**המזרח התיכון בפתח המאה ה-21** – מבחר מאמרים בגיאוגרפיה לחטיבה העליונה", עורכים: ד"ר אמנון קרטין, ד"ר יוסף גלס ואופירה גל, הוצאת מטח, 2003. גרסה אינטרנטית של ספר זה מופיעה באתר "כותר ספרי לימוד" <http://www.school.kotar.co.il>

ב. **בשאלון "נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב"** (שאלון 057102). בשאלון יידרשו התלמידים לענות על **ארבע** שאלות מתוך חמש, מתוכן **שאלה אחת חובה**.

משך הבחינה: שעה וחצי.

בשאלון יופיעו שאלות על מרחבים או מדינות בעולם, למעט ישראל, לבנון, סוריה, ירדן ומצרים.

בשאלון זה מתקיימת גם בחינת בגרות מתוקשבת, המזמנת ניצול היתרונות הטכנולוגיים של המחשב בתהליכי הלמידה, ההוראה וההערכה. לתלמידים אינטרנים מומלץ להיבחן בגרסה המתוקשבת של הבחינה.

2.2.2 תחום ההתמחות

אפשרות א'

שאלון באחד מתחומי ההתמחות ברמת 2 יח"ל.

שימו לב! יש לבחור שאלון אחד בלבד (תחום התמחות אחד בלבד):

- "הפיתוח והתכנון המרחבי" – שאלון 057204 (2 יח"ל)

- "כדור הארץ והסביבה" – שאלון 057205 (2 יח"ל)

- "האדם במרחב החברתי-תרבותי" – שאלון 057206 (2 יח"ל).

משך הבחינה: שעתיים.

בשאלון זה יידרשו התלמידים לענות על **ארבע** שאלות מתוך **שבע**.

אפשרות ב'

לתלמידים הכותבים עבודת חקר "גיאוטופ" ברמה של 1 יח"ל.

שאלון באחד מתחומי ההתמחות ברמה יח"ל אחת (שאלון 057107, ראו פירוט השאלונים לבחירה בסעיף 2.1 ג' לעיל).

משך הבחינה: שעה ורבע.

בשאלון זה יידרשו התלמידים לענות על **שתי** שאלות מתוך **שבע**.

הערה: הבוחרים בשאלון זה יכתבו עבודת חקר "גיאוטופ" בהיקף של יח"ל אחת (שאלון 057101).

3. חומרי הלמידה

3.1 בנושא הגיאוגרפיה של ארץ ישראל

- "ישראל במאה ה-21", הוצאת מטח, 2009

- מאמרים מתוך המקראה האינטרנטית באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה, בכתובת: www.education.gov.il/geographya.

חומרי עזר נוספים המותרים בשימוש בשאלון 057203:

- **אטלס ישראל החדש – האטלס הלאומי**, מהדורה חדשה ומעודכנת, 2008, בהוצאת המרכז למיפוי ישראל והאוניברסיטה העברית בירושלים

- מפה של ארץ ישראל 1: 250,000
- מפה גיאולוגית של ארץ ישראל 1: 250,000 או 1: 500,000.

3.2 בנושא הגיאוגרפיה של המזרח התיכון

- "גיאוגרפיה של המזרח התיכון – תמורות על סף המאה ה-21", ארנון סופר, דלית גרוס-לן, עם עובד
- לספר קיימות שתי מהדורות: האחת באישור משרד החינוך מיום 12.8.2008, והאחרת באישור משרד החינוך מחודש דצמבר 2000.
- "המזרח התיכון בפתח המאה ה-21, מבחר מאמרים בגיאוגרפיה לחטיבה העליונה", ת"ל – משרד החינוך, מטח, בעריכת ד"ר אמנון קרטין, ד"ר יוסף גלס ואופירה גל, 2003
- גרסה אינטרנטית של ספר זה מופיעה באתר "כותר ספרי לימוד" בכתובת: <http://www.school.kotar.co.il>

3.3 בנושא "תחומי התמחות"

- "הפיתוח והתכנון המרחבי" בהוצאת משרד החינוך – המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח ת"ל והפיקוח על הוראת הגיאוגרפיה ומטח, ירושלים 2010.
- "כדור הארץ והסביבה" בהוצאת משרד החינוך – המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח ת"ל והפיקוח על הוראת הגיאוגרפיה ומטח, ירושלים 2010.
- "האדם במרחב החברתי תרבותי" בהוצאת משרד החינוך – המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח ת"ל והפיקוח על הוראת הגיאוגרפיה ומטח, ירושלים 2010.
- גרסה אינטרנטית של ספרים אלה מופיעה באתר "כותר ספרי לימוד" בכתובת: <http://www.school.kotar.co.il>

3.4 אטלסים עולמיים (לכל חלקי התכנית ולכל שאלוני הבחינה)

- יותר לשימוש בבחינת הברות האטלסים האלה בלבד:
- אטלס כרטא אוניברסלי, פרופ' אריה שחר, הוצאת כרטא, 2007.

- **אטלס כרטא פיזי-מדיני-כלכלי-חברתי**, פרופ' א. שחר (עורך ראשי), הוצאת כרטא, משנת 1993 ואילך.
  - **אטלס אוניברסיטאי חדש**, פרופ' מי ברור, הוצאת יבנה, **משנת 1993 ואילך**.
- יש להקפיד שהמילון למונחי הגיאוגרפיה המצורף לחלק מהאטלסים לא יוכנס לבחינה.

4. **צמצום נושאים מתכנית הלימודים לשנת הלימודים התשע"ג**

(לבחינת הבגרות במועד קיץ התשע"ג ולנבחנים אקסטרניים גם במועד חורף התשע"ד)

להלן פירוט הנושאים/פרקים אשר **לא** ייכללו בבחינת הבגרות במועד קיץ תשע"ג ולנבחנים אקסטרניים גם במועד חורף התשע"ד:

גיאוגרפיה של ארץ ישראל

- מערכת האנרגיה
- העליות והשפעתן על המדינה
- הקרקעות והצמחייה.

גיאוגרפיה של המזרח התיכון

- הכפר והנוודות
- קרקעות וצומח
- ירדן ולבנון.

תחומי ההתמחות:

כדור הארץ והסביבה

- סלעי כדור הארץ ולוח הזמנים הגיאולוגי
- משאבי אנרגיה מתכלים ומתחדשים ומחצבים.

הפיתוח והתכנון המרחבי

- שימושי קרקע במרחב העירוני
- מגמות ותמורות בעיר במאה ה-21.

האדם במרחב החברתי-תרבותי

- שפה במרחב
  - העיר כמרחב רב-תפקודי ומגמות ותמורות בעיר במאה ה-21
  - מחלות ומגפות בעולם.
- יש לכלול בלמידה לקראת בחינת הבגרות בגיאוגרפיה של ארץ ישראל את המאמרים שלהלן מתוך המקראה האינטרנטית באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה (לבחינת הבגרות במועד קיץ התשע"ג ולבחנים אקסטרניס גם במועד חורף התשע"ד):
- "כיצד הייתה תל אביב-יפו למרכז העירוני הראשי בארץ ישראל", עמירם גונן, מתוך: **תל אביב-יפו, מפרבר גנים לעיר עולם**, הוצאת פרדס, 2009.
  - "תחיקה ומדיניות לשיקום מחצבות", תמר מילגרם, **אופקים בגיאוגרפיה**, 2008.
  - "חיפה רבתי – מעיר קצה בליבה הלאומית לעוגן לפיתוח הגליל וישער צפוני למשק הגלובלי", ברוך קיפניס, **אופקים בגיאוגרפיה**, כרך 73-74, 2009.
- כמו כן יש לכלול בלמידה לקראת בחינת הבגרות בגיאוגרפיה של המזרח התיכון את המאמרים שלהלן מתוך "**המזרח התיכון בפתח המאה ה-21**, מבחר מאמרים בגיאוגרפיה לחטיבה העליונה", ת"ל – משרד החינוך, מטח:
- "נשים במזרח התיכון בפתח המאה ה-21 – תהליכי שינוי ואתגרים", אליזבת פרניה.
  - "אוכלוסייה, הגירה ותעסוקה במדינות הנפט במפרץ", און וינקלר.
  - "גיאופוליטיקה ואנרגיה במזרח התיכון – סקירה והערכת מצב", אנטוני קורדסמן.

בשאלות אפשר לפנות אל הגב' פנינה גזית,
המפמ"ר לגיאוגרפיה, המזכירות הפדגוגית,
דוא"ל pninage@education.gov.il

5. בטיחות, ביטחון ושעת חירום

5.2 בטיחות וזהירות בדרכים

5.2-1 (עג) היערכות לחינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים בשנה"ל התשע"ג

1. מבוא

מערכת החינוך בישראל רואה בחינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים משימה לאומית שמטרתה שמירה על חיי אדם, מניעת תאונות דרכים וחינוך להתנהגות, הן בטיחותית והן סובלנית, המכבדת את בני-האדם ואת חוקי המדינה.

הגוף הממונה במדינת ישראל על החינוך לבטיחות בדרכים הוא האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים במשרד החינוך, והוא האחראי על הובלת הנושא בכל מערכת החינוך. נושא הבטיחות בדרכים במערכת החינוך מחייב מעורבות מתמדת של הנהלת המוסדות החינוכיים והיערכות מיוחדת של כל הצוותים החינוכיים לקראת פתיחת שנת הלימודים, החל מגן הילדים ועד לסיום התיכון.

ההיערכות מחייבת הן בתחום התשתיות והארגון והן בתחום הפדגוגי והלימודי, כמפורט בחוזרי הוראות הקבע תשס"א/1(א), סעיף 3-5.2, ו-סא/10(א), סעיף 7-5.2.

2. בדיקת התשתית הבטיחותית

לפני תחילת הלימודים הנהלת המוסד החינוכי אחראית לבדוק ולוודא שבוצעו בסביבת המוסד החינוכי כל עבודות התשתית הנדרשות להבטחת שלומם של התלמידים:

- מעברי חצייה צבועים וברורים
- מעקות בטיחות שלמים וצבועים

- גדרות שלמות ובטיחותיות סביב בית-הספר, ובכלל זה שערים נעולים
  - שילוט מתאים וברור
  - תמרורים תקינים המוצבים במקומות הנראים לעין, ובכלל זה סימון על הכביש ועל שפת המדרכה.
- במקרים שבהם לא הושלמה עבודת התשתית הבטיחותית יפנו המנהלים בעוד מועד ולפני תחילת שנת הלימודים אל האחראים ברשות המקומית ויוודאו את השלמת הדרוש לפני שיחלו הלימודים.

3. הוראת החינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים בשנת הלימודים התשע"ג

בשנת הלימודים התשע"ג נמשיך לתגבר את הוראת הנושא 'זהירות ובטיחות בדרכים' במערכת החינוך תוך הדגשת הערך של שמירה על חיי האדם והחשיבות של פיתוח כישורי חיים בנושא הזהירות.

בגנים החינוך לבטיחות בדרכים הוא נושא חובה והוא יתבצע באמצעות ארגון הסביבה החינוכית וכן בפעילויות השוטפות, בפעילויות עם ההורים ובהפעלת התכנית "לנוע בעולם מתנועעי".

בבתי-הספר היסודיים חובה ללמד את נושא הבטיחות בדרכים שעה בשבוע, הן בכיתות א' (בתכנית "ללמוד תנועה") והן בכיתות ה' (בתכנית "עצמאים בשטח"). בכיתות ה' יינתן ציון בזהירות ובבטיחות בדרכים בתעודה.

יודגש כי בנוסף לשתי שכבות גיל אלו בית הספר מחויב ללמד בכל שנה את נושא הזהירות והבטיחות בדרכים לפחות שעתיים נוספות מתוך סל השעות הבית-ספרי, על פי תכנית הליבה המחייבת לכיתות א'-ו' (ראה בחוזר הוראות הקבע סו/3(א), סעיף 25–3.1).

בחטיבות הביניים, בכיתות ז'-ח', תילמד התכנית "אנשים שונים באמצע הדרך" כחלק משיעורי החינוך והחברה, והתכנית "בטיחות בדרכים" תילמד בכיתות ט' באמצעות מורים שהוכשרו להוראתה בשעות שיקצו הנהלת המשרד ובתי הספר. בנוסף לכך ישולב הנושא בשיעורי אזרחות באמצעות יחידת הלימוד "זה"ב של אזרחות".

בחטיבה העליונה ישולב החינוך לבטיחות בדרכים במקצועות הלימוד השונים וכן יילמד במסגרת תכניות מיוחדות.

התכנית "חינוך תעבורתי" תילמד במשך שעה שבועית בכיתות י"א, ויינתן על-כך ציון בתעודה. בכיתות י"ב תופעלנה תכניות הדרכה לנהגים צעירים

באמצעות גורמים מקצועיים שאושרו על-ידי האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים, וכן תופעל התכנית "שעה קלה על נהיגה" באמצעות מחנכי הכיתות.

תכניות העשרה: מלבד פעילויות ההוראה המחייבות תופעלנה בבתי הספר תכניות העשרה שונות כמו "ההפסקה בזמן זה"ב", "הסעות בטוחות" והפעלת נאמני הסעות.

תכניות חונכות בבטיחות בדרכים בבתי הספר היסודיים והעל-יסודיים: בבתי הספר היסודיים תופעל תכנית חונכות שבה יחנכו תלמידים מכיתות ה' ו' את התלמידים מהכיתות הנמוכות ומהגנים. בבתי הספר העל-יסודיים תופעלנה תכניות חונכות, מחויבות אישית, פעילות עם המשטרה ועוד.

כל פעילויות ההוראה והתכניות החברתיות הנזכרות לעיל תתואמנה עם המדריכים המרכזים לחינוך לבטיחות בדרכים במחוזות. יישומן מחייב היערכות כוללת של מנהלי בתי-הספר, המורים והגננות וכן היערכות להשתלמויות מורים. המפקחות בגני הילדים והמפקחים הכוללים בבתי-הספר יודאו שנושא הבטיחות בדרכים נכלל בתכנית העבודה ובמערכת השעות של המוסד החינוכי ושהגננות והמורים משובצים להשתלמויות הייעודיות במחוזות להוראת התכניות בגנים ובכיתות בתי הספר. יש להדגיש כי המפקחים הכוללים לא יאשרו תכניות בית-ספריות ללא שילוב נושא הזהירות והבטיחות בדרכים.

4. הפעלת תלמידי משמרות הזה"ב

פעילות משמרות הזה"ב היא חלק מהפעילות החינוכית של בית הספר. מערך ההדרכה של אגף התנועה במשטרת ישראל מכשיר את תלמידי כיתות ה' להפעלת משמרות הזה"ב. משרד החינוך רואה את תלמידי כיתות ו' שהוכשרו להפעלת משמרות הזה"ב על ידי משטרת ישראל כמתאימים להמשיך ולמלא את תפקידם כפי שהיה עד כה, ללא השגחת מורים או מבוגרים אחרים בצמתים, בכפיפות להנחיות ההפעלה של משמרות הזה"ב כפי שהן מופיעות בחוזרי הוראות הקבע תשס"א/1, סעיף 3-5.2, סג"א/5, סעיף 10-5.2 ו-סג"א/7, סעיף 11-5.2.

יש להדגיש כי רק תלמידי כיתות ו' שהוכשרו להפעלת משמרות הזה"ב רשאים למלא תפקיד זה ולא תלמידים מכיתות נמוכות יותר, גם אם הוכשרו לכך.

מנהלי בתי הספר יודאו שכל הציוד הנדרש להפעלת תלמידי המשמרות תקין (אפודות זוהרות ותמרורי "עצור" ניידים, מחוברים למוטות באורך 1.60 מ' וצבועים בצהוב), ויערכו להפעלת תלמידי המשמרות ליד מעברי החצייה שנקבעו בשיתוף עם מנהלי מטות הבטיחות ברשויות המקומיות, עם שוטרי ההדרכה ועם הממונים על החינוך לזהירות בדרכים במחוזות.

5. הפעלת רכזים לבטיחות בדרכים בבתי הספר

בהסכם "אופק חדש" נקבע במפורש גמול עבור ריכוז הבטיחות בדרכים בבתי הספר. הרכזים הם מורים שהוכשרו ואושרו על-ידי האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים.

לקראת שנה"ל התשע"ג ירשמו המנהלים ברשימת המורים שמקבלים גמול בבית ספרם גם את פרטי הרכז/ת לבטיחות בדרכים.

מורים אלו יקבלו גמול של 6% במשכרם כפי שנקבע בהסכם אופק חדש.

בנוסף על כך יעבירו המנהלים את פרטי הרכז/ת אל המדריך המרכז לבטיחות בדרכים במחוז.

מנהלי בתי הספר יוודאו מינוי של רכז לבטיחות בדרכים בבית-ספרם, שהוכשר לתפקידו ומקבל הדרכה מקצועית מצוות האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים (פרטים נוספים בסעיף 2-5.2 בחוזר הודעות ומידע עא/1, "מינוי רכזים לבטיחות בדרכים בבתי הספר היסודיים והעל-יסודיים").

6. פעילויות הסברה והדרכה

6.1 מבצעי הסברה לקראת החזרה ללימודים

מערכת החינוך משתפת פעולה עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים במבצעי הסברה בטיחותיים בכלל והסברה לקראת החזרה ללימודים בפרט.

עם החזרה ללימודים ולקראת היציאה לחופשות חגי תשרי, הגננות והמורים מתבקשים לחזור ולדון עם תלמידיהם על כללי ההתנהגות הבטיחותית בעת ההליכה ברגל, בעת המשחק, ובכלל זה בחירה מושכלת של מקומות בטוחים למשחק, לרכיבה על אופניים ולגלישה בקורקינט או בגלגליות, וכן בנסיעה ברכב פרטי וציבורי, ובכלל זה שימוש במתקני ריסון ברכב הפרטי. חשוב לחזור ולהדגיש לתלמידים שגם ביום חג וגם ביום הכיפורים, הכביש אינו מקום בטוח למשחקים.

6.2 פעילויות הסברה והדרכה למחנכים

כדי להגביר את מודעותם של הגננות ושל המורים בנושא החינוך לבטיחות בדרכים חשוב לשלב הרצאות ודיונים בנושא במסגרת ימי-ההיערכות, השתלמויות הגננות והמורים וישיבות הצוותים החינוכיים גם לפני תחילת שנת הלימודים וגם במהלך השנה.

המטרה היא לחשוף את כל המחנכים לחשיבות החינוך לבטיחות בדרכים ולאפשרויות המגוונות של שילוב הנושא במערכת הלימודים בכל שכבת גיל וכן להכשירם להדרכת ההורים בנושא.

להכנת ימי השתלמות ולהדרכת הגננות והמורים אפשר להיעזר בתכנית הלימודים "החינוך לבטיחות בדרכים", ברכזי הבטיחות הבית-ספריים ובממונים על החינוך לבטיחות בדרכים במחוזות.

6.3 פעילות הסברה והדרכה להורים

א. מערך ההסברה בפתיחת שנת הלימודים מבוסס על עבודה משותפת של התלמידים עם ההורים ועם יתר בני המשפחה בנושא הבטיחות בדרכים. להתנהגותם של ההורים ולעמדותיהם יש מקום מרכזי בחינוך הילדים לבטיחות בדרכים, ולכן חשוב להציג בפניהם את מורכבות הנושא ואת חשיבות תפקידם בהקנייתו לילדים. חשוב לשתף את ההורים בפעילויות במסגרת הגן ובית הספר ולערוך להם היכרות עם חומרי הלימוד ועם הנושאים הבטיחותיים שעוסקים בהם בכיתות.

ב. יש להבהיר להורי הילדים הצעירים, ובמיוחד להורים של ילדי הגן וכיתה א', כי לילד צעיר אין כישורים מתאימים להתנהלות עצמאית בדרך, ולכן עליהם ללוות את ילדיהם הצעירים לגן ולבית הספר.

רצוי להמליץ להורים של תלמידי הכיתות הנמוכות ללוות את ילדיהם לבית הספר בימים הראשונים ללימודים ולהדריך אותם בהליכה בדרך הבטוחה לבית הספר ובהתנהגות בטוחה בהסעות התלמידים ולהזכיר כי לילד עד גיל תשע אין עדיין כישורים מתאימים לחציית כביש סואן. מומלץ להיעזר בסרט "לילדים אין בלמים" המצוי באתר של האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים.

ג. במסגרת ההיערכות לקראת פתיחת שנת הלימודים מומלץ שהמחנכים יערכו פעילות הסברה להורים באספות ההורים הכלליות ובמיוחד להוריהם של תלמידי כיתה א', עוד לפני תחילת הלימודים. בפעילות זו יש להדגיש את תפקידם המכריע של ההורים בחינוך ילדיהם לבטיחות בדרכים, את מקומה של הדוגמה האישית ואת חשיבותם של התרגול והחזרה להפנמת הנושא.

ד. רצוי להזמין את תלמידי כיתות א' ואת הוריהם לבית הספר ולקיים אתם סיור במסלול הדרך הבטוחה לבית הספר. הדרך

הבטוחה לבית הספר היא דרך שאינה ראשית, דרך שיש לחצות בה כבישים מועטים שאינם סואנים והמסומנים במעברי חצייה (רצוי מעברים מרומזרים או כאלה שתלמידי משמרות הזה"ב מוצבים בהם).

מומלץ לשתף בפעילות זו גם תלמידים מכיתות ו' ולתרגל עם הילדים הצעירים חצייה בטוחה במעבר החצייה והתנהלות במעברי חצייה שעליהם מופקדים משמרות הזה"ב.

ה. "הדרך הבטוחה"

במגמה ללמד את התלמידים לבחור דרכים בטוחות בדרכם אל בית הספר ובחזרה ממנו, מומלץ להכין בכל רשות מקומית סדרת מפות של בתי הספר והרחובות הסמוכים אליהם. כל תלמיד יקבל מפה של סביבת בית הספר שלו ויסמן עליה את הדרך הבטוחה מביתו אל בית הספר ובחזרה ממנו. המורים ילמדו את נושא "הדרך הבטוחה" לבית הספר בכיתות וימליצו להורים לתרגל את ההליכה בדרך הבטוחה עם ילדיהם.

הכנת המפות והדרכת המורים וההורים תיעשינה במשותף על-ידי מנהלי מחלקות החינוך ברשויות המקומיות, ראשי מטרות הבטיחות והממונים על החינוך לבטיחות במחוזות.

ו. חשוב להדגיש להורים את תפקידם האחראי של תלמידי משמרות הזה"ב המוצבים במעברי החצייה שליד בית הספר ולבקש מהם לשוחח על-כך גם עם ילדיהם הצעירים וגם עם ילדיהם המוצבים במשמרות הזה"ב.

ז. מומלץ להכין חוזר מיוחד בנושא הבטיחות בדרכים בדרך לבית הספר ובחזרה ממנו ולשלוח אותו עם התלמידים אל ההורים.

7. הסעות תלמידים

7.1 **ברכב פרטי:** באספות ההורים מומלץ שהמורים ידריכו את ההורים המביאים את ילדיהם ברכב פרטי לשמש דוגמה להתנהגות בטיחותית, לחגור חגורת בטיחות בעת הנסיעה ברכב, להישמע להוראות משמרות הזה"ב, לא לעצור במקומות אסורים (ליד מעבר חצייה, ליד צומת, ליד מעקה בטיחות ובמקומות שמוצב בהם תמרור האוסר עצירה) ולהקפיד שהנוסעים יצאו מהרכב רק לכיוון המדרכה או שולי הכביש ולא לכיוון הכביש.

- 7.2 **בהסעות תלמידים:** לפני תחילת שנת הלימודים מומלץ להזמין את תלמידי הכיתות הנמוכות ואת הוריהם (ובמיוחד את תלמידי כיתות א' ואת הוריהם) ולתרגל אתם את הנסיעה בהסעה לבית הספר. על התרגול לכלול עלייה לאוטובוס בבית הספר, הכרת מסלול הנסיעה, ירידה בתחנה המתאימה ליד הבית ועלייה בתחנה זו. חשוב להבהיר לתלמידים שהעלייה לאוטובוס ההסעה והירידה ממנו תיעשינה רק בדלת הקדמית ושיש לחכות לאוטובוס בתחנה רחוק מהכביש. בירידה מהאוטובוס יש להתרחק מהכביש ולחכות על המדרכה או על השוליים עד שהאוטובוס ייסע והכביש יהיה פנוי, ורק אז להתחיל בחצייה.
- עלון הסברה בנושא "בטיחות ותרבות התנהגות בהסעות תלמידים" חולק ברשויות המקומיות. מנהלים ורכזי בטיחות המעוניינים לחלק את העלונים לתלמידים ולהורים יפנו אל הממונים על החינוך לבטיחות בדרכים במחוזות.
- 7.3 **ברכב ציבורי:** בשיעורים הראשונים של תחילת שנת הלימודים מומלץ שהמורים ידריכו את התלמידים הנוסעים בהסעה ציבורית להתנהגות בטיחותית, ובכלל זה המתנה נכונה רחוק משפת הכביש, עלייה לרכב רק לאחר עצירתו, התנהגות נכונה בזמן הנסיעה, ירידה מהרכב רק לאחר עצירתו וחציית הכביש רק לאחר שהרכב נסע והכביש פנוי.
- 7.4 מומלץ שההורים והמורים יסבירו לתלמידים את הסכנות הכרוכות בנסיעה בטרמפים ויבהירו להם שאין לנסוע ברכב עם נהגים בלתי מוכרים ושרצוי להעדיף את הנסיעה בתחבורה ציבורית.
- 7.5 מתחילת שנת התשס"ו תקנות התעבורה מחייבות את כל הנוסעים בהסעות תלמידים באוטובוסים לחגור חגורות בטיחות בכל נסיעה. המורים ידונו בנושא עם התלמידים בכיתות ויבהירו להם את החשיבות של חגורות הבטיחות ואת החובה לשמור על שלמותן ועל תקינותן ולהיחגר בהן בכל נסיעה.

8. דיווח על תאונות דרכים שמעורבים בהן תלמידים

- בכל תאונת דרכים שמעורבים בה תלמידים יש למלא טופס דיווח ולשלוח אותו אל מפקח בית הספר ואל הממונה על החינוך לבטיחות בדרכים במחוז. דוגמת טופס נשלחה לבתי הספר. כמו כן אפשר לקבל טופס מהממונים על החינוך לבטיחות בדרכים במחוזות או להוריד אותו מהאתר של האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים.

9. מיזם "סינמה דרייב" של עמותת אור ירוק בשיתוף האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים

לקראת שנת הלימודים התשע"ג הוחלט לקיים במערכת החינוך ברחבי ישראל מיזם ייחודי וחדשני בתחום הבטיחות בדרכים לכיתות י"א, שמטרתו להעצים את תודעת הבטיחות בדרכים בקרב תלמידים לקראת קבלת רשיון הנהיגה. המיזם, "סינמה דרייב" שמו, קיבל את אישורם של שר החינוך ומנכ"לית המשרד, והוא יופעל על ידי עמותת אור ירוק בשיתוף עם האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים במשרד החינוך.

"סינמה דרייב" היא תכנית אינטראקטיבית, תלת-ממדית ורב-חושית, הנמשכת כ-3 שעות ומאפשרת למאות צופים צעירים לחוות בו-בזמן אירועי נהיגה בסיכון. התכנית מכילה מנגנון מובנה הסוקר את דעותיהם של בני הנוער ואת מידת ההשפעה של התכנית עליהם. מנגנון סקר זה יעזור לזהות נקודות תורפה בתגובותיהם של הנהגים הצעירים ויאפשר טיפול נאות בהן.

מנהלי בתי הספר ורכזי הבטיחות בדרכים יכולים להזמין את התכנית ממרכז ההזמנות בטלפון 03-6054030, בפקס' 03-6054033, או בדוא"ל בכתובת info@lomdim-acheret.co.il.

10. הוראת החינוך לבטיחות בדרכים במכללות להכשרת עובדי הוראה

החינוך לבטיחות בדרכים הוא משימה לאומית. משרד החינוך קבע כי יש לשלב נושא זה בנושא חובה גם בתהליכי ההכשרה במסלולים השונים להכשרת עובדי הוראה בכל המגזרים.

החל משנת הלימודים התשס"ה נכלל החינוך לבטיחות בדרכים במסגרת לימודי החובה בהכשרת מורים, וכל מתכשר להוראה חייב ללמוד לפחות 12 שעות בנושא כתנאי לקבלת תעודת ההוראה. אפשר לרכז שעות אלו בשני ימי עיון מרוכזים שיינתנו לכלל הלומדים בשנים ג' ו-ד'.

לסיוע בהכנת ימי העיון ולפרטים נוספים אפשר לפנות אל הגב' נגה בכרך במחוז חיפה, מדריכה ארצית לשילוב מתכשרים להוראה ומורים חדשים בחינוך לזהירות בדרכים.

פרטים נוספים אפשר לקבל מהממונים על החינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים במטה ובמחוזות וכן באתר האינטרנט של האגף לזהירות ולבטיחות בדרכים בכתובת www.education.gov.il/zahav

7. חינוך חברתי וחינוך בלתי פורמאלי

7.3 חידונים

7.3-1 (עג) חידון התנ"ך הארצי לנוער יהודי

1. מבוא

אחת המטרות המרכזיות של מפעל חידון התנ"ך היא לעודד את ההתעניינות והלימוד של בני הנוער היהודי בספר התנ"ך כבסיס התרבותי של עם ישראל. במטרה לתת לחידון מקום במסגרת לימודי התנ"ך בבתי הספר, יותאם החידון לאופיו ולתכניו של הלימוד במערכת החינוך.

בחידון התנ"ך שותפים זרם החינוך הממלכתי וזרם החינוך הממלכתי-דתי. לכל זרם יוגדרו בנפרד החומר לחידון וסגנון השאלות.

החידון יכלול שלושה שלבים: **שלב בית ספרי**, **שלב מחוזי** ו**שלב ארצי**. לא יתקיים שלב ארצי מקדים. בשלב המחוזי ובשלב הארצי יתקיים חידון בכתב לפני החידון הפומבי. בסיומו של כל חידון מחוזי יעפילו לחידון הארצי שני נציגים מכל מחוז: החתן או הכלה המחוזית/ת מהזרם הממלכתי והחתן או הכלה המחוזית/ת מהזרם הממלכתי-דתי. בחידון הארצי ייבחרו שני נציגים מכל זרם חינוך שייצגו את ישראל בחידון התנ"ך העולמי.

חידון התנ"ך עומד השנה בסימן "מנהיגות: דוד בן גוריון ומנחם בגין".

2. החומר לחידון התנ"ך לשנים התשע"ג-התשע"ה

2.1 החומר לחידון לתלמידי בתי הספר הממלכתיים

א. לחידון הבית ספרי

בראשית: פרקים י"ב-נ'

שמות: פרקים א'-כ"ד, ל"א-ל"ד

במדבר: פרקים י'-י"ז, כ'-כ"ה, כ"ז, ל"ב

יהושע: פרקים א'–י"א, י"ד, כ"ב–כ"ד

שופטים: כל הספר

רות: כל הספר.

ב. לחידון המחוזי – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

שמואל א': כל הספר

שמואל ב': כל הספר

מלכים א': כל הספר

מלכים ב': כל הספר

יונה: כל הספר.

ג. לחידון הארצי המסכם – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

ויקרא: פרקים י"ט, כ"ג, כ"ד, כ"ה

דברים: פרקים כ'–כ"ז, כ"ט–ל"ד

ישעיה: פרקים א'–י"ב, כ"ה–ל"ה, ס"ז–ס"ו

ירמיה: פרקים א'–ב', י"א–כ"ג, ל"ג–ל"ד

הושע: פרקים א'–ו', י"א–י"ד

איוב: פרקים א'–ב', ל"ח–מ"ב

עזרא: פרקים א', ג', ז', ט', י'

נחמיה: כל הספר

דברי הימים ב': פרקים י"ז–ל"ו.

ד. לחידון העולמי – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

יחזקאל: פרקים י"ז–כ', כ"ז–כ"ח, ל"ג–ל"ד, ל"ו–ל"ז

עמוס: כל הספר

מיכה: כל הספר

צפניה: כל הספר

הודעות

94

זכריה: כל הספר
מלאכי: כל הספר
משלי: פרקים כ"א-ל"א
חגי: כל הספר
תהילים: פרקים א'-ב', י"ט-ל'.

2.2 החומר לחידון לתלמידי בתי הספר הממלכתיים-דתיים

א. לחידון הבית ספרי

בראשית: י"ב-נ'
שמות: פרקים א'-כ"ד, ל"א-ל"ד
ויקרא: פרקים י"ט, כ"ג, כ"ד, כ"ה
במדבר: פרקים י'-י"ז, כ"א-כ"ה, כ"ז, ל"ב
דברים: פרקים כ'-כ"ז, כ"ט-ל"ד
יהושע: פרקים א'-י"א, י"ד, כ"ב-כ"ד
שופטים: כל הספר
רות: כל הספר.

ב. לחידון המחוזי – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

שמואל א': כל הספר
שמואל ב': כל הספר
מלכים א': כל הספר
מלכים ב': כל הספר
ישעיה: פרקים א'-י"ב, כ"ה-ל"ה, ס"ו-ס"ז
ירמיה: פרקים א'-ב', י"א-כ"ג, ל"ג-ל"ז
יונה: כל הספר.

ג. לחידון הארצי המסכם – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

הושע: פרקים א'-ו', י"א-י"ד

עמוס: כל הספר

חגי: כל הספר

תהילים: פרקים א'-ב', י"ט-ל'

איוב: פרקים א'-ב', ל"ח-מ"ב

עזרא: פרקים א', ג', ז', ט', י'

נחמיה: כל הספר

דברי הימים ב': פרקים י"ז-ל"ו.

ד. לחידון העולמי – תוספת לפרקים שפורטו לעיל

יחזקאל: פרקים י"ז-כ', כ"ז-כ"ח, ל"ג-ל"ד, ל"ו-ל"ז

מיכה: כל הספר

זכריה: כל הספר

מלאכי: כל הספר

צפניה: כל הספר

משלי: פרקים כ'-ל"א.

3. לוח הזמנים

- א. החידונים הבית ספריים: י"ג בטבת התשע"ג, 26.12.2012
- ב. החידונים המחוזיים: י"א בשבט התשע"ג, 22.1.2013
- ג. החידון הארצי בכתב: כ"ד באדר התשע"ג, 6.3.2013
- ד. החידון הארצי המסכם בטלויזיה: א' בניסן התשע"ג, 12.3.2013
- ה. החידון העולמי: יום העצמאות, ו' באייר התשע"ג, 16.4.2013

4. הרשמה לחידון

להרשמה יש לפנות לרכזי חידון התנ"ך במחוזות, כמפורט להלן:

מחוז צפון: גבי לובטון, טל' 04-6500110, 050-8150040

מחוז חיפה: חנוך כליל החורש, טל' 04-8632646, 050-6283512

מחוז מרכז: מאיר אסא, טל' 03-9180806

מחוז תל אביב: איריס מייזלס, טל' 052-2211710; בטי ויינשטוק, טל' 03-6896183

מחוז דרום: גדי בן אמו, טל' 08-6263187, 050-6282797

מחוז ירושלים: חוה אברבנאל, טל' 050-2552792; אסנת, טל' 02-5601142.

בשאלות אפשר לפנות אל מר שלמה ונטורה, מרכז חידון התנ"ך הארצי,
מינהל החברה והנוער, טל' 02-5603391/3183.

פרס השר להגנת הסביבה ושר החינוך (עג) 7.10-1 לעבודות חקר מצטיינות בנושא סביבה בחינוך העל-יסודי

המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך יעניקו כמדי שנה גם בשנת הלימודים הנוכחית פרסים כספיים לעבודות מחקר מצטיינות בתחום הקשור לנושאי הסביבה המתבצעות על-ידי תלמידי כיתות י"א ו-י"ב.

תלמידים שהגישו את עבודות החקר בשנת הלימודים התשע"ב ומוריהם מוזמנים להגיש עבודות מצטיינות לוועדת השיפוט של פרס השרים. אפשר להגיש עבודות בתחומי דעת שונים כגון עבודות אקוטופ, ביוטופ, גיאוטופ, עבודות גמר ועבודות אחרות, ובתנאי שהן עוסקות בסביבה.

העבודות הזוכות יקבלו פרס בטקס שייערך בשנת הלימודים התשע"ג.

הקריטריונים לשיפוט העבודות

- מקוריות המחקר
- מטרת המחקר והגדרת בעיית המחקר
- מבוא ענייני והפנייה למקורות ביבליוגרפיים
- היקף המחקר ומידת ההעמקה בבעיה שבה הוא עוסק (גודל המדגם, מספר החזרות וכו')
- הצגת התוצאות (טבלאות, גרפים, דרכים אחרות)
- ניתוח סטטיסטי
- דיון ענייני
- סיכום ומסקנות
- היקף השימוש במאגרי מידע ורישום נכון של ביבליוגרפיה
- איכות העבודה (כותרות, סדר, חלוקה לסעיפים)
- תרומה יישומית של המחקר.

נוהלי הגשת עבודות החקר

1. תוגשנה רק עבודות שתומלצנה על ידי מנהל בית הספר. אפשר להגיש עד שלוש עבודות לכל בית ספר.
2. יש להעביר את העבודות המודפסות בצירוף המלצת מנהל בית הספר לדי"ר אירית שדה, מפמ"ר מדעי הסביבה, אגף מדעים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, בניין לב-רם, רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911, וכן לשלוח אותן בקובץ אלקטרוני לכתובת iritsa@education.gov.il.
3. על העבודות להגיע למזכירות הפדגוגית עד י"א בתשרי התשע"ג, 27.9.2012.
4. העבודות שתוגשנה תוערכנה על יד ועדת שיפוט המורכבת מנציגים משני המשרדים.

לפרטים אפשר לפנות אל ד"ר ארנה ברגרזון, סגנית המדען הראשי
במשרד להגנת הסביבה ויו"ר הוועדה, פקס' 02-6553752,
וכן אל ד"ר אירית שדה, המזכירות הפדגוגית, טל' 050-6280234.

7.14 מועצות תלמידים ונוער

7.14-1 (עג) מסמך הוועידה הארצית של מועצות התלמידים והנוער

הוועידה הארצית של מועצות התלמידים והנוער התקיימה בחודש אפריל באוניברסיטת בר אילן בנוכחות 820 צירי מועצות תלמידים ונוער, מנחי מועצות, מנהלי יחידות נוער, מפקחים, מנחים ומקבלי החלטות במשרד החינוך. בסיום עבודת הוועידות המחוזיות ולאחר בחינת הצעותיהן חתמו הצירים על מסמך הוועידה. המסמך יישמש בסיס לעבודת המועצה ולעבודתם של חברי המועצות במהלך שנת התשע"ג, והוא חלק מליבת פעילויות הנוער הנבחר והמתנדב.

בין היתר, המסמך קורא לבני הנוער להיות מעורבים ופעילים בעשייה החברתית, לקדם צדק חברתי וערכים כמו ערבות הדדית, סובלנות, שוויון והתנדבות, ולהעמיק את הסולידריות החברתית בין בני נוער מקבוצות ומגזרים שונים. כמו כן המסמך מעודד את שיתוף הפעולה בין מקבלי החלטות בבתי הספר, ברשויות ובמשרדי הממשלה לבין נציגי בני הנוער וקורא להרחיב את השפעתם במסגרות השונות.

יש לדון במסמך הוועידה בכל אחת מהמועצות, להציב מטרות ברורות לעשייה ולהתוות דרכי פעולה על פיו.

חשוב שהמועצות הבית ספריות תקיימנה פגישה עם מנהלי בתי הספר וההנהלות כדי להחליט על נושאי הפעילות הבית-ספרית ועל הדגשים החינוכיים שיש להעמיד בלב העשייה (עידוד מעורבות, מנהיגות, עידוד להתנדבות ועוד).

מסמך הוועידה מפורסם באתר מינהל החברה והנוער בכתובת
<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/5797D087-EB89-424F-927F-E8B28D3CCECA/161021/veida2013.doc>

הצעות ליישום מסמך הוועידה ברמה הארצית יש להעביר לאתר מועצת התלמידים
והנוער הארצית בכתובת
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar/TechumeiHaminha/ChinuchChevrathi/MoetsethTalmidim/>

**לפרטים נוספים אפשר לפנות אל
הגב' הדרה רוזנבלום, מפקחת ארצית על מנהיגות נבחרת וייצוגית,
אגף חברתי, קהילתי, תלמידים ונוער,
מינהל החברה והנוער, טל' 02-5603188.**

מהלך הבחירות למועצות התלמידים (עג) 7.14-2
בבתי הספר ולמועצות הנוער ברשויות
ונוהליהן

1. מבוא

למועצת התלמידים בבית הספר חשיבות רבה, ופעילותה מחזקת את מעורבותם של התלמידים בחיי המוסד החינוכי ומעודדת מנהיגות, אחריות, יזמה ועשייה חברתית וקהילתית.

למהלך הבחירות של נציגי המועצה משמעות חינוכית וערכית, והוא מאפשר לתלמידים להתנסות בהליכים של משטר דמוקרטי ובשותפות בחיים הציבוריים. יש לנהלו בקפידה, לפעול על פי הנהלים ולשמור על הגינות ויושר במהלכו. חשיבות רבה גם לבחירת נציגים למועצות הנוער ברשויות.

2. פעילות חינוכית לקראת הבחירות

לקראת הבחירות בבית הספר יש לקיים דיון על חשיבותה של מועצת תלמידים בבית הספר ועל העקרונות הדמוקרטיים הגלומים בעצם קיומה ובאופן פעילותה, על הציפיות שיש לתלמידים וכן על הדרישות מן הנציגים הנבחרים ועל הכישורים הדרושים להם לקיום פעילות משמעותית במסגרת התפקיד.

3. מהלך הבחירות ונוהליהן

3.1 מי רשאי לבחור ולהיבחר

- כל תלמיד יכול להגיש את מועמדותו לבחירות במטרה לייצג את התלמידים במועצה. את הבקשה יש להעביר ליושב ראש ועדת הבחירות עד לתאריך שיפורסם על ידי הוועדה.
- כל תלמיד יכול לבחור את מועמדו למועצה.

3.2 ההכנות לבחירות

- יש לחבר תקנון בחירות שעל פיו תתנהלנה הבחירות.
- מועצת התלמידים היוצאת תעדכן ותאשר מחדש את תקנון הבחירות. בבתי ספר שבהם לא פעלה מועצת תלמידים יש לנסח את התקנון יחד עם המורה שמנחה את המועצה. בבתי ספר שבהם קיימת ועדה אתית משפטית, יהיו נציגיה שותפים לניסוח תקנון הבחירות.
- מנחה המועצה יפקח על תהליך הבחירות וישמש בורר בעת חילוקי דעות מהותיים.
- לפני הבחירות יש לפרסם את תקנון הבחירות בקרב חברי קהילת בית הספר: הורים, מורים ותלמידים.
- יש להקים ועדת בחירות שתורכב ממספר אי זוגי של נציגים שאינם מתמודדים לבחירות, ושתפקידה לנהל את הליך הבחירות ולוודא שיקויים באופן תקין.
- יש לידע את כלל התלמידים בבית הספר על אירוע הבחירות ועל התאריך שבהן תתקיימנה.

3.3 תעמולת הבחירות

- יש לקבוע תאריכים מוגדרים שבהם תתנהל תעמולת הבחירות. יש להפסיק את תעמולת הבחירות שעתיים לפני הבחירות ואין לעסוק בה באזור הבחירות.
- כל אחד מתלמידי בית הספר יכול לקחת חלק במסגרת תעמולת הבחירות ולנסות להשפיע על קהל הבוחרים.
- יש לנסח כללים לגבי מהותה והיקפה של התעמולה כדי להבטיח שוויון בהזדמנות הניתנת לכל המתמודדים להציג את עצמם.
- יש להקפיד על ניהול תעמולה הוגן ומכבד.
- בכדי להבטיח שוויון בין המתמודדים למועצה יש לקבוע אמצעי תעמולה זהים לכולם ולהקפיד שיהיו ענייניים ויעסקו בתכנים ובנושאים שעליהם נסובה ההתמודדות למועצה.
- בעת קיומו של פאנל מועמדים יש להבטיח כי לכל מועמד יינתן זמן שווה להצגת מצע הבחירות שלו, ולכל אחד יוצג מספר שאלות זהה

על ידי קהל הבוחרים וזמן שווה למענה. שאלה אחת תוצג על ידי מנחה המועצה.

3.4 תאריכי הבחירות בבתי הספר

את הבחירות בבתי הספר יש לערוך עד סוף חודש אוקטובר 2012. בבחירות אלה ייבחרו יושב ראש המועצה, סגנו, מזכ"ל המועצה וראשי הוועדות.

כמו כן ייבחרו נציגי בית הספר למועצת התלמידים והנוער הרשותית. מנהל יחידת הנוער ברשות יעביר לבית הספר את מספר הנציגים, שייקבע בתחילת שנת הלימודים בהתאם למספר התלמידים בבית הספר.

4. פעילות לאחר הבחירות

יושב הראש שייבחר ייפגש עם מנהל בית הספר והצוות המוביל בבית הספר ויתקיים מפגש של תיאום ציפיות ושל בירור תחומי מעורבות, שותפות ואחריות של חברי המועצה.

5. הבחירות למועצת התלמידים והנוער ברשויות

הבחירות למועצת התלמידים והנוער ברשויות תתקיימנה עד שבוע לפני חופשת החנוכה.

במועצת התלמידים והנוער הרשותית (במגזר ההתיישבותי: מועצת התלמידים והנוער האזורית) יפעלו נציגים מבתי הספר, מהמתנ"סים, מארגוני הנוער, מתנועות הנוער ומן הגופים המוכרים והמאושרים על ידי מינהל החברה והנוער.

**לפרטים נוספים אפשר לפנות אל
הגב' הדרה רוזנבלום, מפקחת ארצית על מנהיגות נבחרת וייצוגית,
אגף חברתי, קהילתי, תלמידים ונוער,
מינהל החברה והנוער, טל' 02-5603188.**

8. עובדי הוראה ועובדי הינוך

8.5 תנאי שירות

8.5-1 (עג) גמול ריכוז בתי ספר קטנים/מקצוע הוראה קטן לשנה"ל התשע"ג

1. רקע

על פי הסכמי השכר משנת 1993, שנחתמו בין ארגוני המורים לנציגי המעסיקים (ראה חוזר נד/3, נספח א), קיימת **מכסה מוגבלת של גמולי ריכוז לעובדי הוראה** במוסד שבו מספר כיתות קטן (בבתי ספר יסודיים) או במקצוע שסך כל שעות הוראתו הן **לא פחות מ-24 ופחות מ-48 ש"ש** (בבתי ספר על-יסודיים).

גובה הגמול הוא 4% מהרכיבים האלה: שכרו המשולב של המורה + תוספת "תגבור הוראה" + תוספת 2001 (3%) + תוספת 2008 (4.81%) + תוספת 2011 (4%) + תוספת שחיקה לחטיבה עליונה בלבד (2.1%) + תוספת עוז לתמורה (לבעלי זכאות מלאה/חלקית).

הגמול מוכר **במסגרת** הסכם אופק חדש והסכם עוז לתמורה.

יש לעקוב אחר רכיבי שכר הנדרשים לחישוב גמול זה על פי ההסכמים הקיבוציים הקיימים.

לצורך יישום ההסכם וקביעת הקריטריונים לזכאות לגמול הוקמה ועדה משותפת שבה נציגים של משרד החינוך ונציגים של ארגוני המורים.

אין להתחייב בפני עובד ההוראה על קבלת הגמול לפני שמנהל בית הספר יקבל אישור בכתב מהוועדה המשותפת למשרד החינוך ולארגוני המורים על הזכאות לגמול.

2. הזכאים לגמול זה

2.1 עובדי הוראה בבתי ספר יסודיים שמספר הכיתות בהם הוא בין 5 ל-12 כיתות.

2.2 עובדי הוראה בבתי ספר על-יסודיים המלמדים מקצוע **שסך** שעות ההוראה בו יהיה **לא פחות מ-24 ופחות מ-48 ש"ש**, ובבית הספר מלמדים שני מורים לפחות את אותו מקצוע, והיקף השעות של כל המורים המלמדים מקצוע זה אינו נופל ממשרה אחת.

הערות

א. התפקיד של ריכוז מקצוע קטן הוא אחד מבין שני התפקידים שמותר לעובד הוראה למלא.

ב. אפשר להעביר בקשה לקבלת הגמול עבור **עובד הוראה אחד בלבד** בכל מוסד.

ג. **גמול ריכוז מקצוע קטן נועד עבור ריכוז של מקצוע הנלמד בכיתה בלבד.**

ד. **רצוי להמליץ על עובד הוראה שלא קיבל גמול זה שנתיים ברצף (בשנים התשע"א-התשע"ב).**

ה. החלטת הוועדה היא סופית ואי אפשר לערער על החלטותיה.

3. אופן הגשת הבקשה לקבלת הגמול

3.1 על המנהל למלא את הטופס המתאים המובא להלן בנספחים ולשלחו לכתובת: משרד החינוך, המחלקה לתנאי שירות עובדי הוראה, האגף הבכיר לכוח-אדם בהוראה, ירושלים 91911.

3.2 יש להעביר את הבקשות **כתובות בכתב יד בלבד, חתומות בחותמת בית הספר**, עד ט"ו בחשוון התשע"ג, 31.10.2012, באמצעות הדואר הרגיל (ולא באמצעות פקס). **לא תתקבלנה בקשות לאחר מועד זה.**

3.3 העתק הבקשה יועבר למפקח על בית הספר ולארגוני המורים, על פי השתייכותו הארגונית של עובד ההוראה.

3.4 היחידה לתנאי שירות של עובדי הוראה תעביר למנהל בית הספר מכתב המאשר את קבלת הבקשה. המלצת המנהל תועבר לדיון בוועדה

המשותפת (ראה ב-1 לעיל). אישור לזכאות/לאי-זכאות לגמול יועבר אל מנהל בית הספר אך ורק על ידי הוועדה, לאחר שתדון בכל אחת מהבקשות.

בשאלות אפשר לפנות אל היחידה לתנאי שירות של עובדי הוראה,
טל' 02-5604828/757/820.

4. נספחים

נספח א' טופס בקשת גמול ריכוז מקצוע קטן עבור עובד הוראה בבית ספר יסודי

תאריך: _____

לכבוד

משרד החינוך, המחלקה לתנאי שירות של עו"ה

רח' כנפי נשרים 15

ירושלים, 91911

טופס בקשת גמול ריכוז מקצוע קטן עבור עובד הוראה בבי"ס יסודי לשנה"ל התשע"ג

פרטים אישיים של עובד ההוראה

	שם המועמד/ת
	מס' ת"ז
	ההשכלה
	המקצוע לריכוז
משרד החינוך, מחוז:	שכר/ה משולם ע"י (יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע העברת הכספים לבעלות שגויה)
הבעלות:	

פרטי בית הספר

	שם ביה"ס
	סמל המוסד
	שם הבעלות על ביה"ס
	כתובת ביה"ס
	מספר הכיתות

הודעות

108

חוזר מנכ"ל עג/1, ט' באלול התשע"ב, 27 באוגוסט 2012

מספר השנים שבהן קיבל בית הספר גמול זה ברצף של שנתיים, עבור כל עובד הוראה (כולל התשע"ב): _____

איש הקשר לבירור פרטים

השם: _____ מס' הטלפון: _____ מס' הטלפון הנייד: _____

שם המנהל: _____ חתימה: _____ חותמת ביה"ס: _____

* יש למלא את הטופס בקפידה בלי להחסיר נתונים

* הטפסים יתקבלו בדואר בלבד

* אפשר למלא בקשה אחת בלבד.

העתקים:

* מפקח ביה"ס

* ארגוני המורים (הסתדרות המורים/ארגון המורים)

* הבעלות _____

נספח ב' טופס בקשת גמול ריכוז מקצוע קטן עבור עובד הוראה בבית ספר על-יסודי

תאריך: _____

לכבוד

משרד החינוך, המחלקה לתנאי שירות של עו"ה

רח' כנפי נשרים 15, ירושלים, 91911

**טופס בקשת גמול ריכוז מקצוע קטן עבור עובד הוראה בבי"ס על-יסודי
לשנה"ל התשע"ג (חטיבת ביניים ו/או חטיבה עליונה)**

פרטים אישיים של עובד ההוראה

	שם המועמד/ת
	מס' ת"ז
	ההשכלה
	המקצוע לריכוז
משרד החינוך, המחוז: הבעלות:	שכרו/המשולם ע"י (יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע העברת הכספים לבעלות שגויה)

פרטי בית הספר

	שם ביה"ס
	סמל המוסד
	שם הבעלות על ביה"ס
	כתובת ביה"ס
	מספר הכיתות
	מספר המורים הנוספים המלמדים את המקצוע
	סך השעות במקצוע

מספר השנים שבהן קיבל בית הספר גמול זה ברצף של שנתיים, עבור כל עובד הוראה (כולל
התשע"ב): _____

הודעות

110

חוזר מנכ"ל עג/1, ט' באלול התשע"ב, 27 באוגוסט 2012

איש הקשר לבירור פרטים

השם: _____ מס' הטלפון: _____ מס' הטלפון הנייד: _____
שם המנהל: _____ חתימה: _____ חותמת ביה"ס: _____

* יש למלא את הטופס בקפידה בלי להחסיר נתונים

* הטפסים יתקבלו בדואר בלבד

* אפשר למלא בקשה אחת בלבד.

העתיקים:

* מפקח ביה"ס

* ארגוני המורים (הסתדרות המורים/ארגון המורים)

* הבעלות _____

9. תכניות לימודים

9.3 הינוך גופני

9.3-1 (עג) מסגרות התחרות הספורטיבית ותאריכי האירועים הארציים והבין-לאומיים בשנה"ל התשע"ג

1. עדכון התאריכים הקובעים להשתתפות תלמידות ותלמידים בתחרויות הספורט של בתי הספר בשנת הלימודים התשע"ג

בשנת הלימודים התשע"ג יהיו רשאים ליטול חלק בתחרויות תלמידות ותלמידים אשר תאריך הלידה הקובע לגביהם הוא כלהלן (לפי סעיף 11 לחוק לימוד חובה):

לכיתות ז'-ח': א' בטבת התשנ"ט, 20.12.1998. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשנ"ח, 30.12.1997, ואילך.

לכיתות ט': א' בטבת התשנ"ח, 30.12.1997. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשנ"ז, 11.12.1996, ואילך.

לכיתות י'-י"ב: א' בטבת התשנ"ה, 4.12.1994. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשנ"ד, 15.12.1993, ואילך.

לכיתות י"ג-י"א בענפי הספורט שבהם אנו משתתפים באליפויות הבין-לאומיות – כדורסל, ניווט תחרותי, שחייה, אתלטיקה-קלה: ט' בטבת התשנ"ו, 1.1.1996.

לכיתות י"ג-י"א בענפי הספורט שתלמידינו אינם משתתפים בהם באליפויות הבין-לאומיות: א' בטבת התשנ"ו, 24.12.1995.

לכיתות י"ב בתחרויות המיועדות לכיתות אלה בלבד: א' בטבת התשנ"ה, 4.12.1994.

ההרשמה הפתוחה לאליפות הארצית לקביעת בתי הספר המועמדים לייצג את הפיקוח על החינוך הגופני במשרד החינוך באליפויות הבין-לאומיות (I.S.F) הסתיימה.

החל משנת 2014 יהיו רשאים להשתתף בתחרויות הבין-לאומיות (I.S.F) תלמידים שגילם **מתחת ל-18** ולא כפי הנהוג כיום. לאור זאת ייערכו שינויים בתקנון אירועי החינוך הגופני. יש לעקוב אחר הפרסומים בחוזרי מנכ"ל.

2. מסגרות התחרות הספורטיבית

2.1 כללי

א. שנת הלימודים התשע"ב עמדה בסימן "אורח חיים בריא ופעיל". כדי להפכו לאורח חיים הלכה למעשה ימשיך הפיקוח על החינוך הגופני לעסוק בנושא גם השנה במסגרת אירועים וכנסים במחוזות ובמישור הארצי.

ב. השתתפות בתחרויות ספורט של בתי ספר

תחרויות הספורט הבית-ספריות מאורגנות אך ורק על ידי הפיקוח על החינוך הגופני במשרד החינוך ובהתאם לנהלים המפורטים בחוזרי המנכ"ל. מנהלי בתי הספר לא יאפשרו לתלמידים ולמורים להשתתף בתחרויות שאינן מטעם הפיקוח על החינוך הגופני. במקרים חריגים יש להפנות בקשה **בכתב** למפקח על החינוך הגופני ולקבל אישור **בכתב** לפני מועד התחרות.

ג. אירועי החינוך הגופני יפעלו על-פי התקנון לאירועי החינוך הגופני (בהוצאת משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, הפיקוח הארצי על החינוך הגופני, תל-אביב, התשס"א, 2000-2001).

ד. התאחדות הספורט לבתי הספר היא המארגנת של אירועי הספורט הארציים. התחרויות המחוזיות יתבצעו בשתי מתכונות: האחת – לכל בתי הספר, בהתאם למסגרות התחרות כפי שהיו נהוגות עד כה, והשנייה – לבתי הספר שהקימו מועדון ספורט בית-ספרי לתלמידות ולתלמידים בענפי הספורט האלה: כדורעף, כדורעף חופים, אופני הרים, שחמט, טניס-שולחן, אתלטיקה קלה וניווט תחרותי, ולתלמידות בלבד: כדוריד, כדורגל וכדורסל.

ה. חובה על כל נבחרות בתי הספר להופיע לתחרויות בתלבושת ספורט מלאה, אחידה ומסודרת, בצבעים ובדגמים אחידים, מסומנת בהתאם לחוקה בכל ענף ספורט. **היעדר תלבושת**

אחידה וזהה לחלוטין יביא לפסילת הנבחרת ולמניעת השתתפותה בתחרות.

ו. בשלב הארצי חובה על כל הנבחרות להגיע עם שתי מערכות לבוש, אחת בהירה ואחת כהה. הופעה עם סמלי אגודות או עם פרסומות מסחריות על תלבושות הספורט ועל בגדי האימון של התלמידים אסורה בהחלט.

ז. מנהלי בתי הספר יקפידו למלא טופס "רישום קבוצתי למשתתפים" המכיל מידע על בריאות התלמידים ועל ביטוח תאונות אישיות של כל אחד מהם. אפשר לקבל טפסים אלה אצל המפקח על החינוך הגופני במחוז.

כמו-כן המנהלים נדרשים להקפיד שכל התלמידים הנמנים עם נבחרת בית הספר אכן עומדים בכללי ההתנהגות החינוכית שהתפרסמו בחוזר הוראות הקבע עב/9 (א), סעיף 9.3-19.

כרטיסי משתתף, נוסף על כרטיס הרישום הקבוצתי, יונפקו למשתתפים בתחרויות של מועדוני הספורט הבית-ספריים ובתחרויות אליפות בתי הספר התיכוניים בכדורסל, בכדוריד ובכדורעף.

ח. מנהלי בתי הספר יודאו כי כל מאמני הנבחרות בבית ספרם סיימו את קורס ההכשרה לאימון במערכת החינוך או נרשמו לו, בהתאם להוראות שפורסמו בחוזר "הודעות ומידע" סט/10, סעיף 9.3-4.

ט. מנהלי בתי הספר יודאו כי מורי החינוך הגופני מודעים לתקנונים וללוח הזמנים של האירועים להלן. מרכזי החינוך הגופני אחראים לבדוק אפשרות לשינויים בתקנון ובלוח הזמנים שבועיים לפני המועד המתוכנן.

2.2 שיתוף נבחרות בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים בתחרויות הספורט

א. הנהלת בית הספר תקבע את מספר הנבחרות הרשאיות להשתתף בתחרויות בהתאם לאחת משתי האפשרויות האלה:

(1) מספר הנבחרות יהיה כמספר החטיבות בבית הספר. לדוגמה: בית ספר שיש בו חטיבה עליונה אחת ו-3 חטיבות ביניים ייוצג על ידי 4 נבחרות נפרדות (אחת לכל חטיבה).

(2) נבחרת אחת לכל חטיבת גיל: לפי הדוגמה הנ"ל, נבחרת אחת לחטיבה העליונה ונבחרת אחת לשלוש חטיבות הביניים.

ב. להלן הכללים לרישום הנבחרות לתחרויות:

- (1) אם יש יותר מנבחרת אחת, תירשם כל נבחרת בנפרד על גבי הטופס "רישום קבוצתי למשתתפים".
  - (2) על טופס ההרשמה יש לציין את שם המוסד ולהדגיש את כינוי או סימול החטיבה באותו מוסד.
  - (3) באפשרות 1 שלעיל אין להעביר תלמיד מחטיבה אחת לחטיבה אחרת באותה שנת לימודים.
  - (4) הרישום בכל ענפי הספורט קבוע וסופי לאותה שנת לימודים.
  - (5) השתתפות הנבחרות היא בהתאם לקבוצות הגיל שהפיקוח הארצי על החינוך הגופני יפרסם.
  - (6) כיתת ספורט רשאית לרשום קבוצה נוספת מתלמידי כיתה ז' שתתחרה בתחרויות אזוריות או מחוזיות בלבד, ללא אפשרות להעפיל לגמר הארצי (במשחקי הגמר הארצי יתמודדו שתי קבוצות משני בתי ספר שונים). בשלב זה הקבוצה הרשמית תהיה הקבוצה המורכבת מתלמידי כיתות ז'-ח' בלבד, כמו בעבר.
  - (7) בית ספר המשתתף במסגרת התחרויות של אליפות בתי הספר התיכוניים בכדורסל או בכדורעף, יוכל לשתף, במסגרת מחוזית בלבד, נבחרת של כיתות י' לתלמידים שאינם נמנים עם סגל שחקני אליפות התיכוניים (ללא אפשרות להעפיל לאליפות הארצית).
- נבחרת זו אפשר לכלול עד 2 תלמידים מכיתות י"א אשר אינם נמנים עם סגל השחקנים של קבוצת אליפות התיכוניים – כל זאת באישור המפקח על החינוך הגופני במחוז.

ג. **תלבושת**

אם בתחרות משתתפת יותר מנבחרת אחת מאותו מוסד, תהיה תלבושתה של כל אחת מן הנבחרות שונה בצבע החולצה ובסמל.

3. אירועים ארציים ובין-לאומיים

- 3.1 מנהלי בתי הספר מתבקשים לשריין את מועדי האליפויות המתפרסמים בטבלה בהמשך.
- 3.2 בתי הספר שיזכו באליפויות להלן יהיו **מועמדים** לייצג את משרדנו בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר.
- ההחלטה על השתתפות המשלחות בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר תתקבל בפיקוח הארצי על החינוך הגופני. אין האמור בחוזר זה מחייב את הפיקוח הארצי על החינוך הגופני לשלוח את כל בתי הספר המנצחים לאליפויות הבין-לאומיות. תמיכת משרד החינוך לא תעלה על 50% ממחיר כרטיסי הטיסה והשהייה בימי התחרות הרשמיים.
- 3.3 משלחת המייצגת את משרדנו בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר במשחקי כדור חייבת לכלול מורה לחינוך גופני במסגרת הרשמית.
- 3.4 **אלה האליפויות הבין-לאומיות בשנת התשע"ג:**
1. כדורסל (קפריסין): י"ז-כ"ה בניסן התשע"ג, 28 במרס-5 באפריל 2013
  2. שחייה (ישראל): כ"ז בניסן-ב' באייר התשע"ג, 7-12 באפריל 2013
  3. ניווט תחרותי (פורטוגל): ה'-י"א באייר התשע"ג, 15-21 באפריל 2013
  4. אתלטיקה-קלה (צ'כיה): י"ג-י"ט בתמוז התשע"ג, 21-27 ביוני 2013.
- באליפויות הבין-לאומיות בשנת התשע"ג רשאים להשתתף אך ורק תלמידי כיתות י-י"א שנולדו החל מתאריך 1.1.96.

הערה

כדי לחסוך בהוצאות נסיעה ולמנוע איבוד ימי לימודים, האליפויות הארציות בכדוריד, בכדורעף, בכדורסל, בקט-רגל ובכדורגל לבתי הספר העל-יסודיים בשנת הלימודים התשע"ג מאורגנות בימים מרוכזים, כאשר כל נבחרת תשחק שני משחקים ביום. מנהלי בתי הספר מתבקשים להנחות את האחראים לנבחרות להכין את התלמידים לאינטנסיביות של משחקי האליפויות, במיוחד מבחינת הכושר הגופני.

3.5 להלן מועדי האליפויות:

א. משחקי כדור

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד המפגש הארצי	מועד הגמר הארצי	הערות
1.	כדורגל י'-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, כ"ב בטבת התשע"ג, 4.1.2013	ימים שני-שלישי, כ"ד-כ"ה בשבט התשע"ג, 4-5.2.2013 מועד חלופי: ימים שני-שלישי, א'-ב' באדר התשע"ג, 11-12.2.2013	יום רביעי, י' באדר התשע"ג, 20.2.2013	
2.	קט רגל י'-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, כ"ח בשבט התשע"ג, 8.2.2013	ימים שני-שלישי, כ"ב-כ"ג באדר התשע"ג, 4-5.3.2013	יום רביעי, ב' בניסן התשע"ג, 13.3.2013	
3.	כדורסל י'-י"א I.S.F תלמידים/ות	ההרשמה הסתיימה	יום שני, כ"ג באלול התשע"ב, 10.9.2012	יום חמישי, כ"ו באלול התשע"ב, 13.9.2012	*אליפות בין-לאומית, קפריסין, י"ז-כ"ה בניסן התשע"ג, 28.3-5.4.13
4.	כדורסל י'-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, כ"ד בחשוון התשע"ג, 9.11.2012	ימים רביעי-חמישי, ז'-ח' בכסלו התשע"ג, 21-22.11.2012	השתלבות באליפות בתי"ס התיכונים התשע"ג	
5.	גמר אליפות התיכונים בכדורסל י'-י"ב תלמידים/ות			יום חמישי, כ"א בטבת התשע"ג, 3.1.2013	
6.	אליפות ארצית בכדורעף י'-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, ב' בכסלו התשע"ג, 16.11.2012	ימים רביעי-חמישי, כ"א-כ"ב בכסלו התשע"ג, 5-6.12.2012	השתלבות באליפות התיכונים התשע"ג	

* בענפים אלה יתקיימו תחרויות בין-לאומיות (ISF). בתי-הספר הזוכים במקומות הראשונים יהיו מועמדים להשתתף בהן.

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד המפגש הארצי	מועד הגמר הארצי	הערות
.7	גמר אליפות התיכונים בכדורעף י"ג-י"ב תלמידים/ות			יום רביעי, י"ט בשבט התשע"ג, 30.1.2013	
.8	כדורעף ט' מועדונים תלמידים/ות	יום שישי, ב' באייר התשע"ג, 12.4.2013	ימים רביעי-חמישי, כ"א-כ"ב באייר התשע"ג, 1-2.5.2013	יום שני, ד' בסיוון התשע"ג, 13.5.2013	
.9	כדורעף ז'-ח' מועדונים תלמידים/ות	יום שישי, ט' באייר התשע"ג, 19.4.2013	ימים שני-שלישי, כ"ו-כ"ז באייר התשע"ג, 6-7.5.2013	יום שני, י"א בסיוון התשע"ג, 20.5.2013	
.10	אליפות ארצית בכדורעף חופים ז', ח', ט', י"ג-י"ב תלמידים/ות		ימים שלישי-רביעי, י"ט-כ' בסיוון התשע"ג, 28-29.5.2013 מועד חלופי: ימים שלישי-רביעי, כ"ו-כ"ז בסיוון התשע"ג, 4-5.6.2013		
.11	כדוריד י"ג-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, כ"ג בכסלו התשע"ג, 7.12.2012	ימים שלישי-רביעי, ט"ז-י"ז באדר התשע"ג, 26-27.2.2013	יום רביעי, כ"ד באדר התשע"ג, 6.3.2013	
.12	כדוריד ז'-ח', ט' תלמידות (מועדונים)	יום שישי, כ"ג באייר התשע"ג, 3.5.2013		יום שני, י"ח בסיוון התשע"ג, 27.5.2013	

ב. התחרויות המסכמות בחתירה ובשייט

מועד הגמר הארצי	הענף	מס'
יום שלישי, כ"ח בחשוון התשע"ג, 13.11.2012	חתירה וקיאקים תלמידים/ות	.13
מועד חלופי: יום שלישי, ו' בכסלו התשע"ג, 20.11.2012		
יום שלישי, כ"ז באייר התשע"ג, 7.5.2013	מפרשיות ואופטימיסטים תלמידים/ות	.14
מועד חלופי: יום שלישי, י"ב בסיוון התשע"ג, 21.5.2013		

ג. כינוסי אתלטיקה קלה ומירוצי שדה

מועדי הכינוסים האזוריים והמחוזיים ייקבעו על ידי המפקחים במחוזות. תחרויות הגמר הארציות תיערכנה בהתאם ללוח הזמנים שלהלן:

הערות	מועד הגמר הארצי	מועד הדיווח המחוזי	הענף	מס'
	יום שלישי, ד' בשבט התשע"ג, 15.1.2013	יום שישי, כ"ג בכסלו התשע"ג, 7.12.2012	מירוצי שדה ז'-ח', ט', י'-י"א, י"ב תלמידים/ות	.15
	מועד חלופי: יום שלישי, י"א בשבט התשע"ג, 22.1.2013			
	מועד חלופי: יום שלישי, י"ח בשבט התשע"ג, 29.1.2013			

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד הגמר הארצי	הערות
.16	אתלטיקה קלה י'-י"א I.S.F תלמידים/ות	ההרשמה הסתיימה	יום חמישי, כ"ז בשבת התשע"ג, 7.2.2013 מועד חלופי: יום שני, א' באדר התשע"ג, 11.2.2013	* אליפות בין- לאומית בצ'כיה י"ג-י"ט בתמוז התשע"ג, 21-27.6.2013
.17	אתלטיקה קלה י'-י"ב + אתלטיקה קלה אישי תלמידים/ות	יום שישי, כ"ח בשבת התשע"ג, 8.2.2013	יום חמישי, כ"ה באדר התשע"ג, 7.3.2013 מועד חלופי: יום שלישי, א' בניסן התשע"ג, 12.3.2013	
.18	אתלטיקה קלה קבוצתי ז'-ח', ט' מועדונים + בתי ספר תלמידים/ות	יום שישי, כ"ו באדר התשע"ג, 8.3.2013	יום חמישי, ט"ו באייר התשע"ג, 25.4.2013 מועד חלופי: יום ראשון, כ"ה באייר התשע"ג, 5.5.2013	

* בענפים אלה יתקיימו תחרויות ביו-לאומיות (ISF). בתי-הספר הזוכים במקומות הראשונים יהיו מועמדים להשתתף בהן.

ד. ניווט תחרותי, אופני הרים, טניס שולחן, שחייה, כושר גופני, "משחקים של פעם" ושחמט

בריצת ניווט תחרותי תתבצע בהרשמה הארצית לתחרות ישירות במחלקה לאירועי ספורט בהתאחדות הספורט לבתי הספר. פרטים יימסרו לבתי הספר שייפנו למחלקה לאירועי ספורט בהתאחדות הספורט לבתי הספר.

להלן הטבלה המלאה של האירועים בענפים אלה :

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד הגמר הארצי	הערות
.19	אליפות אופני הרים ז'-ט' תלמידים/ות		יום שלישי, י"ג באייר התשע"ג, 23.4.2013	
			מועד חלופי: יום שלישי, כ' באייר התשע"ג, 30.4.2013	
.20	ניווט תחרותי ISF י"ז-י"א תלמידים/ות	ההרשמה הסתיימה	יום שני, י"א בטבת התשע"ג, 24.12.2012	* אליפות בין-לאומית בפורטוגל ה' י"א באייר התשע"ג, 15-21.4.2013
			מועד חלופי: יום רביעי, י"ג בטבת התשע"ג, 26.12.2012	
.21	מחזור מסכם ניווט תחרותי ז'-ח', ט', י"ז-י"א, י"ב תלמידים/ות		יום שני, כ"ט באדר התשע"ג, 11.3.2013	
			מועד חלופי: יום חמישי, ג' בניסן התשע"ג, 14.3.2013	
.22	טניס שולחן י"ז-י"ב תלמידים/ות	יום שישי, ז' בשבט התשע"ג, 18.1.2013	יום שני, ח' באדר התשע"ג, 18.2.2013	
.23	טניס שולחן ז'-ח' תלמידים/ות	יום שישי, ט"ז באייר התשע"ג, 26.4.2013	יום חמישי, י"ד בסיוון התשע"ג, 23.5.2013	
.24	שחמט ז'-ח', ט' מועדונים תלמידים/ות	יום שישי, כ"ה בניסן התשע"ג, 5.4.2013	יום חמישי, כ"ט באייר התשע"ג, 9.5.2013	

* בענפים אלה יתקיימו תחרויות בין-לאומיות (ISF). בתי-הספר הזוכים במקומות הראשונים יהיו מועמדים להשתתף בהן.

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד הגמר הארצי	הערות
.25	שחייה I.S.F י"ג-י"א תלמידים/ות	ההרשמה הסתיימה	יום שני, י"ב בכסלו התשע"ג, 26.11.2012	* אליפות בין- לאומית בישראל כ"ז בניסן-ב' באייר התשע"ג, 7-12.4.2013
.26	כושר גופני י"א-י"ב תלמידים/ות	הרשמה פתוחה תתקיים בהמשך	יום שלישי, ט' באדר התשע"ג, 19.2.2013 מועד חלופי: יום חמישי, י"ח באדר התשע"ג, 28.2.2013	
.27	"משחקים של פעם" ה'ו' תלמידים/ות		יום שני, ב' בתמוז התשע"ג, 10.6.2013	

* בענפים אלה יתקיימו תחרויות בין-לאומיות (ISF). בתי-הספר הזוכים במקומות הראשונים יהיו מועמדים להשתתף בהן.

4. כללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית לבתי הספר העל יסודיים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט

בית ספר על-יסודי (חטיבת ביניים או חטיבה עליונה) שייטול חלק בתחרויות הספורט של בתי הספר מחויב לכללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית כפי שפורסמו בחוזר הוראות הקבע עב/9 (א), סעיף 9.3-19.

בעת ההרשמה לתחרויות יצרף מנהל בית הספר טופס של כללי ההתנהגות, חתום אישית על-ידו. חתימה על טופס אחד מספיקה, והיא מקיפה את כל התלמידים הספורטאים והנבחרות של בית הספר לאותה שנת לימודים.

המפקחים על החינוך הגופני במחוזות או התאחדות הספורט יספקו לבתי הספר את הטפסים.

לפרטים נוספים אפשר לפנות אל מר אברהם זוכמן,
המפמ"ר הממונה על החינוך הגופני, טל' 03-6896136.

9.4 הינוך לערכים

9.4-1 (עג) אירועי יום הזיכרון השבעה עשר ליצחק רבין

1. כללי

- 1.1 בשנת הלימודים התשע"ג נציין 17 שנים להירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל. על פי "חוק יום הזיכרון ליצחק רבין התשנ"ז-1997" מצוין יום הזיכרון הממלכתי ליצחק רבין ביום י"ב בחשוון. השנה יחול יום זה ביום ראשון, 28 באוקטובר 2012.
- 1.2 סעיף 2 לחוק קובע כי "הדגלים במוסדות המדינה ובמחנות צה"ל יורדו לחצי התורן", והוא חל על כל המוסדות החינוכיים.
- 1.3 סעיף 5 לחוק קובע כי "בבתי הספר יצוין יום הזיכרון: (א) בפעולות שבהן יועלו דמותו ופועלו של יצחק רבין; (ב) בפעולות שתוקדשנה לחשיבות הדמוקרטיה בישראל ולסכנת האלימות לחברה ולמדינה". סעיף זה חל על כל בתי הספר, ללא הבדל השתייכות, מיקום או מעמד.

2. פעילויות במוסדות החינוך

- 2.1 במהלך כל יום הזיכרון תתקיים פעילות חינוכית בכיתות או במסגרות אחרות.
- 2.2 בפעילויות יום הזיכרון שתתקיימנה בבית הספר ישתתפו כל התלמידים.
- 2.3 איך לקיים ביום זה טיולים או פעילויות אחרות שאינן קשורות לאירוע.
- 2.4 מומלץ ביותר לקיים במהלך היום טקס מוסדי. בטקס, כמו בשאר הפעילויות, יובאו לידי ביטוי שני הנושאים הייחודיים המוזכרים בחוק (סעיף 1.3 לעיל), ואין להסתפק באחד מהם בלבד. בבתי הספר הדתיים ילמדו משניות, יאמרו פרקי תהילים ותיערך תפילה לעילוי נשמתו של יצחק רבין ז"ל. כמו כן תועבר שעת מחנך.

חומרים להכנת הטקס עומדים לרשות צוותי החינוך באתר לציון יום
הזיכרון ליצחק רבין ב"אוח", בכתובת
[http://http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkir
ut_Pedagogit/Rabin](http://http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkir
ut_Pedagogit/Rabin)

באתר מינהל חברה ונוער, בכתובת
[/http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar](http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar)

ובאתר מרכז רבין, בכתובת
[.http://www.rabincenter.org.il/Web/He/Default.aspx](http://www.rabincenter.org.il/Web/He/Default.aspx)

2.5 נוסף על הפעילות הכיתתית, השכבתית והמוסדית מומלץ ליזום ולקיים
ביום הזיכרון ובימים הסמוכים לו פעילויות משותפות עם הורים, עם
בתי ספר ממגזרים שונים, עם מתנ"סים ועם גורמי קהילה.

2.6 נושאים לדיון חינוכי

יום הזיכרון יוקדש לפעילויות לימודיות וחינוכיות באופנים שונים, תוך
התאמה לנתוני הייחודיים ולמאפייניו של כל מוסד חינוכי, על פי
הנושאים האלה:

א. ההכרה בחובתם של כל האזרחים, ללא הבדל השקפה, לכבד
ולקיים את חוקי המדינה

ב. ההכרה כי בחברה הישראלית הדרך היחידה לקבלת הכרעות
מעשיות היא הדרך הדמוקרטית. דיון וליבון של מחלוקות שעל
סדר היום הציבורי הם הכרחיים, ובכלל זה מתן אפשרות למיעוט
להשמיע את מחאתו ועמדותיו, אך חובה על כלל האזרחים
והקבוצות בחברה לקבל עליהם את כללי המשחק הדמוקרטיים
לקבלת הכרעות, לכבד ולקיים את חוקי המדינה.

ג. הבהרת פגיעת החמורה של האלימות בערכי מוסר יהודיים
ואוניברסליים

ד. הבהרת סכנתה של האלימות בענייני הציבור והמדינה לאינטרס
הקיומי המתמשך של העם היהודי במדינתו ולחברה הישראלית
בכללותה

ה. בירור סוגיות רצח מנהיג נבחר כ"התנקשות" ביציבות המדינה
והמשטר הדמוקרטי ופגיעה בכל אזרחיה

ו. דיון במשמעותו של המשפט המבוסס על פרקי אבות (פרק שני,
משנה ז'): "אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו".

ז. במסגרת העיסוק בדמותו ובפועלו של יצחק רבין יש להדגיש את היותו פטריוט יהודי וישראלי. יש להזכיר את עשייתו הרבה למען המדינה והעם במהלך מסלול חייו: בנעוריו לחם בפלמ"ח ובמלחמת העצמאות שימש כמפקד והיה מפורצי הדרך לירושלים הנצורה. יש לספר על שירותו הארוך בצה"ל ועל תפקידו כרמטכ"ל שהוביל לניצחון במלחמת ששת הימים ולאיחודה של ירושלים. רבין נשא את "נאום הר הצופים" המפורסם, שימש כשגריר ישראל בארה"ב, חתם על הסכמי הביניים עם מצרים בכהונתו הראשונה כראש הממשלה, חידש את ההשקעות בתשתיות ובחינוך, חתם על הסכם השלום עם ירדן והוביל את המהלך להגיע להסדר עם הפלשתינאים במסגרת כהונתו האחרונה כראש הממשלה, שבעיצומה נרצח.

ח. הנושא המרכזי שמומלץ לעסוק בו השנה הוא "סולידריות וערבות הדדית". הנושא מתקשר לשני הנושאים המרכזיים שבהם עוסק חוק יום הזיכרון: הן לדמותו של יצחק רבין כמנהיג שהקדיש את כל חייו לקידומה של מדינת ישראל, והן לעיסוק בחשיבות הדמוקרטיה בישראל, בלגיטימיות של הבעת עמדות שונות, ולמולן – בסכנת האלימות לחברה ולמדינה. הנושא מותאם למטרות המצוינות בחוק החינוך הממלכתי, סעיף 2(9): "לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל". יום הזיכרון מהווה הזדמנות חינוכית לברר עם התלמידים מהו תפקידה של המדינה ומהו תפקידו של האזרח בהגברת הסולידריות והערבות ההדדית במדינת ישראל.

3. השתלמויות, חומרי למידה וסיוורים

3.1 חומרים להכנת פעולות חינוכיות עומדים לרשות צוותי החינוך באתר לציון יום הזיכרון ליצחק רבין שבאתר משרד החינוך בכתובת www.education.gov.il/Rabin, באתר מינהל החברה והנוער בכתובת <http://noar.education.gov.il> ובאתר מרכז רבין בכתובת <http://www.rabincenter.org.il>.

לאתרים אלו יועלו בחודש ספטמבר כרזה חינוכית והצעות לפעילויות בהתאם לנושא השנתי.

- 3.2 עלה לאוויר אתר מיוחד ב"אוח" המאפשר לצוותי ההוראה גישה נוחה לפעילויות ולחומרי למידה המתאימים לשכבות הגיל השונות ליום הזיכרון. באתר מופיעים קישורים לפעילויות בהתאם למטרות ההוראה הרלוונטיות בתכניות הלימודים "מולדת, חברה ואזרחות" לבית הספר היסודי ומקצוע האזרחות לבית הספר העל-יסודי. כתובת האתר: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Rabin
- 3.3 בחודש הקרוב תישלח לבתי הספר ערכת למידה שהופקה על ידי המשרד בשיתוף עם מרכז רבין. הערכה כוללת מכתב הסבר על השימוש באתר לציון יום הזיכרון ליצחק רבין (ראה סעיף 2.2 לעיל), כרזה ודפי פעילויות נלוות לה. באתר חומרי לימוד המותאמים לכל הגילים והמגזרים, מהקדם-יסודי ועד העל-יסודי. מומלץ להיעזר גם בערכות הנמצאות בבית הספר משנים קודמות: "על פרשת דרכים – ממחלוקת לשיח" ו"ממחלוקת לשיח במגוון דרכים".
- 3.4 המטה לחינוך אזרחי מקיים השתלמויות, ובמסגרתן יוקדש פרק זמן להיערכות לקראת יום הזיכרון לרבין. לפרטים נוספים אפשר לפנות אל הרפרנטיות של המטה לחינוך אזרחי במחוז או אל המטה לחינוך אזרחי בירושלים, בטל' 02-5603599.
- מינהל חברה ונוער יקיים אף הוא השתלמויות הכנה לקראת יום הזיכרון. לפרטים אפשר לפנות אל הגב' אילנה רבינוביץ', מנהלת מרכז הדרכה ארצית, טל' 050-6289027.
- 3.5 חומרי הלמידה שהפיק המטה לחינוך אזרחי (יישום דוח קרמניצר) נמצאים באתר המטה בכתובת www.education.gov.il/mate. כמו כן יועלו לאתר חומרי למידה של ארגונים וגופים נוספים העוסקים בנושא המרכזי.
- 3.6 מרכז יצחק רבין, האמון על-פי חוק לשמר את מורשתו של יצחק רבין, להנציחו ולהפיק את הלקחים המתאימים כדי שרצח פוליטי לא יישנה, פתוח בכל ימות השנה. המרכז מציע ימי עיון הכוללים סיור חווייתי ב'מוזיאון הישראלי' וכן סדנאות חינוכיות בנושאים דמוקרטיה, חברה ישראלית ומנהיגות. לפרטים אפשר לפנות למרכז באמצעות הדואר האלקטרוני בכתובת www.rabincenter.org.il, או בפנייה טלפונית אל הגב' רוני שכטר-ברן, טלפון 054-4905916.

4. טקסים ואירועים ממלכתיים

אירועים, טקסים ורבי-שיח יתקיימו ביזמות של רשויות מקומיות, מתנ"סים וועדי הורים יישוביים.

4.1 טקס פתיחת יום הזיכרון ליצחק רבין, "נר יצחק", יתקיים ביום חמישי, ט' בחשוון התשע"ג, 25 באוקטובר 2012, בשעה 17.00, בבית הנשיא בירושלים. הטקס יתקיים במעמד נשיא המדינה ובהשתתפות שרים, חברי כנסת, חיילים, וכן בהשתתפות תלמידים מבית הספר היסודי על-שם רבין מדימונה (ההשתתפות עפ"י הזמנות).

4.2 טקס האזכרה הממלכתי בהר הרצל בירושלים, במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה, יו"ר הכנסת ונשיא בית המשפט העליון, חברי כנסת, אישי ציבור ומשפחת רבין, יתקיים ביום שני, י"ב בחשוון התשע"ג, 28 באוקטובר 2012, בשעה 15.00, בהר הרצל בירושלים. הטקס יועבר בשידור ישיר בטלוויזיה. הטקס מאורגן ומופק על ידי מרכז ההסברה.

4.3 ישיבה מיוחדת של הכנסת לזכרו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין, במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה ויו"ר הכנסת, תתקיים ביום שני, י"ב בחשוון התשע"ג, 28 באוקטובר 2012, בשעה 17.00, במשכן הכנסת, ירושלים.

4.4 עצרת נוער מרכזית לזכר יצחק רבין במערכת החינוך תיערך ביום שני, י"ב בחשוון התשע"ג, 28 באוקטובר 2012, בשעה 11.00 בתל-אביב. המעמד יכלול:

א. פעילות בסדנאות

ב. עצרת זיכרון ממלכתית לנוער

ג. סיור במסלולים הקשורים בתולדות חייו ומורשתו של רבין ז"ל.

העצרת נערכת על ידי מינהל החברה והנוער. האירוע ישודר בשידור ישיר בטלוויזיה החינוכית.

לפרטים אפשר לפנות אל הגב' ציונה כסיף,
רפרנטית המטה לחינוך אזרחי, מחוז מרכז, טל' 052-2748268,
דוא"ל zionaka@education.gov.il

שעת חינוך לזכר י"א חללי מינכן, 1972 (עג) 9.4-2

השנה, ביום כ"ו באלול, 13.9.2012, ימלאו ארבעים שנה לרצח אחד עשר הספורטאים הישראלים במשחקים האולימפיים במינכן. משחקים אלה – המייצגים ערכי שלום, ידידות ושאיפה להישגים ספורטיביים – הוכתמו לעד על ידי מתקפת טרור אכזרית.

בקיץ 1972 יצאה משלחת של ספורטאים ישראלים מענפי ספורט שונים למשחקים האולימפיים בגרמניה. בחמישה בספטמבר תקפה חוליית מחבלים את מגורי המשלחת והרגה שניים מביניהם. תשעה ספורטאים נוספים נלקחו כבני ערובה ונרצחו למחרת, לאחר כישלון המשא ומתן וניסיון החיסול של השלטונות הגרמניים.

המשלחת הישראלית למשחקים האולימפיים שהתקיימו על אדמת גרמניה שימשה מקור לגאווה לאומית וסמל לתקומה. חברי המשלחת ייצגו את מדינת ישראל ונהרגו בשל היותם יהודים וישראלים.

על המחנכים ועל המורים לחינוך גופני בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות להעלות נושא זה לרגל יום השנה לרצח בשעת חינוך ובשיעורי החינוך הגופני ביום כ"ו באלול התשע"ב, 13.9.2012.

לצערנו, התקפת הטרור במשחקים האולימפיים במינכן אינה אירוע טרור בודד שבו הותקפנו באכזריות בשל היותנו ישראלים. יש להזכיר את האירוע ולדון עם התלמידים על דרכי ההתמודדות עם הטרור, שמנסה לפגוע בשגרת חיינו ולהעיב על הצלחותינו, לגרום לחולשת הרוח ולויתור על מטרותינו הלאומיות. חשוב להדגיש את הניגוד שבין דרכם של הספורטאים – דרך של שלום ואחוה בין-לאומית, לבין דרכם של אלו אשר בחרו בדרך של שנאה ורצח. דרך זו, של חתירה לשלום ואהבת הבריות, היא דרכה של מדינת ישראל למרות הטרור שפוקד אותה.

גיליון "על סדר היום" 115א' הוכן במיוחד על ידי מינהל החברה והנוער לציון 40 שנה לרצח הספורטאים. בגיליון מוצעות פעילויות אפשרויות להנצחת י"א הספורטאים, כגון עיצוב בול, עיצוב כרזה, ארגון טקס כיתתי, בית ספרי או יישובי ועיצוב קיר זיכרון. כן מוצעת הפעלה שמזמנת דיון בפנייה אל הוועד האולימפי להנציח את זכר הספורטאים הישראלים במסגרת אירועי פתיחת המשחקים האולימפיים בלונדון השנה.

אפשר למצוא את הגיליון באתר מינהל החברה והנוער בכתובת:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar/Actualia/AISederHayom/gilayon115a.htm>

הודעות

128

חומר עזר נוסף אפשר למצוא במקורות האלה:

- "100 שנים לתנועה האולימפית", משרד החינוך, התרבות והספורט – הוועדה לתכניות לימודים בחינוך גופני (1994), עמודים 127-128.
- תרבות הגוף והספורט בישראל במאה העשרים", קאופמן, ח. וחרף, ח. (2002), הוצאת יד יצחק בן-צבי והוצאת מכון וינגייט, עמודים 309-311.
- באתר של הוועד האולימפי בכתובת:
<http://www.olympic.one.co.il/Olympic/Munich.aspx>
- גיליון "על סדר היום" 109 המציין את אירועי ה-11 בספטמבר 2001, מציג את המושג "דמוקרטיה מתגוננת" בהקשר של הטרור העולמי ובוחן את הסוגיות הכרוכות בו. אפשר למצוא את הגיליון באתר מינהל החברה והנוער בכתובת:
<http://cms.education.gov.il/educationcms/units/noar/actualia/alsederhayom/sederyom109.htm>
- "30 שנה לרצח הי"א במינכן" בהוצאת משרד החינוך – המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על החינוך הגופני והוועד האולימפי בישראל, 2002.

**בשאלות אפשר לפנות אל מר אברהם זוכמן,
המפמ"ר והממונה על החינוך הגופני, המזכירות הפדגוגית, טל' 03-6896136,
או אל הגב' עמליה לוין, מפקחת ארצית, אגף תכנים, תכניות,
הכשרה והשתלמויות, מינהל החברה והנוער, טל' 02-5603105.**

9.7-1 (עג) "ישראל בעין גיאוגרפית" - תחרות צילומים לתלמידי מגמת גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה

במהלך השנה תתקיים תחרות צילומים המיועדת לתלמידי כיתות י"ב במגמת "גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה" בכל המגזרים.

מטרת התחרות היא לעודד את התלמידים להתבונן באמצעות המצלמה ביחסי הגומלין בין האדם לסביבה ולבחון אותם מנקודת מבטם האישית. הצילום ומהלך ההשתתפות בתחרות מהווים תהליך לימודי, חינוכי, חווייתי ויצירתי המתקיים בנושאים גיאוגרפיים הרלוונטיים לחיי היום-יום, אשר קשורים לטבע, לאדם ולסביבה.

נושאי הצילום

- תופעות פיזיות – חתכים גיאולוגים, צורות נוף, תופעות אקלימיות וכד'
- תופעות אנושיות (יישוביות ודמוגרפיות) – קו רקיע, צורות יישוב, פרויקטים תחבורתיים וכד'
- תופעות הקשורות לאיכות הסביבה ו/או לשמירתה – מטרדים שונים, אמצעים לשמירת הסביבה וכד'.

אפשר לשלב בין התחומים השונים בצילומים.

המשתתפים בתחרות הצילומים יקבלו תעודות הוקרה והזוכים במקומות הראשונים יזכו בפרסים.

תקנון התחרות ופרטים נוספים מופיעים באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה, בלשונית "ישראל בעין גיאוגרפית", בכתובת
http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Geo/graphya/Ayen

בשאלות אפשר לפנות אל הגב' פנינה גזית, המפמ"ר לגיאוגרפיה,
דוא"ל pninaga@education.gov.il

(עג) 9.7-2

**חידון "סובב ישראל" בגיאוגרפיה
בשנה"ל התשע"ג**

בשנת הלימודים התשע"ג ייערך, זו השנה התשיעית, חידון "סובב ישראל" בתחומי הכרת הארץ ושמירת הסביבה לתלמידי חטיבות הביניים מכל המגזרים.

החידון בתחומים אלה מהווה נדבך לתהליך לימודי-חינוכי חווייתי ומשמעותי בנושאים שהם בעלי חשיבות גדולה לעצם קיומנו בארץ ישראל.

בתהליך הרב שלבי של החידון יתעמקו תלמידים מכל בתי הספר בהכרת נופיה האנושיים והפיזיים של ארץ ישראל ויעסקו בסוגיות ובדילמות סביבתיות וחברתיות העומדות על סדר היום הציבורי בישראל.

בשנת הלימודים התשע"ג ישולבו בחידון גם הנושאים האלה:

- היכרות עם מפת ישראל והיישובים בה
- הנושא המרכזי לשנת הלימודים התשע"ג – "מנהיגות פורצת דרך – דמותם, חזונם ופועלם של דוד בן-גוריון ומנחם בגין".

בשנת הלימודים התשע"ג יתאפשר לראשונה לקיים את השלב הבית ספרי בחידון "סובב ישראל" בגרסה דיגיטלית.

לתלמידים, למורים ולבתי הספר שתלמידיהם יזכו בשלב המחוזי ויעלו לשלב הארצי יוענקו פרסים יקרי ערך.

כל המשתתפים יקבלו תעודות הוקרה.

החידון ייערך בשיתוף הפיקוח על הוראת הגיאוגרפיה במשרד החינוך, המשרד להגנת הסביבה, המועצה לישראל יפה, מט"ח, חברת החשמל לישראל, רשות הטבע והגנים, קרן קיימת לישראל והאגודה הגיאוגרפית הישראלית.

**פרטים על הנושאים המרכזיים בחידון, חומרי למידה ומבנה החידון מתפרסמים
בחוזר מפמ"ר תשע"ג/2 ובאתר המפמ"ר לגיאוגרפיה,
www.education.gov.il/geography
בכתובת
בשאלות נוספות אפשר לפנות אל הגב' פנינה גזית, המפמ"ר לגיאוגרפיה,
דוא"ל pninaga@education.gov.il**

9.8 הנושא המרכז והנושא השנתי

9.8-1 (עג) הנושא המרכז לשנה"ל התשע"ג:
"מנהיגות פורצת דרך - דמותם, חזונם
ופועלם של דוד בן-גוריון ומנחם בגין"

1. כללי

שר החינוך, מר גדעון סער, הכריז כי הנושא המרכז לשנת הלימודים התשע"ג יוקדש למנהיגותם של שני ראשי ממשלה: דוד בן-גוריון ומנחם בגין, כמנהיגים פורצי דרך; דוד בן-גוריון – לרגל 40 שנה לפטירתו, ומנחם בגין – לרגל 100 שנים להולדתו.

התכנית תתמקד בהיבטיה המרכזיים של מנהיגות פורצת דרך ותבחן את ביטוייה בחזונם ובפועלם של דוד בן גוריון ומנחם בגין.

ההיבטים המרכזיים הם:

- מנהיגות אידיאולוגית בעלת תפיסת עולם לכידה ומושכלת
- מנהיגות כמעצבת עתיד לאומי
- מנהיגות כמשמשת דוגמה אישית.

התכנית מיועדת לכל חטיבות הגיל בכל המגזרים, כאשר בכל מגזר וגיל יודגשו היבטים ייחודיים מתוך מכלול הנושאים והפעילויות המוצעים לנושא המרכז.

2. מטרת התכנית

- היכרות עם דרכו הרעיונית ועם פועלו של כל אחד מהמנהיגים ועם ההקשר ההיסטורי של פעולותיהם והכרעותיהם
- היכרות והבנה של תהליכים היסטוריים על רקע התקופה שבה פעלו שני המנהיגים
- הבנת תהליכי קבלת החלטות והכרעות ואופן ההתמודדות עם דילמות מורכבות בחברה דמוקרטית, בהקשר לפועלם של שני מנהיגים אלה

הודעות

132

- היכרות עם תכונותיהם ומידותיהם האישיות של דוד בן גוריון ושל מנחם בגין ועם סגנון המנהיגות הייחודי של כל אחד מהם והתבוננות בדמותם כמודל לדוגמה אישית
- העמקה בהבנת דילמות עכשוויות בחברה הישראלית לאור מנהיגותם ופועלם של שני המנהיגים ולאור תפיסת עולמם
- חינוך למנהיגות: התנסות של התלמידים בעשייה קהילתית-חברתית המזמנת גילויי מנהיגות.

3. מתודות חינוכיות

התכנית תיושם תוך קישור להיבט ההכרתי-קוגניטיבי, להיבט החווייתי-רגשי ולהיבט ההתנהגותי-חברתי ותשולב בכל תחומי הדעת הרלוונטיים במסגרות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי.

בתהליך הלמידה תשולבנה מתודות מגוונות אשר תאפשרנה:

- חיבור הנלמד לאקטואליה ולעולמו של התלמיד
  - פיתוח מיומנויות חשיבה מסדר גבוה: חשיבה ביקורתית, השוואה והנגדה, ניתוח תהליכים, הקשה
  - טיפוח מיומנויות של דיאלוג מבוסס ידע
  - גיבוש עמדות אישיות
  - התנסות מעשית בקבלת החלטות במציאות חברתית
  - השתתפות ביזמות למען החברה והקהילה והנהגה והובלה של תהליכים בית ספריים וקהילתיים.
- מומלץ ללמד את הנושא באמצעות דיון בסוגיות ודילמות. דרך זו תאפשר ליצור עניין וסקרנות בקרב הלומדים ולחבר אותם לדמויות המנהיגים, לתקופה שבה פעלו ולמהותה של מנהיגות.

4. הצעות לנושאים ותכנים ללימוד ולבירור חינוכי

דוד בן-גוריון ומנחם בגין, מנהיגי האומה ששינו פני דור, אחזו בזוויות ראייה רעיוניות שונות על המעשה הציוני ועל תקומת הארץ ונדעו ביריבותם הפוליטית. חשוב להציג את נקודת המבט, החזון והעשייה של כל אחד מהם, תוך חידוד הדילמות וכן ההסכמות והמחלוקות ביניהם, בהיבטים האלה:

א. חזון ארץ ישראל

- היחס לגלות ומרכזיותה של מדינת ישראל לעם היהודי
- התנ"ך כתשתית המורשת היהודית
- היחס למנדט הבריטי ולתכנית החלוקה
- חזון הנגב.

ב. ממלכתיות, שלטון החוק, דמוקרטיה

- ההכרעה על חוק חינוך חובה חינם
- דמוקרטיה: הפרדת רשויות, עליונות החוק
- הוויכוח על החוקה
- קיבוץ גלויות וכור היתוך
- סטטוס קוו בנושא אורח חיים יהודי
- הוויכוח על הסכם השילומים עם גרמניה
- היחס למיעוטים השונים בחברה הישראלית
- ביטול הממשל הצבאי.

ג. החלטות מעצבות היסטוריה

- ההכרעה על הקמת המדינה (בן גוריון)
- פירוק המחנות, אלטלנה והקמת צה"ל (בן גוריון)
- השלום עם מצרים (מנחם בגין)
- הפצצת הכור הגרעיני בעירק (מנחם בגין).

5. דוגמאות לדרכי למידה ולפעילויות

- הקמת מוזיאון וירטואלי המציג אירועים מכוננים בדרכם ובמנהיגותם של דוד בן-גוריון ושל מנחם בגין
- "דיבייט", בימת דיון או שיח ושיג בסוגיות שונות העולות ממנהיגותם של האישים
- שימוש במצגות, בסרטים, בשירים, בכרזות ובנאומים במהלך ההוראה וכתוצרי למידה
- משפחות ומכרים מספרים על דוד בן-גוריון ועל מנחם בגין

הודעות

134

- תכניות חווייתיות בשילוב הטלוויזיה החינוכית
- למידה מקוונת בדילמות
- משחקים אינטרנטיים
- הקמת אתר אינטרנטי לנושא המרכז, שבו יוצגו דיונים, ניירות עמדה, פעולות חברתיות.

6. הצעות לפעולות חברתיות-ערכיות וחווייתיות במסגרות הפורמאליות והבלתי פורמאליות

- צעדות נוער בעקבות תחנות בחייהם של בן-גוריון ומנחם בגין
- סיורים במוזיאונים ואתרים הקשורים לאישים
- תחרויות חידונים מחוזיות וארציות
- "פסטיבל נוער בנגב ובשומרון" – להקות נוער, מיצגים, תיאטרון רחוב
- אוהלי הידברות ארציים – "תלמידים מלמדים תלמידים"
- אירוע מרכזי בכנסת ישראל
- כנס הצדעה למנהיגים צעירים שאליו יוזמנו חברי המכינות הקדם-צבאיות ומשרתי שנת השירות
- טקסי זיכרון וצעדות לציון יום פטירתו של כל אחד מהאישים.

7. דרכי פעולה - פיתוח תכניות לנושא המרכז

פיתוח וגיבוש תכניות לנושא המרכז יתבצעו בכמה מעגלים:

1. **מטה משרד החינוך:** צוות היגוי ארצי בראשות המנהלת הכללית יתווה מדיניות ויציע תכניות מערכתיות אשר יתפרסמו בחוזר מנכ"ל מיוחד לנושא השנתי.
  2. **המחוזות:** מנהל המחוז ימנה צוות היגוי בראשותו, שתפקידו לגבש את הפעילויות הייחודיות של המחוז.
  3. **בית הספר:** מנהל בית הספר ימנה צוות היגוי שיבנה את התכנית הבית ספרית ברמה הלימודית, הרגשית והחברתית.
- בקרב **פורסם חוזר מנכ"ל מיוחד בנושא המרכז לשנת הלימודים התשע"ג, ובו מגוון הצעות לתכניות ולפעילויות חינוכיות.**

בשאלות אפשר לפנות אל:

הגב' אסתי רוסט, מרכזת המזכירות הפדגוגית, מרכזת הנושא המרכז,

דוא"ל estherro@educatin.gov.il

הגב' ציפי קוריצקי, הממונה על היחידה "תרבות ישראל ומורשתו",

דוא"ל zipiko@education.gov.il

הגב' טליה נאמן, מנהלת אגף תכנים ותכניות, מינהל החברה והנוער,

דוא"ל iltaliane@education.gov

הגב' מיכל דהאן, סגנית מנהל מינהל החמ"ד,

דוא"ל michalkeh@education.gov.il

הדר' עבדאללה חטיב, מנהל אגף החינוך במיגזר הערבי,

דוא"ל abdallah@education.gov.il

מר מוהנא פרס מנהל חינוך הדרוזי במשרד החינוך,

דוא"ל muhana@education.gov.il

9.15 חינוך למורשת ישראל, ציונות ותולדות המדינה

שיעור להנצחת זכרו ופועלו של ראש הממשלה המנוח, מר יצחק שמיר ז"ל (עג) 9.15-1

בקיץ האחרון, ביום י' בתמוז התשע"ב, 30.6.2012, הלך לעולמו ראש הממשלה השביעי של מדינת ישראל, מר יצחק שמיר ז"ל, והוא בן 96 שנים. יצחק שמיר פעל רבות למען העם והחברה בישראל ונשא במגוון תפקידים מלפני קום המדינה ועד לשנת 1996.

בין תפקידיו החשובים ראוי לציין את היותו מפקד הלח"י בשנים 1943-1948, את היותו חבר כנסת מטעם הליכוד ואחר-כך יושב ראש הכנסת ואת היותו ראש ממשלת ישראל בשנים 1983-1984 ו-1986-1992. כמו כן שימש שמיר כאיש "המוסד" לאחר קום המדינה, עד להצטרפותו לחיים הפוליטיים.

יצחק שמיר היה מנהיג צנוע וישר דרך אשר טובת העם והארץ עמדה לנגד עיניו תמיד. כמנהיג רב זכויות הותיר אחריו מורשת ודרך חיים שראוי להכיר ולהוקיר.

בתי הספר היסודיים, חטיבות הביניים והחטיבות העליונות מתבקשים להנציח את זכרו של ראש הממשלה המנוח, לעסוק בתולדות חייו ובפועלו ולהעלות על נס את הערכים שעל פיהם נהג כאדם וכמנהיג. יש לקיים לפחות שיעור אחד לזכרו במהלך השבועות הראשונים ללימודים ועד לחופשת ראש השנה.

ראוי להציג את הסוגיות שבהן התלבט שמיר ואת ההכרעות החשובות שקיבל על רקע התקופה ולאור החלופות שעמדו בפניו. העיסוק במנהיגותו של יצחק שמיר הוא אות פתיחה חשוב לשנת לימודים שבה הנושא המרכזי עוסק במנהיגות פורצת דרך.

המטה לתרבות ישראל פיתח שתי יחידות לימוד:

לבתי הספר היסודיים: "יצחק שמיר – דיוקן של מנהיג". היחידה תעסוק בתחנות שונות בחייו של יצחק שמיר, בערכים שהנחו אותו כאדם וכמנהיג, ובעיקר באהבת העם והארץ שהייתה טבועה בנפשו.

לחטיבות הביניים ולחטיבות העליונות: "יצחק שמיר – חייל אלמוני בשירות הציונות". היחידה תזמין את התלמידים לבחון את הקשר בין תכונות אישיות לסגנון

מנהיגות ייחודי, כפי שבא לידי ביטוי בחייו ובפועלו של יצחק שמיר בנקודות הכרעה חשובות.

את יחידות הלימוד אפשר למצוא באתר המטה לתרבות ישראל, בכתובת זו:
http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/Mazkirut_Pedagogit/Tarbutisraelmoreshet

במסגרת לימודי ההיסטוריה בחטיבה העליונה יעלה לאתר המפמ"ר שיעור לשימוש המורים בנושא **יצחק שמיר - מנהיג בצומתי הכרעה**. השיעור יתמקד בתולדותיו של יצחק שמיר ז"ל על רקע התקופה שבה פעל, בדילמה שבפניה עמד במהלך מלחמת המפרץ ובתרומתו להעלאת יהודי אתיופיה במסגרת "מבצע שלמה".

כתובת האתר:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/History/MishulchanHamaafmar/Hodaot.htm

בשאלות אפשר לפנות אל הגב' ציפי קוריצקי,
מרכזת המטה לתרבות ישראל, טל' 02-5603543.

הוצאה לאור : גף הפרסומים, משרד החינוך
עריכה והבאה לדפוס : דליה הלוי, ורד צדוק
ריכוז ההפקה : שרה גמליאל, רות זית
עריכת הלשון : עירית עמיאל
עיצוב : סטודיו "שחר שושנה"
הודפס במדפיס הממשלתי, ירושלים

כתובת המאגר הממוחשב של חוזרי המנכ"ל: www.education.gov.il/mankal